

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԿԱՌՅՑՆԵՐԸ ԴԱՐՁԵԱԼ ՄՏԱՅՈՎ ԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԻՃԱԿՈՎ

Հայաստանի արտաքին գործոց նախարար Վարդան Օսկանեանի Օսկանեանին ուղղուած նամակի մը մէջ, Եւրոպայի Ապահովութեան եւ Համագործակցութեան կազմակերպութեան (ԵԱՀԿ) մամուլի ազատութեան հարցերով ներկայացուցիչ Միկելո շարաշտի իր մտահոգութիւնը յայտնած է Հայաստանի լրատուական դաշտի վրայ տիրող իրավիճակի կապակցութեամբ, մասնաւորապէս՝ Գլխավոր ԳԱԱ հեռուստանկերութեան շուրջ զարգացող իրադարձութիւններու առթիւ:

«Հեռուստանկերութիւնը կրնայ փակուիլ իշխանութիւններու ճնշումներու արդիւնքով», - ըսուած է Հարաշտիի նամակին մէջ:

ԵԱՀԿ-ի բարձրաստիճան պաշտօնեան նաեւ անհանգստութիւն յայտնած է «Չորրորդ իշխանութիւն» թերթի գրասենեակի մուտքի մօտ տեղի ունեցած պայթիւնի առթիւ:

«Անկախ եւ ընդդիմադիր լրատուական միջոցներու դէմ վերջին ոտնձգութիւնները ու բռնութիւնները կը նպաստեն հայաստանեան լրատուութեան ոլորտին ներս վախի մթնոլորտի ձեւաւորման», - ըսած է Հարաշտի: «Ես համոզուած եմ, որ տեղական իշխանութիւնները կամայական որոշումներ չեն կայացնէր եւ կը դրսեւորեն կամք՝ փոխզինումային լուծումներ գտնելու համար»:

«Չորրորդ իշխանութեան» հետ կապուած միջադէպի կապակցութեամբ Հարաշտիի նաեւ կը յայտնէ. - «Ես կողմ կ'ընեմ հայաստանցի իրաւապահներուն պատժել մեղաւորները՝ ոչ միայն յանուն արդարութեան, այլեւ երկրէն ներս խօսքի ազատութիւնը պաշտպանելու համար»:

Միւս կողմէ Եւրոպայի Խորհրդի ինթերնետային հրատարակուեցաւ ֆրանսացի ճորձ Կոլոմբէի գեկոյցը Հայաստանի նախընտրական իրավիճակի մասին:

Կոլոմբէի Հայաստան այցելած ըլլալով Դեկտեմբերի առաջին օրերուն, մտահոգութիւն կը յայտնէ իշխանութիւններուն կողմէ ճնշման վարչական միջոցներու ընդդիմադիր թեկնածուներ ու անոնց կողմնակիցներուն դէմ օգտագործման կապակցութեամբ:

Եւրոպացի ներկայացուցիչը կ'անդրադառնայ նաեւ ոստիկանութեան կողմից Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի կողմնակիցներուն դէմ կատարուող ահաբեկումներուն եւ որոշ պարագաներուն կիրառուող բռնութիւններուն:

ԼԵՒՈՆ ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ԿՈՉ Կ'ԸՆԵ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՉԵՆԹԱՐԿՈՒԵԼՈՒ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԿԱՄԱՅԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՄ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՒ ԱՌԱՋԻՆ ՆԱԽԱԳԱՅԻՆ ԱԶԱԿՑՈՂ ՈՒԺԵՐՈՒ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

Հայաստանի առաջին նախագահ եւ նախագահութեան թեկնածու Լեւոն Տէր-Պետրոսեան Դեկտեմբեր 25-ին հանդէս եկաւ քաղաքացիներուն ուղղուած կոչով՝ չենթարկուելու իշխանութիւններու կամայականութիւններուն եւ չարձագանգել իրաւապահ մարմիններու ապօրինի կանչերուն:

«Շուրջ երկու ամիս է, ինչ ողջ հանրապետութիւնով մէկ իմ կողմնակիցներին բանաւոր կերպով կամ հեռախօսագանգերով կանչում են ոստիկանատներ եւ անվտանգութեան ծառայութեան բաժանմունքներ, որտեղ նրանց ենթարկում են հոգեբանական ճնշման, ահաբեկումների եւ սպառնալիքների՝ ստիպելու համար, որ նրանք հրաժարուեն ինձ աջակցելուց եւ իմ կազմակերպած հանրահաւաքներին մասնակցելուց», - կ'ըսէ Տէր-Պետրոսեան:

«Ոչ մի ոստիկանապետ, ոչ մի անվտանգութեան ծառայութեան աշխատակից իրաւունք չունի բանաւոր կամ հեռախօսային կանչերով քաղաքացիներին հրաւիրել համապատասխան բաժանմունքներ, կանչի միակ օրինական ձեւը գրաւոր ծանուցագիրն է», - շեշտում է առաջին նախագահը եւ վստահ

Տեսարան մը Տէր-Պետրոսեանիմ աջակցող կազմակերպութիւններու համագումարին

հեցնում. - «Մինչ այժմ արձանագրուած այդօրինակ բոլոր ապօրինի գործողութիւնները վաղ թէ ուշ դառնալու են յատուկ քննութեան առարկայ, եւ պատասխանատուները կանգնելու են դատարանի առաջ»:

ԹՈՒՐԲԻԱ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՒ ՓՈԽԵԼ 301 ՅՕԴՈՒԱԾԸ

Թուրքիա կը պատրաստուի փոխել խօսքի ազատութիւնը սահմանափակող ինդրայարոյց օրէնսդրութիւնը, որ բազմիցս քննադատուած է Եւրամիութեան կողմէ:

Արդարադատութեան նախարար Մեհմէթ Ալի Շահին լրագրողներուն յայտնած է, որ իր նախարարութիւնը 15 օրուայ ընթացքին կառավարութեան պիտի ներկայացնէ Քրէական օրէնսգիրքի 301 յօդուածի փոփոխութեան նախագիծը:

Այս մասին տեղեկացնելով «Ռոյթըրզ» լրատու գործակալութիւնը կը յայտնէ, որ 301 յօդուածը օգտագործուած է այն գրողներու եւ լրագրողներու դէմ, որոնք չիշատակած են Հայոց Յեղափոխութիւնը:

301 յօդուածը օգտագործուած էր մեղադրանքներ ներկայացնելու համար Նոպէլեան մրցանակի դափնեկիր Օրհան Փամուկի եւ «Ակօս» թերթի սպանուած իմբազարպետ Հրանդ Տինքի դէմ: Առայժմ յստակ չէ, թէ կառավարութիւնը երբ պիտի սկսի քննարկել Քրէական օրէնսգիրքի մէջ առաջարկուող փոփոխութիւնը՝ զայն ներկայացնելու համար թրքական խորհրդարանի քուէարկութեան:

17 ԱՄԵԱՅ ՆԱԹԱԼԻՆ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ ՈՂԲԵՐԳԱԿԱՆ ՄԱՅՐԸ

Արեան քաղցկեղի հիւանդութենէ տարապող 17-ամեայ Նաթալի Սարգսեանի ողբերգական մահը, որ պատահեցաւ տօնական օրերու նախօրեակին, եկաւ չուզելու ոչ միայն Լոս Անճելըսի հայրութիւնը, այլ ամբողջ Ամերիկան, անգամ մը եւս օրակարգի վրայ բերելով ապահովագրութեան ընկերութիւն-հիւանդ փոխյարաբերութիւնը:

Արդարեւ՝ աւելի քան ամիս մը առաջ Նաթալիին փրկելու համար բժիշկները թելադրած էին լիարժի փոխարինման մեծածախս գործողութիւն մը: Սակայն, «Սիկնա» ընկերութիւնը, որու մօտ բժշկական ապահովագրութիւն ունէր Սարգսեան ընտանիքը, մերժած էր ստանձնել գործողութեան ծախսերը, առարկելով թէ, առաջարկուող գործողութիւնը խիստ փորձառական է:

Հինգշաբթի, Դեկտեմբեր 20-ին Նաթալիին ընտանիքի անդամներն ու ընկերները ճարահատ վիճակի մէջ եւ ժամանակի դէմ պայքարելով, բողոքի ցոյց մը կազմակերպած էին «Սիկնա» ընկերութեան Կլէնտէլի կեդրոնատեղիին առջեւ:

Տեղական հեռատեսիլի ընկերութիւններուն կողմէ այս ցոյցը մեծ ուշադրութեան արժանանալով, «Սիկնա»-ի պատասխանատուները վերատեսուցեան ենթար-

«Ճանաչէք ձեր իրաւունքները, մի ենթարկուէք իշխանութիւնների կամայականութիւններին, մի արձագանգէք իրաւապահ մարմինների ապօրինի կանչերին»:

17-ամեայ Նաթալիին Սարգսեան

կեցին իրենց նախկին որոշումը՝ հաստատելով գործողութեան ծախսերը:

Այս որոշումէն մի քանի ժամ ետք սակայն, նոյն երեկոյեան Նաթալիին Սարգսեան մահացաւ «Եու.Սի Էլ.էյ» համալսարանի հիւանդանոցէն ներս:

Նաթալիինի մայրը՝ Տիկին Հիլտա Սարգսեան ամբերիկեան մամուլին կատարած իր յայտարարութիւններու ընթացքին, մեղադրեց ապահովագրական ընկերութիւնը, իր գաւկի մահուան համար:

Նոյնը ըրաւ նաեւ ընտանիքի փաստաբան Մարք Կիրակոս, որ ոչ միայն մեղադրեց «Սիկնա»-ն, այլ նաեւ խոստացաւ դատի տալ ըն-

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐՈՋԱՐՇԱԽԻ ԱՌԱՆՁՆԱՅԱՏԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Նախընտրական քարոզարշավը Հայաստանում նոր երանգներ է ձեռք բերել: Համեմատած 2003 թ. հետ՝ կիրառում են նոր տեխնոլոգիաներ: Ալեկի ճիշդ, դրանց մի մասը մոռացում է հինն է: Այսպես, «Հայլուրը» լիզենցում է խորհրդային ժամանակների «Լրաբերը», իսկ «Հայոց աշխարհը»՝ «Պրալուան», որոնք Ղարաբաղեան շարժման տարիներին ինչ սուտ ասես, որ չօրինեցին: Խորհրդային լրատվամիջոցների հիմնական խնդիրը «Ղարաբաղ» կոմիտեի վարկաբեկումն էր, եւ դրա համար նրանք առաջ էին քաշում ամենամանրեթեթ մեղադրանքներ: Դրանից, սակայն, «Ղարաբաղ» կոմիտեի հեղինակութիւնը միայն աճում էր: Նոյնն էլ հիմա է տեղի ունենում: Առանց վարանելու կարելի է ասել, որ Լեւոն Տէր Պետրոսեանի ժողովրդականութեան աճին լրատվամիջոցներից բոլորից շատ նպաստում է հենց հանրային հեռուստատեսութիւնը՝ իր մերկապարանոց եւ պարզունակ ստերով: Կարծում ենք, ՀՀԾ-ն պարտաւոր է «Հայլուրի» Տաթևիկին մի գովասանագիր յանձնել:

Սակայն իշխանական քարոզչամեքենան կիրառում է նաեւ վտանգաւոր հնարքներ, այն է՝ ընդդիմութեան դէմ խօսում են միւս ընդդիմադիրները: Սա Հայաստանի քաղաքական դաշտում նոր երեւոյթ է: Իշխանութեան ջրադաշին ջուր լցնողները հիմնականում երկուսն են՝ Արտաշէս Գեղամեանը եւ Վազգէն Մանուկեանը: Առաջինը շատ շուտով կ'սպառի իրեն, որովհետեւ նրա քննադատութեան որակը ոչնչով «Հայլուրից» առաւել է: Մի փոքր այլ է Վազգէն Մանուկեանի պարագան, որը գուցէեւ մեծ էլէկտորատ չունի, սակայն հասարակութեան աչքում չի կորցրել սկզբունքային քաղաքական գործչի իմիջը: Ժիշդ է, նա աւելի շատ իշխանութիւններին է քննադատում, բայց այդ ամէնը ստուերում է առաջին նախագահի հասցէին արուած յայտարարութիւնների եմթատեքստում: Նրա վերջին մեղադրանքներից մէկն էլ այն էր, որ Տէր Պետրոսեանի քարոզչութիւնը ներծծում է թոյնով եւ ամբողջովին տեղաւորում է սեւ piar-ի շրջանակներում: Սակայն նա այնքան էլ իրաւցի է: Նախ, Տէր Պետրոսեանն արդեն յայտարարել է, որ չի պատասխանելու ընդդիմադիր գործիչների մեղադրանքներին կամ քննադատութեանը: Երկրորդ, Տէր Պետրոսեանը հայ քաղաքական դաշտում միակն է, որ իր ելոյթներում չի խորշում դրական բաներ ասել իր մրցակիցների մասին: Օրինակ, իր վերջին հանրահաւաքում նա գովասանեց Սերժ Սարգսեանին այն բանի համար, որ հայ-թուրքական յարաբերութիւնների հարցում նարցիսիզմով չի տառապում, ինչը յատուկ է Քոչարեանին: Կարծում ենք, որ Վազգէն Մանուկեանը քաջութիւն կը գտնի եւ կը խոստովանի, որ գրնէ միտինգային ելոյթների մակարդակով առաջին նախագահը որեւէ մեկի հանդէպ սեւ piar չի իրականացնում: Իսկ որեւէ այլ ձեւով Տէր Պետրոսեանն առայժմ հանդէս չի գալիս: Մեղադրել նրան այն բանի համար, որ աջակցող թերթերում այս կամ այն յոդուածը բոլորին է, որ դուր է գալիս՝ այնքան էլ լուրջ է: Տէր Պետրոսեանի միտինգային ելոյթների առանձնայատկութիւնն այն է, որ դրանք բոլորը լուրջ վերլուծութիւններ են: Նախկինում

Հայաստանի ընդդիմութեան մէջ գերիշխում էր այն կարծիքը, որ միտինգը յարմար տեղ չէ խորը վերլուծութիւններով հանդէս գալու համար: Դրա հիմքում ընկած էր այն սխալ տեսակէտը, որ ժողովուրդը գնահատում է ոչ թէ սթափ եւ տրամաբանական, այլ՝ էմոցիոնալ եւ սուր խօսքը: Սրանում, իհարկէ, ճշմարտութեան տարր կայ, սակայն առաջին նախագահի միտինգային յաջողութիւնները փաստում են, որ մեր ժողովուրդն իրականում կարօտ է լուրջ ելոյթների, որոնք աչքի են ընկնում եւ բովանդակութեամբ, եւ մատուցման ձեւով:

Չուտ ինտելեկտուալ տեսանկիւնից, իշխանութիւնները Տէր Պետրոսեանի հետ բանավէճը պարտուել են, այն էլ՝ խոշոր ու չոր հաշուով: Ոչ Քոչարեանը, ոչ էլ Սերժ Սարգսեանը երբեք համակարգային ելոյթներ չեն ունեցել: Առաջին նախագահի հետ էլ բանավիճում են միայն հեռուկայ կարգով: Նրա ելոյթներից ընտրում են իրենց յարմար ինչ-որ պատահիկներ ու դրանց հիման վրայ կառուցում մեկնաբանութիւններ, որ սովորաբար զրպարտչական բնոյթ են կրում: Իրականում, Տէր Պետրոսեանի քննադատութիւնների մեծ մասը մնացել են անպատասխան: Եթէ, օրինակ, Վազգէն Մանուկեանն աւելի դիտողունակ գտնուեր, սեւ piar կիրառելու մէջ պէտք է մեղադրեր միայն իշխանութիւններին:

Պէտք է նկատել, որ իշխանական քարոզչամեքենան որքան էլ պարզունակ է, այնուամենայնիւ, շատ ակտիւ է: Նրանք չեն բաւարարում միայն հեռուստատեսութեանը գրաւելով: Այն բանից յետոյ, երբ «Հայլուրը» բարբաջեց, թէ Տէր Պետրոսեանին օգնելու նպատակով թուրքիան կեղծ դոլարներ է ուղարկել Հայաստան, որոշ «գիտուն» մարդիկ հասարակական վայրերում (օրինակ, ինայդրամարկղներում թոշակառուների հերթի ժամանակ) խորհրդաւոր տեսքով ուղղակի կրկնում են «Հայլուրին»: Նրանք հաւանաբար գլխի են ընկել, որ նոյնիսկ տնտեսագիտութիւնից ոչինչ չհասկացող թոշակառուները «Հայլուրի» հեքիաթներին չեն հաւատում: Ուստի, իշխանութիւններին ոչինչ չի մնում անելու, քան նորից ապաւինել ընտրակեղծիքների մէջ հմտացած անձերին:

Ա.ԱՐԱՄԵԱՆ
«ԼՐԱԳԻՐ»

ՁԼՍ-ՆԵՐԻ «ԺԻՇԴ ՏՈՆԸ»

Եւրոպական կառույցներն ամփոփեցին նախագահական ընտրարշաւի այս փուլը: Այդ գնահատականներն, իհարկէ, տարբեր մեկնաբանութիւնների են արժանանում: Բոլոր դէպքերում, կարծում են, պէտք է ելնել երկու «կանխավարկածից»: 1/ ԵՄ-ն, ԵՆ-ն եւ ԵԱՀԿ-ն Հայաստանի եւ հայ ժողովրդի թշնամիները չեն, 2/ լիշեալ կառույցներն ի վիճակի չեն եւ նպատակ էլ չունեն Հայաստանում լուծել իշխանութեան հարցը:

Մեր իշխանութիւնն ու ընդդիմութիւնը եւրոպացիների գեկոյցներից վերցնում են այն, ինչ իրենց է ձեռք տալիս, այնինչ դրանցում նշուած է թէ՛ դրականը, թէ՛ բացասականը, որը իրականում կայ մեր կեանքում ընդհանրապէս եւ նախագահական ընտրութիւններում՝ մասնաւորապէս:

«Լրագրութեան» նման դրսեւորումների պատճառը յայտնի է. հեռուստաընկերութիւնները գտնուում են նախագահական լիակատար վերահսկողութեան տակ, եւ դա գաղտնիք է նաեւ եւրոպական կառույցների համար:

Դառնանք, այնուամենայնիւ, բացասականին: Այն շատ լաւ ամփոփուած է Հարաւային Կովկասում եւրոպական Միութեան յատուկ ներկայացուցիչ Պիտեր Սեմմեբիի՝ «Մեղիամաքսին» տուած հարցազրոյցի վերնագրերում. «Եթէ նախագահական ընտրութիւններն անցկացուեն նոյն մակարդակի վրայ, ինչ ԱԺ ընտրութիւնները, դա հիասթափութեան պատճառ կը լինի» եւ «ՀՀ իշխանութիւնները պատասխանատու են ՁԼՍ-ների ճիշդ տոնի սահմանման համար»: Վերջին պնդման հետ մեր իշխանութիւնները, ըստ երեւոյթին, համաձայն չեն: Բայց պէտք է ՁԼՍ-ների մոնիտորինգի մեծ մասնագէտ լինել՝ տեսնելու համար, թէ ինչպէս են հեռուստաընկերութիւնները լուսաբանում, օրինակ, ընդդիմութեան հանրահաւաքները. «համը» կադրերի տակ կարդացում է քարոզչական թունոտ տեքստը, եւ դա, չգիտես ինչու, կոչում է «ռեպորտաժ»: «Լրագրութեան» նման դրսեւորումների պատճառը յայտնի է. հեռուստաընկերութիւնները գտնուում են նախագահականի լիակատար վերահսկողութեան տակ, եւ դա գաղտնիք է նաեւ եւրոպական կառույցների համար: Ժիշդ է, նոյնպիսի ազդեցիկութեամբ ընդդիմադիր թերթերը յարձակուում են Սերժ Սարգսեանի վրայ: Բայց համեմատել հարիւր հազարաւոր լսարան ունեցող հեռուստատեսութեանը մի քանի հազար հազարաւոր լսարան ունեցող թերթերին: Եւ դա, հետեւաբար, Սեմմեբիի վերը բերուած գնահատականը (պատասխանատուութեան մասին) միանգամայն արդարացի է:

Նկարագրուած երեւոյթը նոր է. 1996, 1998 եւ 2003 թուականների ընտրութիւնների ժամանակ «առաջին անգամ» փնտրում էր Վազգէն Մանուկեանին, Կարէն Դեմիրճեանին (նոյնիսկ մուլտիկ էին նկարել), Արտաշէս Գեղամեանին, Ստեփան Դեմիրճեանին: Իհարկէ, ինչպէս հիմա, այդպէս էլ անցեալում, իշխանութիւնը նման գնահատականը մերժում է: Այստեղ գործում է շատ պարզ հոգեբանական մեխանիզմ: Մարդկանց թուում

է, որ իրենց գովերգելը եւ ընդդիմախօսներին հայհոյելը անաչառութեան, օրինակութեան բարձրագոյն դրսեւորում է, որ դա իսկական, որակեալ լրագրութիւն է, քանի որ իրենք, բնականաբար, արժանի են միայն գովերգման, իսկ ընդդիմախօսները՝ միայն հայհոյանքի: Հենց այդ պատճառով էլ, երբ մեր իշխանաւորներին ասում ես, որ, օրինակ, «Հայլուրը» լրատուական ծրագիր է, նրանք անկեղծօրէն գարմանում են:

Իրավիճակը յաղթահարելու համար պէտք է նորոշակի նախապայմաններ եւ քայլեր, որոնց մասին խօսելու առիթ դեռ կը լինի:

ԱՐԱՄ ԱՐԱՎԱՄԵԱՆ
«ԱՌԱԻՕՏ»

ԽԵՂՃ ԲՈՒՈՆԱԾ

Ըստ հաւաստի տեղեկութիւնների, նախագահի թեկնածու Սերժ Սարգսեանը Հանրապետական կուսակցութեան անդամ, ԱԺ պատգամաւոր Աշոտ Աղաբաբեանին լրջագոյն յանձնարարութիւն է տուել առաջիկայ նախագահական ընտրութիւններից առաջ: Աղաբաբեանին յանձնարարուել է 15 հազար ձայն բերել Սերժ Սարգսեանի օգտին, որի համար պատգամաւորը պէտք է ծախսի 1,5 միլիոն դոլար: Ամբողջ ինդիքն այն է, սակայն, որ Աշոտ Աղաբաբեանը, որին, ինչպէս յայտնի է, պատկանում են «Հրազդան» մարզադաշտն ու «Հրազդան» տօնաւիճակը, լուրջ ինդիքներ ունի: Մենք արդեն տեղեկացրել ենք, որ իշխանութիւնը այս մարզադաշտը նրանից վերցնելու ցանկութիւն ունի: Եւ պարոն Աղաբաբեանը, բերի այդ 15 հազար ձայնը թէ չբերի, միեւնոյն է, նա իր սեփականութիւնը պահելու շանսեր չունի: Բանն այն է, որ ինչպէս յայտնում են հաւաստի աղբիւրները՝ գործող իշխանութիւնը ցանկանում է փակել բոլոր տօնավաճառները, դրանք կենտրոնացնել մի տեղ եւ յանձնել այլ մարդու: Մեր տեղեկութիւններով, հսկայական այդ նոր տօնավաճառի սեփականատէրը դառնալու թեկնածուներն են ներկայիս «Փեթակ» տօնավաճառի տէրերը, որոնք, ի դէպ, Սերժ Սարգսեանի ազգականներն են: Միւս թեկնածուն է ամերիկահայ յայտնի գործարար Վահագն Յովնանեանի փեսան՝ գեներալ Արթուր Ալեքսանեանը (Ամարասի Արթուր):

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ»

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏԻԱՅԻՆ ՀՆՁՄԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՄԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Մրջամի
ԽՄԲԱԳԻՐ՝
ՏՕԲԹ. ԱՐՇԱԿ ՊԱՉԱՆԵԱՆ
ԽՄԲԱԳՐԱՎԱՆ ԿԱԶՄ
ԳԱՐԻԷԼ ՍՈՒՅԵԱՆ
ՍԱՅԱԿ ԹՈՒԹԵԱՆ
ՎԱԶԳԷՆ ԽՈՏԱՆԵԱՆ
ՅԱՐՈՒԹ ՏԵՐ ՊԱԻԹԵԱՆ
Գե. (626) 797-7680
Ֆաքս. (626) 797- 6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com

MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August
ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, Canada \$60 (Second Class), \$75.00 (Air Mail)
Overseas \$85.00 (2nd Class Mail), \$125.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.
Periodicals Postage Paid at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104

ԼՈՒՐԵՐ

ՂԱՐԱԲԱՂԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՄԱՍՆԱԿԻՑՆԵՐԻ ՉԱՍԱԿՐԱՆՔԸ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՄ ԿԻՍՈՒԵԼ Է

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»:
Ղարաբաղեան պատերազմի մասնակիցները, որոնք այսօր միաևորուած են տարբեր կազմակերպութիւններում ու միաևորումներում, 2008-ի նախագահական ընտրութիւններում առաջադրուած թեկնածուներին աստարելու հարցում բաժանուել են, հիմնականում, երկու խմբի: Մի մասը հակուած է աստարելու վարչապետ Սերժ Սարգսեանին, միւս մասը՝ առաջին նախագահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանին:

Ազատամարտի վետերանների կուսակցութիւնը, օրինակ, յայտարարել է Սերժ Սարգսեանի թեկնածութիւնը պաշտպանելու մասին: Կուսակցութեան ղեկավար Յակոբ Գրիգորեանի փաստարկմամբ՝ Սերժ Սարգսեանից բացի, «ոչ ոք Արցախի խնդիրը այդքան լաւ չի պատկերացնում»:

«Երկրի համար վերջին տասը տարիներին կատարուած գործընթացներում պարոն Սարգսեանը բաւակաւնաչափ ներդրում ունի», - «Ազատութիւն» ռադիոկայանի հետ զրոյցում յաւելցեց Գրիգորեանը: - «Վերջին հաշուով, մենք նրան ընդունում ենք որպէս Ազատամարտի վետերան»:

Իսկ, օրինակ, «Սասուն» ջոկատի հրամանատար Լենդրուշ Տօնոյեանի խօսքով՝ ինքն ու իր ջոկատի անդամները աջակցում են առաջին նախագահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանին, քանի որ նրա ղեկավարութեամբ պատերազմ են յղթել:

«Յաղթել ենք իր (Տէր-Պետ-

րոսեանի) գաղափարով», - «Ազատութիւն» ռադիոկայանին ասաց Տօնոյեանը՝ յաւելելով, թէ պաշտպանելով Տէր-Պետրոսեանի թեկնածութիւնը, ուզում են լուծել «հայ ազգի գոյատեւման խնդիրը»:

Տէր-Պետրոսեանի աստարելու մասին յայտարարել են նաեւ «Կորնիձոր» ջոկատի հրամանատար Արա խուղապերդեանը եւ ջոկատի միւս անդամները:

«Ինձ թոււմ է, կը լինեն որոշակի փոփոխութիւններ, որոնք կը տանեն դէպի բարելաւում՝ ե՛ւ սոցիալական, ե՛ւ տնտեսական, ե՛ւ ֆինանսական, ե՛ւ աշխատանքային», - «Ազատութիւն» ռադիոկայանի հետ զրոյցում ասաց խուղապերդեանը:

Առաջիկայում Տէր-Պետրոսեանին աստարելու մասին, ամենայն հաւանականութեամբ, կը յայտարարի նաեւ Գաշտային հրամանատարների խորհուրդը, այդ թւում՝ Ղարաբաղի վետերանների միութեան նախագահ Արկաղի Կարապետեանը, «Տիգրան Մեծ» ջոկատի հրամանատար Վլադիմիր Առաքելեանը, Արցախի զնդի հրամանատար Միքայէլ Ապրեսեանը:

«Հակուածութիւն ունենք [ատարել Տէր-Պետրոսեանին], որովհետեւ նա աւելի ընդունելի նախագահի թեկնածու է, քան, ասենք, Սերժ Սարգսեանը, որը այս տասը տարուայ ընթացքում մեր աչքի առաջ քայքայեցին այս երկիրը», - «Ազատութիւն» ռադիոկայանին ասաց Ապրեսեանը:

«ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՍՊԱՍՈՒՄ Է ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԻՆ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»:
Նորանկախ Հայաստանի առաջին արտգործնախարար Րաֆֆի Յովհաննիսեանի գլխաւորած «Ժառանգութիւն» կուսակցութեան վարչութիւնը ժամանակաւորապէս դադարեցրել է քաղաքական խորհրդակցութիւնները նախագահի թեկնածուներին որեւէ մեկին աջակցելու կապակցութեամբ եւ սպասում է դեկտեմբերի 19-ին առաջադրուած թեկնածուներին ուղարկուած հարցերի պատասխաններին:

«Հարցաշարը ձեւի համար չի ուղարկուել, այլ ուղարկուել է բովանդակային կողմնորոշում ստանալու համար», - «Ազատութիւն» ռադիոկայանին ասաց «Ժառանգութեան» խօսնակ Յովսէփ Խորոշուրդեանը: - «Մենք ուզում ենք տեսնել, թէ ով ինչպէս կը պատասխանի այդ հարցերին: Չպատասխանելն էլ պատասխան է: Եւ, ըստ դրա, կուսակցութիւնը կը կողմնորոշուի իր հետագայ անելիքների հարցում»:

«Ժառանգութիւն» կուսակցութեան խորհրդարանական խմբակ-

ցութեան քարտուղար Ստեփան Սաֆարեանի կարծիքով, Րաֆֆի Յովհաննիսեանի ընտրագանգուածի «դիապազոնը արժէքային առումով բաւականին լայն է՝ ներառելով ազգայնականներից մինչեւ ուլտրալիբերալներ»:

«Նրա ընտրագանգուածը կարող է, առաւելապէս, նոյնանալ այն ուժերի հետ, որոնք յատկապէս միջանկեալ հատուածում են գտնուում... դրանցից են Լեւոն Տէր-Պետրոսեանը, Վազգէն Մանուկեանը, չեմ բացառում նաեւ՝ Վահան Յովհաննիսեանը», - յաւելցեց Սաֆարեանը:

Անձնագրերի եւ վիզաների վարչութիւնը մերժել է Րաֆֆի Յովհաննիսեանին տրամադրել վերջին տասը տարում ՀՀ քաղաքացիութեան տեղեկանք, որը անհրաժեշտ է որպէս նախագահի թեկնածու առաջադրուելու համար: Այդուհանդերձ, դեկտեմբերի սկզբին անցկացուած Գեղարի հարցման արդիւնքներով, Րաֆֆի Յովհաննիսեանը երկրորդ տեղում է՝ վարչապետ Սերժ Սարգսեանից յետոյ:

«ԲԱՐԳԱՒԱԾ ԶԱՅԱՍՏԱՆ»-Ը ՊԱՇՏՕՆԱՊԵՍ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է ՍԵՐՃ ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ ԹԵԿՆԱԾՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱՇՏՊԱՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

«Բարգաւաճ Հայաստան» կուսակցութեան խորհուրդը Հինգշաբթի, Դեկտեմբեր 20-ին գումարած ընդլայնուած նիստում հրապարակեց խորհրդի՝ երեք օր առաջ կայացրած որոշումը՝ 2008 թուականի նախագահական ընտրութիւններում պաշտպանել վարչապետ, նախագահի թեկնածու Սերժ Սարգսեանի թեկնածութիւնը:

Կուսակցութեան նախագահ Գագիկ Ծառուկեանը իր ելուցիւթում ասաց. - «Մենք մայիսի 12-ին կողմնցիտն յուշագիր ենք ստորագրել Հանրապետական կուսակցութեան հետ, եւ պէտք է ունենանք միասնական թեկնածու եւ միասին պէտք է աշխատենք նրա յղթանակով համար: «Բարգաւաճ Հայաստան» կուսակցութիւնը պաշտպանելու է Սերժ Սարգսեանի թեկնածութիւնը եւ ամբողջ կազմով աշխատելու է նրա յղթանակի համար... Մեր միասնական թեկնածուն կարող է լուծել Հայաստանի առջեւ կանգնած բոլոր խնդիրները»:

ՆԱԽԱԳԱՅԻ ԹԵԿՆԱԾՈՒ ԱՐՄԱՆ ՄԵԼԻՔԵԱՆ.- «ԶԱՆՔԵՐ ԵՆ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒՄ, ՈՐՊԵՍՁԻ ԼՂ-Ն ԻՆՔՆՈՐՈՇՈՒ ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԻ ԿԱԶՄՈՒՄ»

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՑԷ»:
«Ազատագրուած տարածքները պատկանում են ատրպէյջանահայերին խորհրդային Ատրպէյջանում ծնուած լինելու իրաւունքով՝ իբրեւ նրանց կորցրած գոյքի փոխհատուցում: Այս մտեցմանը որեւէ միջազգային կառույց, որեւէ կառավարութիւն հակախտարակ չի բերել», - ասում է ԼՂՀ նախագահի նախկին խորհրդական, նախագահի թեկնածու Արման Մելիքեանը:

ՀՀ ԱԳ նախարար Վարդան Օսկանեանի իր վերջին ասուլիսում, ի պատասխան «Ա1+»-ի հարցի՝ հրաժարուեց մեկնաբանել Արման Մելիքեանի դիրքորոշումը եւ աւելացրեց, որ հայկական կողմը շարունակելու է իր որդեգրած ուղին: Վարդան Օսկանեանի պատասխանը Արման Մելիքեանին այսօր թոյլ տուեց ասել. «Հայկական կողմի որդեգրուածում միանշնակ բացակայում է ատրպէյջանահայերի խնդիրը: Օսկանեանի վերջին ասուլիսը ցոյց տուեց, որ Հայաստանի դիւանագէտները ջանքեր են գործադրում, որպէսզի Ղարաբաղի ժողովուրդը կարողանայ ինքնորոշուել Ատրպէյջանի կազմում: Ես կարող եմ վստահեցնել, որ իմ ընտրուելու դէպքում ՀՀ ԱԳ նախարարը չի խօսելու տարածքներ յանձնելու եւ Ատրպէյջանի կազմում ԼՂՀ բնակչութեան ինքնորոշուելու իրաւունքի մասին»:

Անդրադառնալով Վարդան Օսկանեանի այն յայտարարութեանը, թէ Օսկանեանը հասկանում է ատրպէյջանցիներին եւ երբեւէ հանրաքուէ անցկացնելու դէպքում Ղարաբաղի բնակչութիւնը լաւ ընտրութեան հնարաւորութիւն ունի, Արման Մելիքեանը «Ա1+»-ին վստահեցրեց, որ ճանաչելով ԼՂ բնակչութեանը չի պատկերացնում, թէ ինչը կարող է նրանց գայթակղել անկախութիւնը փոխել Ատրպէյջանի կազմում ինքնորոշուելու տարբերակի հետ. «Նման բան հնարուող չէ»:

Նա նաեւ վստահեցրեց, որ իրականութեանը չեն համապատասխանում Սերժ Սարգսեանի այն յայտարարութիւնը, թէ 1992-93թթ.-ին, երբ տարածքներ էին ազատագրուում, դրանք ազատագրող իւրաքանչիւր զինուոր գիտեր, որ հետագայում դրանք վերադարձուելու էին ԼՂ կարգավիճակի դիմաց. «Ան-

ՀՀ նախագահի թեկնածու Արման Մելիքեան

կախ նրանից, թէ ով է նման բան յայտարարել, դա այդպէս չէ: Պատերազմական շրջանի մի հատուածը եւ ԼՂ-ում եմ անցկացրել, եւ մարտիկներից որեւէ մէկը երբեւէ չի մտածել որ տարածք է ազատագրում, որ յետոյ յանձնի»: Արման Մելիքեանը այսօր ներկայացրեց ազատագրած տարածքների չյանձնելու իրաւական հիմքերը. «Իմ դիրքորոշման հիմքում ընկած է ատրպէյջանահայ փախստականների իրաւունքների ճանաչումը: Այսօրուց բանակցութիւնները շրջանցում են հայ փախստականների իրաւունքները. խօսում են ատրպէյջանցի փախստականների, տեղահանուածների մասին, սակայն խօսք չկայ հայ փախստականների մասին»: Մելիքեանի կարծիքով այս հարցում կողմնակալ դիրք են գրաւում նաեւ միջազգային կառույցները եւ մասնաւորապէս ՄԱԿ-ը. «ՄԱԿ-ը Հայաստանում փախստականների հետ կախուած այլ ծրագիր է իրականացնում, իսկ Ատրպէյջանում՝ այլ: Նկատի ունեմ տարածքներում վերաբնակեցնելու ծրագիրը»:

Արման Մելիքեանը նաեւ հերքեց 2008թ. ընտրութիւններում ՀՅԴ-ին աջակցելու հնարաւորութիւնը, թէեւ ՀՅԴ-ն նոյնպէս դէմ է տարածքներ յանձնելուն. «Տարիներ շարունակ ՀՅԴ-ն կամ իշխանութեան մաս է կազմում կամ համագործակցում է իշխանութեան հետ, եւ 10 տարի շարունակ ՀՅԴ-ն չկարողացաւ տարածքներ չյանձնելու դրոյթը դնել շրջանաւորութեան մէջ: Դա որեւէ հիմք չի կարող հանդիսանալ, որպէսզի վստահ լինենք, որ եթէ իշխանութիւնները որոշեն յանձնել տարածքները, ապա ՀՅԴ-ն դէմ կը լինի»:

ԳԼԽԱԴՈՐ ԴԱՏԱԽԱՉՈՒԹԻՒՆԸ ՔՐԵԱԿԱՆ ԳՈՐԾ Է ՅԱՐՈՒՅԵԼ ՎԱԶԳԵՆ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ ԴԻՍՈՒՄ-ԲՈՂՈՔԻ ՅԻՄԱՆ ՎՐԱՅ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»:
Հայաստանի Գլխաւոր դատախազութիւնն այսօր յայտնել է, թէ քրէական գործ է յարուցուել Ազգային ժողովրդավարական միութեան առաջնորդ, նախագահութեան թեկնածու առաջադրուած Վազգէն Մանուկեանի դիմում-բողոքի հիման վրայ:

«Հայկական ժամանակ» օրաթերթում տպագրուել էր Վազգէն Մանուկեանի «Մայն կամպֆ»- «Իմ պայքարը» յօդուածը, որում, ըստ Վազգէն Մանուկեանի, հրապարակայնօրէն տարածուել են նրա «պատիւն ու արժանապատուութիւնը նուաստացնող, բարի համբաւն արատաւորող ակնյայտ սուտ տեղեկութիւններ»:

Ըստ Գլխաւոր դատախազութեան մամուլի ծառայութեան, դիմումատու, մասնաւորապէս, նշել է, որ այդ հրապարակմամբ իրեն մե-

ղադրել են պետական յեղաշրջում, յեղափոխութիւն կազմակերպելու, բացարձակ դաւաճանութեան մէջ:

Նկատի ունենալով, որ Վազգէն Մանուկեանի դիմումում նշուած հանգամանքներում առկայ են գրապատուութեան եւ վիրաւորանքի յատկանիշներ, Գլխաւոր դատախազութեան մարդու դէմ ուղղուած յանցագործութիւնների գործերով վարչութեան կողմից այս շաբաթ յարուցուել է քրէական գործ՝ Քրէական օրէնսգրքի 135 եւ 136 (գրապատուութիւն եւ վիրաւորանք) յօդուածների առաջին մասերի յատկանիշներով: Առաջինի դէպքում Քրէական օրէնսգրքը սահմանում է նուազագոյն աշխատավարձի հարիւրապատիկից հինգհարիւրապատիկի չափով սուգանք, երկրորդի դէպքում՝ նուազագոյն աշխատավարձի հարիւրապատիկից չորսհարիւրապատիկի չափով սուգանք:

ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԱԴԱԴԱՐ, ՈՐ ԿԵԱՆՔԵՐ Է ԽԼՈՒՄ

ԵՐԵՎԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: «Սա-
ռեցնելով սառեցուած հակամար-
տութիւնը... այս վերնագրով Մի-
ջազգային ճգնաժամային խմբի
եւրոպական ծրագրի տնօրէն Սա-
բինա Ֆրէյզըրը «Պոսթոն Կլոբ»
թերթում այսօր յօդուած է հրա-
պարակել, որում դարաբաղեան հա-
կամարտութեան կարգաւորման
հագուադէպ հնարաւորութիւն է
համարուած ԵԱՀԿ-ի Մինսկի խմբի
առաջարկած հիմնարար սկզբունք-
ները:

Սաբինա Ֆրէյզըր

«Երբ պատերազմ է բռնկուած,
միջազգային հանրութիւնը սովոր-
աբար անչափ ուշ է արթնանում:
Իսկ կարող ենք մենք կանգնեցնել
պատերազմը մինչև դրա սկսուելը:
Մենք այդ հնարաւորութիւնն
ունենք ԼԼԵՆային Ղարաբաղի դէպ-
քում, որտեղ Հայաստանն ու Ատր-
պէյճանը պատրաստուած են պատե-
րազմել: Կա իրական հնարաւորու-
թիւն՝ կանխելու պայթիւնը մին-
չեւ դրա տեղի ունենալը»,- գրում
է Սաբինա Ֆրէյզըրը:

ին անցկացուելիք ընտրութիւննե-
րի ժամանակ ԼԵՆԱյին Ղարաբա-
ղի թեմայի շահարկումը նուազա-
զոյնի հասցնելուն: Ընտրաշաւի
ընթացքում այդ կրակի հետ
խաղալու գալթակողութիւնը քա-
ղաքական գործիչների մօտ վերաց-
նելը կը հանդարտացնի հասարա-
կական ընդդիմութիւնը բանակ-
ցութիւններին եւ կը դիւրացնի
[ընտրութիւններին] շատ չանցած
պատշաճ բանակցութիւններ սկսե-
լու ճանապարհը առաջնորդների
համար»,- ասել է նա:

«Դա յաճախ անուանում են
սառեցուած հակամարտութիւն, սա-
կայն չնայած գինադադարին՝ մի
քանի հազար մարդ է սպանուել
վերջին 13 տարիներին: Երկու
երկրները հակադաս միջոցներ են
ներդնում իրենց գինուած ուժե-
րում: - Նշում է: - Թէեւ լայնա-
մասշտաբ պատերազմը կարող է
տեղի ունենալ մի քանի տարի
յետոյ, սակայն հազիւ թէ դա
առիթ է լուծման հասնելու գոր-
ծում միջնորդների յապաղման,
յատկապէս երբ իրանը կողքին է,
եւ հակամարտութեան պոտենցիալ
զօտով են անցնում մի շարք կա-
րեւորագոյն նախատար է գազա-
տար խողովակաշարեր»:

«Հիմնարար սկզբունքները
ընդգրկում են, նախ եւ առաջ՝
նուիրուածութիւն խնդրի լուծ-
ման նպատակով ուժ չկիրառելուն:
Հայկական ուժերը պարտաւորուած
են դուրս գալ ԼԵՆԱյին Ղարաբա-
ղի շուրջ իրենց զբաղեցրած տա-
րածքներից: Ինչ վերաբերում է
ԼԵՆԱյին Ղարաբաղին՝ համաձայ-
նութիւն պէտք է ձեռք բերուի նրա
ինչ-որ ժամանակաւոր կարգաւի-
ճակի մասին: Նպատակը պէտք է
լինի տեղահանուածների վերա-
դարձը հեշտացնելը՝ մինչեւ ԼԵՆ-
Ային Ղարաբաղի վերջնական կար-
գաւիճակի յստակեցման նպատա-
կով հանրաքուէի անցկացումը», -
գրում է Ֆրէյզըրը:

Ըստ նրա՝ երկու երկրներում
տարուող պետական քարոզչութիւնը
ծառայում է նրան, որ հասարա-
կութիւնն ընդդիմանայ որեւէ փոխ-
գիշման՝ «էլ չասած հաշտեցման
մասին»:

«Այս սկզբունքների հիման
վրայ, որոնց՝ ընդհանուր առմամբ
ընդունելի լինելու մասին յայտա-
րարել են երկու կողմերն էլ, վերջ-
նական համաձայնութիւնը կարող է
իրականութիւն դառնալ», - գրել է
Միջազգային ճգնաժամային խմբի
եւրոպական ծրագրի տնօրէնը:

ԵՐՈՊԱԿԱՆ ԿԱՌՅՅՆԵՐԸ ԴԱՐՁԵԱԼ
ՄՏԱՅՈՎ ԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԻՃԱԿՈՎ

Շարունակուած էջ 1-էն

«Աւելին, ոստիկանութեան
բռնութիւնները, կարծես թէ, աւել-
ցած են տարուայ ընթացքին եւ
արձանագրուած են Մարդու իրա-
ւունքներու Պաշտպանի եւ Եւրո-
պայի Խորհուրդի մարդու իրա-
ւունքներու հարցերով յանձնակա-
տարի կողմէ», - կը յայտնէ Կո-
լոմբիէ:

«Մարդու իրաւունքներու
պաշտպանութեամբ զբաղուող ոչ
կառավարական կազմակերպութիւն-
ներու եւ լրատուամիջոցներու ներ-
կայացուցիչները, որոնց հետ մենք
հանդիպած ենք, բոլորն ալ կը
յայտնէին, որ մարդու իրաւունքնե-
րու պաշտպանութեան վիճակը երկ-
րէն ներս, 2007 թուականին վատ-
թարացած է», - կ'եզրափակէ գեկոյ-
ցի հեղինակ ձորձ Կոլոմբիէ:

17 ԱՄԵԱՅ ՆԱԹԱԼԻՆ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ
ՈՂԲԵՐԳԱԿԱՆ ՄԱՅԸ

Շարունակուած էջ 1-էն

կերութեան պատասխանատուները՝
մարդասպանութեան մեղադրանքով:
Նախալինին վիճակուած
տիրու ճակատագիրը ու դէպքերու

մանրամասնութիւնները լայն ար-
ձագանք գտան ամերիկեան լրատ-
ուական միջոցներուն կողմէ, այս
առթիւ, անգամ մը եւս քննարկ-
ման առարկայ երկրի առողջապա-
հական դրութիւնը:

ՍԱՀԱԿԱՇԻԼԻՆ ՅԱՐԳՈՒՄ Է ՀԱՅԵՐԵՆԸ

ԵՐԵՎԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: Դեկ-
տեմբերի 24-ին Ախալքալաք էր
այցելել Վրաստանի նախկին նա-
խագահ, այժմ նախագահի թեկնա-
ծու՝ Միխէյլ Սահակաշւիլին: Նա
Ախալքալաքում մասնակցել է բնա-
կան գագի բացման արարողութեա-
նը, այնուհետեւ Ախալքալաքի Մշա-
կոյթի տան առջեւ հանդիպում է
ունեցել շրջանի բնակչութեան հետ:

խօսքերով, մեծ հնարաւորութիւն-
ներ են բնակչութեան համար,
կարեւոր են այն բանով, որ կ'ստեղծ-
ուեն նոր աշխատատեղեր: Շնորհիւ
այս բարեփոխումների, Սահակաշ-
ւիլին հաւատացած է, որ Սամցխե-
Ջաւախք տարածաշրջանը կ'ունե-
նայ բարձր դիրքեր ոչ միայն
Վրաստանում, այլեւ Եւրոպայում:

Սահակաշւիլին խօսել է շրջա-
նի ապագայ տնտեսական զարգաց-
ման մասին.

Սահակաշւիլու հանդիպումը
բնակչութեան հետ տեւել է ընդա-
մէնը 15 րոպէ: Չնայած հանդիպ-
ման այդ սուղ ժամանակահատու-
ածին տեղացի լրագրողները հասց-
րել էին նախկին նախագահին
հարցնել հայոց լեզուին տարա-
ծաշրջանում երկրորդ պետական
լեզուի կարգավիճակի վերաբեր-
եալ.

- 2008 թ. սկսուելու են ամ-
բողջ շրջանի գազաֆիկացման աշ-
խատանքները, իւրաքանչիւր ըն-
տանիք կ'ապահովուի բնական գա-
զով, որը հնարաւորութիւն կը տայ
բնակչութեանը լուծելու ջեռուց-
ման հետ կապուած խնդիրները:

«Մենք բոլորս պէտք է սովոր-
րենք պետական՝ վրաց լեզուն, մնա-
ցած լեզուները մենք յարգում
ենք», պատասխանել է նա:

- Ախալքալաքում կը կառուց-
ուի օդանավակայան, կը շարունակ-
ուեն ճանապարհաշինարարական
աշխատանքները:

Սահակաշւիլին կոչ է արել
շրջանի բնակչութեանը Յունուա-
րի հինգին ցուցաբերել ակտիվ
մասնակցութիւն եւ կատարել ճիշդ
ընտրութիւն:

- 2008թ. Մայիսից պէտք է
Ախալքալաքում գործի նոր հեռա-
խօսացանց, ասել է նա:

Այս ամէնը, Սահակաշւիլու

ԼԵՌՆ ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ԿՈՉ Կ'ԸՆԷ

Շարունակուած էջ 1-էն

քանի դեռ նրանք ձեզ գրաւոր
ծանուցագրեր չեն ուղարկել: Իսկ
ծանուցագրեր ստանալու պարա-
գայում, կրկնօրինակէք դրանք, եւ
պատճեններն ուղարկէք մեր Շարժ-
ման գրասենեակներ», - կոչ կ'ընէ
Տէր-Պետրոսեան, շեշտելով. - «Սա,
եթէ կ'ուզէք, համարէք իմ առա-
ջին, առաջիմ ոչ պաշտօնական,
հրամանագիրը»:

եանի կարծիքով, իշխանութիւնը
դիմած է նաեւ շինծու թեկնածու-
ներու օգնութեան: «Խօսքը վերա-
բերում է որոշ տիրահաճակ անձ-
նաւորութիւնների, ովքեր նոյնպի-
սի չարաբաստիկ դերակատարու-
թիւն են ունեցել, մասնաւորապէս,
1998 եւ 2003 թուականների ընտ-
րութիւններում, ակնյայտօրէն գոր-
ծելով յաղթող թեկնածուներ կա-
րէն եւ Ստեփան Դեմիրճեանների
դէմ եւ վերջին հաշուով՝ նպաստե-
լով Հայաստանի ներկայ յանցաւոր
վարչախմբի կայացմանն ու ամ-
բապնդմանը»:

Միւս կողմէ, Դեկտեմբեր 22-
ին տեղի ունեցաւ ԼԵՌՆ Տէր-
Պետրոսեանի աստարող ուժերու
հանրապետական համագումարը,
որու ընթացքին առաջին նախա-
գահը յայտարարեց, որ յառաջիկայ
նախագահական ընտրութիւններու
ընթացքին քաղաքական պայքարը
պիտի ընթանայ իր եւ Սերժ Սարգս-
եանի միջեւ:

Համագումարի ընթացքին
ելոյթ ունեցան նաեւ Տէր-Պետրոս-
եանին աստարող քաղաքական ու-
ժերու եւ հասարակական կազմա-
կերպութիւններու ներկայացուցիչ-
ներ, որոնք անգամ մը եւ եւս
բացատրեցին, թէ ինչու կանգնած
են առաջին նախագահի կողքին:

«Ոչ մի այլ թեկնածուի շուրջ
այսքան բազմաքանակ եւ այսքան
ազդեցիկ ուժեր չեն համախմբե-
ուել, ինչը թոյլ է տալիս խօսել
եթէ ոչ այնքան ընդդիմութեան
միասնական թեկնածուի, ապա
առնուազն վարչախմբին հակա-
դիր յստակ բեւեռի ձեւաւորման
մասին», - ըսաւ Տէր-Պետրոս-
եան:

Հայաստանի ժողովրդական
կուսակցութեան առաջնորդ Ստե-
փան Դեմիրճեան, մասնաւորապէս,
ըսաւ. - «Վարչախումբը կարծես
թէ գերխնդիր է դարձրել բարո-
յազրկել հասարակութիւնը, եւ այս-
տեղ զարմանալի որեւէ բան չկայ,
որովհետեւ նման վարչախումբը
կարող է գոյատեւել միայն բարո-
յալքուած հասարակութեան պայ-
մաններում»:

«Համակարգի վերարտադրու-
թիւնը նշանակում է եւս տասը
տարուայ ստրկութիւն, թշուառու-
թիւն եւ ազգային նուաստացում:
Մեր իշխանութիւնները աւելի ան-
յաղթահարելի չեն, քան Խորհրդա-
յին Միութեան իշխանութիւննե-
րը: Եթէ մենք կարողացանք յաղ-
թել Գորբաչովին, ապա ի՞նչն է
մեզ խանգարում յաղթել Ռոբերդ
Քոչարեանին եւ Սերժ Սարգսեա-
նին», - աւելցուց ԼԵՌՆ Տէր-
Պետրոսեան:

Նախկին վարչապետ Հրանդ
Բագրատեանի յայտարարեց, որ
Ռոբերդ Քոչարեանն ու Սերժ
Սարգսեանն այնքան հարստացած
են, որ անոնց յաղթանակի պարա-
գային ոչ թէ իրենք պիտի ծառա-
յեն այս պետութեան, այլ պետու-
թիւնն է որ իրենց պիտի ծառայէ:

«Նկատի ունենալով այն ակն-
յայտ իրողութիւնը, որ Հայաստա-
նի ներկայ իշխանութիւնները
սեփական ժողովրդին վերաբեր-
ուած են օտարի պէս՝ ոտնահարելով
նրա բոլոր սրբութիւններն ու ար-
ժանապատուութիւնը, այդպիսի իշ-
խանութիւնների դէմ մղուած
պայքարը նոյնպէս ազգային ազա-
տագրական պայքարի բնոյթ է
ստանում», - յայտարարեց ան:

«Հանրապետութիւն» կուսակ-
ցութեան առաջնորդ Արամ Սարգս-
եան, իր հերթին, յայտարարեց. -
«Իշխող զոյգի համար իշխանու-
թիւնը պահելը կենաց ու մահու
խնդիր է, ու դա է պատճառը, որ
իրենք ելել են կուռի, ոչ թէ
ընտրութեան, կուռի՝ ԼԵՌՆ Տէր-
Պետրոսեանի դէմ: Մենք պարտա-
ւոր ենք յաղթել՝ յանուն Ղարաբա-
ղի հարցի արժանապատիւ լուծ-
ման, մենք պարտաւոր ենք յաղթել՝
յանուն արդարութեան, յանուն
«Հոկտեմբերի 27»-ի գործի լիար-
ժէք բացառապատման, եւ մենք յաղ-
թելու ենք»:

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԳՈՅԱՏԵՄԱՆ ՀԱՐՑԸ ՈՂՁ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՄՏԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆՆ Է

ՎԱՀԱՆ ԲԱՀԱՐԵԱՆ

Առանց պետականության 600 տարի գոյատևելուց յետոյ Հայաստանի ձեռք բերած անկախությունը պետք է պահպանել աչքի լոյսի պէս: Եթէ սայթաքենք, մեր հարեւանները, նաև գերպետությունները, որոնք միայն իրենց տնտեսական ու քաղաքական շահերն են ճանաչում, գիշատիչների նման կ'ոչնչացնեն Հայաստանը: Այն ժամանակ հարցականի տակ կը դրուի կորցրած պետականության վերականգնումը: Հետեւաբար Հայաստանի եւ Արցախի գոյատևման հարցը ողջ հայ ժողովրդի մտահոգությունն է այսօր:

Հայ ժողովրդին առանց արևելյան թափելու վիճակուած անկախության պատճառած վիշտն ու ցաւը չաշտնուեցին տարբեր հանգամանքներում:

1. Հայաստանին պարտադրուած Արցախում պատերազմի վերածուած ազգային ազատագրական պայքարով ընդդէմ Ատրպէյճանի: Բազմաթիւ ազատամարտիկների անձնուրացութեան եւ գոհողութեան գնով ազատագրուեցին մեր պապենական հողերը եւ Արցախն անկախացաւ, բայց Հայաստանը շրջափակման մէջ ընկաւ Ատրպէյճանի ու Թուրքիայի կողմից:

2. Խորհրդային Միութեան փլուզումից ու Հայաստանի անկախացումից յետոյ արդիւնաբերութեան քայքայումը ծանր հետեւանք ունեցաւ ժողովրդի ապրելակերպի վրայ, որովհետեւ սարդոստայնի նման իրար կապուած Խորհրդային Միութեան տարբեր հանրապետությունների արդիւնաբերութեան ոչ մի ճիւղ էջր կարող վերականգնուել ինքնուրոյն կերպով:

3. Արցախեան ազատագրական պայքարին գուգահեռ Հայաստանում տեղի ունեցած բնական աղէտը՝ սարսափելի երկրաշարժը հսկայական մարդկային գոհեր եւ նիւթական կորուստներ պատճառեց հայրենիքին, որը դարձաւ Հայաստանի կառավարութեան համար այդ հետեւանքները վերացնելու պայքարի երկրորդ ճակատը:

Այս բոլորը ծանր ազդեցություն ունեցան Հայաստանի տնտեսութեան վրայ, որի հետեւանքով առանց նիւթական միջոցների մնացած ժողովրդի մէջ աշխուժացաւ դեռ Խորհրդային Միութեան ժամանակ սկսած արտագաղթը:

Արժանիօրէն պէտք է գնահատել Հայաստանի առաջին նախա-

երեսան, 13 Դեկտեմբեր, 2007 թ. Մեծարգոյ Պարոն Բահարեան, Ստացանք Հայաստանի հանրապետութեան հիմնադիր-նախագահի Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի որպէս նախագահի թեկնածու առաջադրուելու առիթով մեր հայրենակիցների յղած քաջալերական նամակը: Այն ջերմութեամբ քննարկուեց Դեկտեմբերի 8ի 90 հազարանոց հանրահաւաքում, տեմստը հրապարակուել է «Հայֆ» թերթում (12.12.2007): Հայրենիքը արժանապատիւ քաղաքացիներով քարգաւան երկիր տեսնելու աշխարհասփիւռ մեր հայրենակիցների բնական մտահոգութիւնը արտայայտուելով մեզ: Մտորակալ եմք նախագահական ընտրութիւններում Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի թեկնածութիւնը պաշտպանելու՝ Հայաստանի ժողովրդին ուղղուած այդ կոչի համար: Խնդրում եմք մեր շնորհակալութիւնը փոխանցել նաև նամակը ստորագրած մեր միւս հայրենակիցներին: Այնքանադ Արգումանեան Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի Առաջադրման Քաղաքական Նախաձեռնութեան Կենտրոնական Գրասենեակի Տնօրէն

գահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի եւ կառավարութեան անդամների ներդրած հսկայական ջանքերը, որոնց շնորհիւ այդ դժուարին պայմաններում, առանց հնարգետիկ պաշարների, պարենի ու հացի դժուարութեամբ ձեռք բերումով, նրանք ստեղծեցին նաև հայկական բանակը, փառքով լուծեցին իրենց պարտադրուած խնդիրները եւ ապահովեցին Հայաստանի ու Արցախի անվտանգութիւնը:

1998 թ. իշխանափոխութեան ժամանակ «Լեւոն Տէր-Պետրոսեանը Արցախը ծախում է» պատրուակով ու խոստանալով ժողովրդին առանց Ատրպէյճանին գիշտուներ կատարելու ապահովել Արցախի անկախութիւնը, իշխանութիւնից հեռացած «Խաղաղութեան կուսակցութեան» փոխարինեց «Պատերազմի կուսակցութիւնը», որը ոչ միայն չլուծեց Արցախի հարցը, այլ նաև չեզոքացրեց Արցախի մասնակցութիւնը բանակցային գործընթացին, իր վարած արտաքին եւ ներքին քաղաքականութեամբ Հայաստանը մեկուսացրեց տարածաշրջանային ծրագրերից, աճող կաշառակերութեան ու կոռուպցիայի պայմաններում արտագաղթը աւելի մեծ թափ ստացաւ, հարցականի տակ դնելով Հայաստանի լինել-չլինելու հարցը:

Իրենց 10 տարուայ իշխելու ընթացքում այսօրուայ կառավարողները գեղադրեցին ու շարունակում են գեղադրել Հայաստանի ունեցուածքը իրար մէջ բաժանելով, որի հետեւանքով դարձան միլիոնատէրեր, իսկ նրա ռազմավարական նշանակութիւն ունեցող արդիւնաբերական ձեռնարկութիւնների մի մասը յանձնեցին Ռուսաստանին «պարտքի դիմաց գոյք» անուանումով, մի մասն էլ օտար

ընկերութիւններին ծախեցին չնչին գումարներով, կախման մէջ ընկնելով նրանցից, ինչպէս Արմենիսթը: Եթէ նրանք այսուհետեւ էլ շարունակեն մնալ իշխանութեան վրայ, առանց խղճի խայթի կը վաճառեն նաև մեր սրբութիւնները՝ Մատենադարանը, Մեծ Եղեռնի ու Սարդարապատի յուշարձանները եւ այլ կառուցներ՝ իրենց գրպաններն ու ռեւանսները մտուցքով:

Նրանք աղաւաղեցին նաև Երեւանի դիմագիծը անօրինական շինարարական կառուցներով՝ վերացրին փողոցների մայթերը, անարգեցին նաև Երեւանի «Նութիւն» որակուած շէնքերն ու փողոցները, որոնք կարող էին օգտագործուել որպէս գրասալըջիկութեան վայրեր՝ հսկայական եկամուտ բերելով պետութեանը: Դրանց տեղում կառուցեցին եկամտաբեր շինութիւններ, ինչպէս նաև Հայաստանի պետական օպերայի ու թատրոնի երկաթեայ ճաղերով պարփակուած տարածքում վաշխառուաբար կառուցեցին հսկայ շէնք՝ որպէս կաֆէ, որով նեղացրին Ազատութեան հրապարակը, ընդդիմութեան հանրահաւաքները արգելափակելու նպատակով, չմտածելով նոյնիսկ, որ փաստօէն անարգեցին համաշխարհային նշանակութիւն ունեցող հայ մշակուցի գլխաւոր օճախը, որը հիացմունք էր պատճառում իւրաքանչիւր այցելուի:

1999 թ. Հոկտեմբեր 27-ին Ազգային ժողովի գլխատուածը նրանց ազատութիւն տուեց ժողովրդի ու պետականութեան ունեցուածքի հետ վարուել իրենց ուզած ձեւով, նոյնիսկ չմտածելով, որ այդ ահուելի ոճրի ամբողջ պատասխանատուութիւնն ընկնում է երկրի անօրինական նախագահի եւ նրա աջա-

կիցների վրայ, որոնք չկարողանալով դեկավարել երկիրը, վերացրին իրենց սանձողներին՝ իրականացնելու համար իրենց սեւ գործը, երկիրը տանելով դէպի գահավիժում եւ երբեք պատասխանատուութիւն չզգալով այդ ահուելի ոճրի համար, որի անմիջական հետեւանքը պէտք է լինել երկրի նախագահի անխուսափելի հրաժարականը:

Երկրի նոր դեկավարները իրենց նպատակներին հասնելու ճանապարհին կորցրին մարդկային խիղճն ու դատողութիւնը, հեռուստատեսութիւնը, ռադիոն ու մամուլը դարձրին իրենց հլու-հնագանդ կամակատարը՝ շատ լաւ հասկանալով դրանց դերը ժողովրդին ու աշխարհին շեղելու իրենց գործած դաւադիր արարքներից, մի խօսքով բռնաբարեցին մամուլի ազատութիւնը եւ արգելեցին իրենց չենթարկուող հեռուստածրագրերը, միաժամանակ դիմելով ամէն տեսակի անմարդկային միջոցների իրականութիւնը արտացոլող մամուլի թղթակիցների, խմբագիրների ու խմբագրատների վրայ:

Նրանք մեծ յանցանք գործեցին նաև Արցախը վերաբնակեցնելու փոխարէն հայաթափելով այն՝ Երեւան բերին ու պաշտօններով ապահովեցին իրենց ազգուտակին, անտէր թողնելով իրենց բնօրրանը՝ Արցախը: Ընտրութիւնների ժամանակ 5-15 հազար դրամով (չնչին գումար) կաշառեցին ընտրողների մի մասին, իսկ միւս մասի վրայ ահ ու սարսափ տարածելով, բոլոր ընտրութիւնները իրականացրին իրենց օգտին: Երկրի սահմանադրութիւնը մնում է թղթի վրայ, որի փոխարէն գործում են իրենց օրէնքները, այսինքն իրաւական դաշտն ի սպառ վերացած է, որի հետեւանքով Հայաստանում ներդրում կատարող որքան սփիւռքահայեր խափեցին՝ նրանց գումարները իւրացնելով, իսկ վերջիններս հիասթափուած, չուսախափուած հեռացան հայրենիքից այլեւս ոտք չդնելու համար այդ կաշառակերութեամբ ու կոռուպցիայով յագեցած երկիրը:

Ներկայ վարչակարգը խուճապի է մատնուած առաջին նախագահի քաղաքականութիւն վերադարձով եւ աւելի է ուժեղացրել բռնարարքներն ու հալածանքները նախագահի թեկնածու Լեւոն Տէր-Պետրոսեանին սատարող, աջակցող, օգնող անհատների ու կազմակերպութիւնների՝ Աժ պատգամա-

Մար.ք էջ 19

Advertisement for A.B.A. Insurance Services and Season's Greetings. Includes logos for Commercial, Auto, Fire, Life, and Health insurance, and a cartoon illustration of a man in a suit. Text: Season's Greetings, Շնորհակալութիւններ, Մոնախան Օպերու Վոյսիքով, ՊԵՏՐՈՍ ԵՒ ՄԻԱՄԱՆԹՈ ՄԱՐՈՆԵԱՆ, 818 500-9585 ABA INSURANCE SERVICES 805 E. Broadway . Glendale, CA 91205 ONE EIGHT HUNDRED FOUR "HAI-TAD"

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՉՐԱՍԿՅՈՒԱԾ ՄԵՐՁԱԻՈՐ ԱՐԵՒԵԼԸ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂԻՆՆԵՐ

Հիմնական եւ կարեւոր հարցում մը, որ տարիներէ ի վեր կը հարցուի, եւ գոհացուցիչ պատասխան չստանար, հետեւեալն է.

Ինչո՞ւ այսքան տարիներ ետք, արաբ-պաղեստինեան-իսրայէլեան հարցը կը մնայ անլուծ:

1950ական թուականներէն ստղին, արդէն իսկ 6-7 տասնամեակներ անցած են, եւ ոչ միայն Մերձավոր Արեւելքի, այլ աշխարհի խաղաղութիւնը խանգարող վերոյիշեալ հարցը տակաւին կը պահէ իր ոչ միայն արտար, այլ նոյնիսկ մասնակի լուծման:

Երկրորդ համաշխարհային պատերազմէն փխած մեծ տէրութեանց - Ամերիկա, Անգլիա, Ֆրանսա, Ռուսիա, Չինաստան - իրար յաջորդող կառավարութիւնները ինչ որ փորձած են վերոյիշեալ տագնապի լուծման համար, իրենց ճիգերը մնացած են ապարդիւն:

Ոչ միայն երկարաձող այս տագնապը կը շարունակուի, այլ ինչպէս վերջին քանի մը տասնամեակներու պատմութիւնը ցոյց տուած է, անոր ընկերացած են այլ տագնապներ, ուղղակի, իրմէ ծնած, եւ կամ անոր հետ առնչուած: Ուրեմն քաղաքական իրատես վերլուծողները այն համոզման եկած են որ եթէ գոյութիւն ունեցող սխալ մօտեցումներ, կամ ենթադրութիւնները չբացատրուին, եւ չհարթուին, Մերձավոր Արեւելեան երկարատեւ տագնապը պիտի չունենայ իր լուծումը:

Որո՞ւք են այս սխալ ենթադրութիւնները:

Ընդհանրապէս չորս են անոնք: Այս չորս ենթադրութիւնները ունին բազմատեսակ բնոյթ եւ տարողութիւն, այնպէս որ կարելի չէ անոնց միատեսակ եւ մէկ հասարակ յայտարար գտնել: Միջազգային քաղաքական միջնորդները պարտաւոր են լաւ հասկնալ սոյն տուեալները, եւ ամէն անգամ որ շրջանը այցելեն լուծումներ առաջարկելու համար, իրենց թղթածրարները բաւականին յստակ պէտք է ըլլան ստորեւ նկարագրուած հարցերու վերաբերեալ:

ԱՌԱՋԻՆ ԵՆԹԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Արաբ-պաղեստինեան եւ իսրայէլեան տագնապի լուծման հաւանականութիւնը կրնայ ենթադրել եւ սակայն, անպայման ալ չապահովել Մերձավոր Արեւելքի խաղաղութիւնը: Պէտք է ամէնուն, մասնաւորապէս անգնապնդու յստակ ըլլայ որ շրջանէն ներս, եւ իսրայէլի հետ

ուղղակի կապ չունեցող հարցեր ալ կան որոնք շարունակական բնոյթ ունին: Ասոնցմէ կարեւորագոյններէն մէկն է իսլամ կրօնքի երկու մեծ բաժանմունքներու - սիւննի եւ շիի - շարունակական եւ դարերու վրայ երկարող պայքարները: Յատկապէս իրաքեան թատերաբեմէն ներս, սիւննի-շիի փոխ-յարաբերութիւնները եւ ասոնց վրայ նաեւ աւելցուած քրտական տուեալը, պատկերը կու տայ իրաքեան տագնապի իսկական տարողութեան: Եթէ Ամերիկան իրաքեան պատերազմը սկսաւ քանի մը տուեալներով, մեծ մասամբ շինծու, անոնցմէ զխաւորներէն մէկը

Հողային փոխ-գիշու մենք կամ շարունակական պատերազմ

կը հանդիսանար իսրայէլը հանգիստ ձգելու փնտռուքը: Անշուշտ կարելի չէ ըսել որ Ամերիկա յաջողեցաւ այս ապահովել, եւ սակայն ճիշդ ակներեւ էր: Միւննի-շիի լարուածութեան կարելի է միացնել նաեւ իրանի եւ արաբներու հարցերը, եւ մասնաւորապէս արաբ ազգայնականներու եւ արաբ իսլամիստ-ժայթղականներու լարուած փոխ-յարաբերութիւնները:

ԵՐԿՐՈՐԴ ԵՆԹԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մերձավոր Արեւելքի տագնապի լուծումը կապ ունի հողային փոխ-գիշումներու հետ: Ասոնք հիմնական լուծում չեն կրնար ապահովել, սրուած ըլլալով որ տագնապի խորքը տարած քայինէն աւելի գաղափարախօսական (ideological) է: Իսլամական ծայրայեղականները համոզուած են որ իսրայէլի, եւ ուրեմն նաեւ Արեւմուտքի դէմ իրենց պայքարը, հողային տարածքներ ապահովելու համար չէ, այլ իսրայէլի եւ

Արեւմուտքի վրայ յաղթանակ տանիլը: Նոյնը կը մտածէ ոչ-արաբ իրանցի նախագահը, որ պարբերաբար հրապարակ կը նետէ իսրայէլը բնաջնջելու գաղափարը: Փաստը այն է որ իսրայէլեան 2000ի Լիբանանէն քաշուիլը, եւ 2005ի Կազախէն քաշուիլը ոչ մէկ դրական յաւաք-խաղացք չարձանագրեցին տագնապէն ներս: Աւելին, առիթ տարուին նոր տագնապներու, թէ Լիբանանէն եւ թէ Կազախէն ներս:

ԵՐՐՈՐԴ ԵՆԹԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Այս ալ կապուած է երկրորդին հետ: Արեւմուտքի մէջ այն կարծիքը կը տիրէ որ եթէ իսրայէլ վերադարձնէ 1967ի վեց օրերու պատե-

երկար տարիներու ընթացքին, Արաֆատի եւ հիմա Մահմուտ Ապպասի իշխանութեանց օրով, աղքատութիւնը, անգործութիւնը դժուար եղած են արմատախիլ ընել: Մասնաւորապէս, Համասի գրաւած Կազախ ուղղակի թշուառութեան մատուցած է, մասնաւորապէս Արեւմուտքին Ապպասին տրամադրող գումարներէ ալ գրկուած է: Հաւանօրէն, մասնաւորապէս Արեւմուտքի կողմէ, այն ենթադրութիւնը կայ որ տնտեսական զարգացումը կրնայ փոխարինել ծայրայեղ ազգայնամոլութիւնը եւ կրօնական «ֆանատիսթիզմը», ճամբայ հարթելով խաղաղութեան եւ ապահովութեան: Յարց պաղեստինցիներու տրամադրուած միլիառաւոր տոլարները իրենց նպատակին չեն հասած:

ԻՇՉ ԿԱՐԵԼԻ Է ԸՆԵԼ

1. Թէեւ երկարաշունչ աշխատանքի կը կարօտի. պաղեստինցիները եւ իրենց ղեկավարութիւնը պէտք է մշակեն երկարատեւ ծրագիրներ, կրթական, տնտեսական եւ քաղաքական մարզերէն ներս, քաղաքակիրթ եւ մշակուած ընկերութիւն մը ստեղծելու համար, որ մտահոգ ըլլայ մարդկային իրաւունքներու, անկախութեան եւ կրօնական ազատութեանց հաստատումով: Նման ընկերութիւն մը լուրջ աշխատանքի կը կարօտի:

2. Պէտք է լուծուի երկար տասնամեակներէ ի վեր արաբական երկիրներէն ներս գոյութիւն հաստատած գաղթականներու վերադարձի հարցը: Ասոնց վերադարձի համար, անհրաժեշտ գումարները պէտք է ապահովուին, մասնաւորապէս Արեւմուտքի կողմէ:

3. Արեւմուտքը եւ ծայրայեղ իսլամը, ի՞նչ գոյն ալ արած ըլլայ ան - Ալ-Քալիտա, թէ ազգայնական, յատկապէս համասեան մտածողութեամբ - ժամանակի ընթացքին խաղաղ գոյակցութեան բանաձեւ պէտք է գտնեն: Դժբախտ իրականութիւնը այժօր այն է որ Սեպտեմբեր 11ի հակաբեկչութեանէն ասդին, յայտարարուած պատերազմը, հակաբեկչութեան դէմ, Եւրոպայէն մինչեւ Իրաք եւ Աֆղանիստան, շատ չուսադրիչ չի թուիր ստեղծուած լարուած վիճակը մեղմացնելու համար:

Իսկ եթէ այս վիճակը պիտի տեւէ սերունդներու վրայ, աշխարհ կրնայ ինքզինք գտնել դարաւոր պայքարի մը մէջ, անորոջ դիմագծով եւ մարդկային եւ տնտեսական անհաշիւ վնասներով: Լաւատեսութեան համար լուրջ տուեալներ չկան, սակայն մասնաւորապէս նոր Տարուայ մը սկզբնաստիւթեան, յոյսը պէտք է լքել...

րազմի արդիւնք, հողային տարածքները, առաջարկութիւն մը որ իսրայէլի վարչապետ Էսրու Պարաքը ըրած էր 2000 թուականին, հարցը իր լուծումը կրնար ստանալ: Արաբական կողմը այս ալ մերժեց սկզբունքային այն հիման վրայ որ երկու տէրութիւններ իսրայէլեան եւ պաղեստինեան պիտի ստեղծուէին, իւրաքանչիւրը իբրեւ անկախ եւ ինքնիշխան պետութիւններ: Միայն վերջերս է որ այս գոյգ պետութեանց գաղափարը յառաջ կը քաշուի, յատկապէս Ամերիկայի կողմէ: Պաղեստինցիները, Ֆաթա շարժումը, մասնաւորապէս Համասը, տակաւին լման համոզուած չեն թուիր գոյգ պետութեան մտքին:

ՉՈՐՐՈՐԴ ԵՆԹԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Այս ալ այն ենթադրութիւնն է որ երկու անկախ պետութեանց ստեղծումով, յատկապէս պաղեստինցիներու համար կարելի է ապահովել տնտեսական լուրջ ապահովութիւն:

ATLANTIS
RESTAURANT AND NIGHT CLUB

FRIDAY NIGHTS AT ATLANTIS
ARABIAN NIGHTS

ENJOY A NIGHT OF MIDDLE EASTERN MUSIC, DANCING AND ENTERTAINMENT EVERY FRIDAY NIGHT AT ATLANTIS. ATLANTIS IS FULLY EQUIPPED WITH A REMARKABLE COCKTAIL BAR, HOOKAH BAR AND LIVE DJ.

EVERY FRIDAY, BE SURE TO WITNESS OUR LIVE BELLY DANCING SHOW FEATURING WORLD FAMOUS HELINA AND THE SAHALAH DANCERS

authentic cuisine
full hookah bar
VIP membership
full cocktail bar
live belly dancing
live music and DJ

ATLANTIS
RESTAURANT AND NIGHT CLUB

626.449.4599
162 N. SIERRA MADRE BLVD.
PASADENA, CA 91107

ՐԱՅԱՍՏԱՆ

ՐԱՅԱՍՏԱՆ 2007 - ԼԵՋՈՒԿԱՆ ԳԵԼՍՈՒՊԵՐԴՈՒՔԵԱՆ ՍԸ

ԱՐԻՍՊ Գ. ՍԵՒԱԿ

Անոնք, որոնք վերջին տարիներուն Հայաստան այցելած են, կրնան վկայել կեանքի զանազան բնագավառներէն ներս կարգ մը հակասական, խաչաբաշխ երեւոյթներ: Ատոնցմէ մին լեզուն է, որ խառնիճաղանձ պատկեր մը կը պարզէ: Ոչոքի մէջ են որոշ «ցուցանմոյշ»ներ, որոնք մաքուր հայերէն կը բուրեն, սակայն կան ուրիշներ, որոնք եկած-կեցած են գրոհ տուած օտար ասպատակողներու պէս եւ, դժբախտաբար, քանակով առաջիններէն զգալիօրէն գերակշռող են: Տակաւին կայ նաեւ փոքր թիւ մը զուտ տեղական բնոյթ կրող օտար բառեր, որոնք ազգագրական որոշ արժէք մը կը ներկայացնեն:

Առաջին խումբին կը պատկանին սփիւռքահայ ականջին անվարժ այնպիսի բառեր, ինչպիսին են խուզարկուական (detective, search) մատնահարում (manicure), արտաժողովի փոխարկում (foreign currency exchange), ծրագրաւորում (programming), տարադրամի փոխանակման կէտ (foreign currency exchange post), զուգազուլպա (penty hose), գեղեցկութեան սրահ/կեղրոն (beauty parlor), գրաւատուն (pawnshop), ապառուիկ վաճառք (sale on credit), միջնորդավճար (braker's fee or commission), մարման ժամկէտ (expiration term), վարկի տրամադրման որոշում (decision to lend credit), տոյժ (penalty), վաղաժամկէտ (ahead of time, schedule), էջանշան (bookmark), լցնովի գարեջուր (draft beer), ապրանքանիշ (brand), վարձույթ (hire, hiring, rental use), շերտավարագոյր (cencian blind), շրթիռակոծուել (to be fired upon with rockets), տակդիր (diaper), մաքազերծուած (duty-free), դոփապար (tap dance), տոկոսադրոյք (rate of interest), շուրջօրեայ (twenty-four-hours, around-the-clock), թեժ գիծ (hot line), բուլկի (ցորենի ճերմակ ալիւրէն թխած հացիկ, bun), փքաբլիթ (մահիկաձեւ բուլկի կամ խմորեղէն (cookie) վրան շաքար ցանած), պրեանիկ (պզտիկ բուլկիներ), կորժիկ (խոշոր, կլոր cookie, որուն եզերքը փորակուած (grooved) է), գոճուկ (խոզուկ, piglet), հազրեվարդ (rosemary), հնդկացորեն (buckwheat):

Ամենուրեք, ըլլա՛յ փողոցը, ըլլա՛յ հեռատեսիլէն, աչքիդ կամ ականջիդ կը զարնեն վերոյիշեալ երկրորդ խումբին պատկանող օտարաբանութիւններ, օրինակի համար՝ դիսպետչեր (առաքիչ, dispatcher), աւտոտեսչութիւն (երթեւեկի կարգապահ ոստիկանութիւն, traffic plice dpeartment), կոնսուլտացիա (խորհրդակցութիւն, consultation), դիլեր (առևտրական, dealer), դիզայն (նախագիծ, design), ֆլորիստիկա (ճաղկաբուսութիւն, floricultuer), կոսմետոլոգիա (դիմաւարդարում, cosmetology), բանկ (դրամատուն, bank), բանկոմատ (ATM or cash machine), ապակոտաւորում (decoding), աքսեսուարներ (լրացուցիչներ, accesories), հիփոթեքա (գրաւ կամ գրաւարկութիւն, mortgage), աւտոմատացուած (ինքնաշխատողացուած, automated), հեռուստասերիալ (հեռուստաշարք, television series), պրոֆիլակտիկա (նախապահպանութիւն, ախտարգել, prophylaxis),

լայնաֆորմատ (լայնակազմ, լայնաձեւ, wide format), էլիտ (ընտիր, elite), աւտոտնակ (կառանոց, կառատուն, garage), մանդատ (mandate), ակցիա (բաժին, share), պրոֆեսիոնալ (արհեստավարժ, մասնագէտ, professional), ռեսուրս (միջոց, resource), սկանդալային (զայթակեցուցիչ, scandalous), էքզեքիւթիւ (գործադիր, executive), ատրիբուտիկա (յատկութիւն, յատկանիշ, attribute), հոսպիտալացուել (հիւանդանոց տեղաւորուել, to be hospitalize), հումանիտար (մարդասիրական, humanitarian), էքսքլուսիւ (բացառիկ, արտակարգ, exclusive), կոմունալ (համայնական, communal), էքսպոզիցիա (ցուցահանդէս, exposition), կլինիկա (բուժարան, clinic), ռեալիստական (գործնական, realistic), աբստրակ (վերացական, abstract), սուպեր (գեր-, super), ռոումինգ (թափառում, roaming), ինստիտուցիոնալ (հիմնարկային, institutional), Արմնյուզ (Արմյուր գոնէ, եթէ բախում կայ Հայլուրին հետ, Armnews):

Հայաստանեան բառամթերքին վերոյիշեալ բառերուն յաւելումով, հինէն մնացած այնպիսի բառեր, ինչպիսին են ֆիզիկա (բնագիտութիւն, physics), մաթեմատիկա (ուսողութիւն (ի՞նչ յանցանք ունի այս բառը, որ տեղի տուած է թուաբանութեան), mathematics), կոնֆետ (շաքարեղէն, candy), շախմատիստ (ճատրակ խաղացող) chess player), եւ գրիս (առնէտ, rat), վստահաբար այդքան ալ առանձին չեն զգար այլեւս:

Կան նաեւ այնքան օտարոտի բառեր, որոնց մասին չարժէք շատ գլուխ ցաւցնել՝ զուտ հայերէն համարժէքներ գտնելու կամ ստեղծելու - դիսքոթար (disco bar), քարկարտիկ (karashke bar), էլաստիկ կարտեր (plastic cards): Տողերս գրողին զէթ՝ անհասկնալի են տարոսիկներ եւ արտատեխ-կենտրոն բառերը...

Ժողովրդական լեզուի հետաքրքրական նմոյշներ ալ գտայ, օրինակի համար՝ իքի բիր: Թրքերէնով՝ այս կը նշանակէ «մէկ, երկու», իսկ Երեւանի մէջ ճաշատեսակ է - մսի մանր կտորներ փայտիկի վրայ շարուած ու խորոված: «Աչքով ձու» ալ sunnyside-up eggs կը նշանակէ:

Ամենէն արտառոց բառը, սակայն, գորս գտայ Հայաստան աշխարհ երկու շաբթուայ կեցութեանս ընթացքին, գելսուպերդուքյան է: Այս տառերը թառած են Լեռնային Ղարաբաղի Մարտակերտ շրջանի վանք գիւղի ճամբուն վրայ գտնուող միայրակ շէնքի տանիքը: Ծամբուն միւս կողմը կը գտնուի տեղացի սկայն Ռուսիա ապրող Լեոն Հայրապետեանին կառուցած «էքլեքթիքա» կոչուող նաւաձեւ պանդոկը, իր չինական ճաշարանով միասին: Հիմա փորձենք վերծանել գելսուպերդուքյան բառը: «Գել» բառը ընդհանրապէս «գայլ» (wolf) բառին բարբառային տարբերակն է, սակայն այս պարագային իմաստ չունի. ագերիներու լեզուով - եւ պէտք է ըսել թէ Ղարաբաղի լեզուն մինչեւ օրս պահած է բազմաթիւ ագերի, ինչպէս նաեւ պարսկերէն բառեր - «գել» կը նշանակէ «եկէք, մտէք»: «Դուքան» պարսկերէնով կը նշանակէ «խանութ»: Ուրեմն՝ գելսուպեր-

Շաբ.ը էջ 19

ՌԱՅԿ-Ը 2007 ԹՎԱԿԱՆ ԱՄՓՈՓԵՑ ՆՈՐ ՏԱՐԵԳՐՈՎ

24 Դեկտեմբերի 2007-ին Ռազմավարական եւ ազգային հետազոտութիւնների հայկական կենտրոնում (ՌԱՀՀԿ) տեղի ունեցաւ «Հայաստան. Նոր Ռազմավարութեան Հրամայականը» խորագիրը կրող տարեգրքի շնորհանդէսը: Հրաւիրուած էին ՀՀ-ում հաւատարմագրուած օտարերկրեայ ներկայացուցչութիւնների աշխատակիցներ, փորձագէտ-վերլուծաբաններ, մտաւորականներ եւ լրագրողներ:

«Հերթական տարեգիրքը Հայաստանի այսօրուայ ու վաղուայ կարեւորագոյն մի շարք խնդիրներ, մարտահրաւէրներ, հեռանկարների վերաբերեալ կենտրոնի եւ նրա հետ համագործակցող փորձագիտական խմբի հետազոտական անդուլ պրպտումների արգասիքն է», - ներկաներին ողջունելով՝ նշեց ՌԱՀՀԿ գործադիր տնօրէն Կարապետ Կայենչեանը:

ՌԱՀՀԿ հետազոտութիւնների համակարգող Սիւլվանա Բարսեղեանն իր հերթին՝ ամփոփելով աշխատութեան ու օրգանական կապի մասին իր դիտարկումները, մասնաւորապէս ասաց. «Ժողովածուում ներառուած փաստական նիւթը, ճիշտ է, պատրաստի դեղատոմսեր չի հրամցնում, սակայն հայեցա-

կարգային մոտեցումները, այլընտրանքային առաջարկները, անտարակոյս, մտորելու տեղիք կը տան, կ'օգնեն արդիւնաւէտ միջոցներ գտնել՝ մարմնաւորելու համար աշխարհաքաղաքական կտրուածքով երկրի առջեւ ծառայած կենսայիջ խնդիրները»:

Ժողովածուն բացուած է ՌԱՀՀԿ հիմնադիր Բաֆֆի Կ. Յովհաննիսեանի՝ էլակետային որոշ հիմնախնդիրներ շոշափող մուտքի խօսքով, ինչին յաջորդում է տարածաշրջանային զարգացումներին եւ սոցիալ-տնտեսական ոլորտի օրախնդիր թեմաներին նուիրուած յօդ-

Շաբ.ը էջ 19

Blue Cross of California takes the worry out of health care.

Our goal is to make staying healthy easier with a variety of affordable plans to fit your needs. For over 65 years, Blue Cross has been a leader in California offering quality health care coverage with over 41,000 doctors and 400 hospitals in our network. We offer:

- Prescription Drug Coverage
- Life Insurance by BC Life & Health Insurance Company
- Individual and Family Plans
- HSA-Compatible Plans by BC Life & Health Insurance Company
- Plans for Small Businesses
- Dental Coverage
- Integrated Workers' Compensation by Employers Compensation Insurance Company
- Medicare Supplement Plans

Call now and let me help take the worry out of your health care!

HARUT DER-TAVITIAN
 Authorized Independent Agent
 1807 W GLENOAKS BLVD. #202
 GLENDALE, CA 91201
 (818) 502-3233
 HARUT@EXCELHYE.COM
 WWW.EXCELHYE.COM
 CA Insurance
 License #0B28270

The Power of Blue.™

Blue Cross of California (BCC) and BC Life & Health Insurance Company (BCL&H) are Independent Licensees of the Blue Cross Association (BCA). The Power of Blue and the Blue Cross name and symbol are registered service marks of the BCA. ©2005 BCC. CAN119

ԴՈԿՏ. ՌԻՉԱՐԴ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ ՄԷՋ

Պուէնոս Այրէս իր կեցութեան միջոցին, Դոկտ. Ռիչարդ Յովհաննէսեան տուաւ երկու դասախօսութիւններ: Առաջինը իբրեւ զեկուցաբեր մասնաւորապէս հրաւիրուած Միջազգային Երկրորդ Հանդիպումին, որուն նիւթն էր «Յեղասպանութեանց Ընկերային Կիրարկումներու Վերլուծութիւնը», կազմակերպուած «ՅՓետրուար» Ազգային Համալսարանի (ՌԻՆԹ-ՐԷՅ) կողմէ, եւ որուն ընթացքին Դոկտ. Ռ. Յովհաննէսեան ներկայացուց հետեւեալ նիւթը: «Հայկական ցեղասպանութեան ընկերային երեաները իբրեւ նախատիպար 20-րդ դարու ցեղասպանութիւններուն»:

Իսկ երկրորդ դասախօսութեան նիւթն էր «Հայկական ցեղասպանութիւն» պատմութիւն եւ այժմէութիւն», այս անգամ կազմակերպուած Պուէնոս Այրէսի Համալսարանի Գրականութեան եւ Փիլիսոփայութեան Հայագիտական Ուսումնասիրութիւններու Ազատ Ամպիոնին եւ Հայ Կեդրոնի Վարչութեան կողմէ: Այս վերջինը տեղի ունեցաւ Թէքէեան Մշակ. Միութեան կեդրոնատեղիին մէջ:

ՌԻՆԹ-ՐԷՅԻ դասախօսութեան ընթացքին, փրոֆ. Ռ. Յովհաննէսեան նախ յիշեց այն զարգացումները, որ արձանագրուեցան հայկական ցեղասպանութեան ուսումնասիրութիւններուն մէջ, 1982-ին Թէլ Աւիւի մէջ կայացած հանդիպումէն ասդին, ուր ներկայացուած էին բազմաթիւ աշխատասիրութիւններ հայկական ցեղասպանութեան մասին, որոնք այնուհետեւ հրատարակուեցան «Հայկական ցեղասպանութեան հետեւեալները» խորագրի տակ: Այս աշխատասիրութիւններուն մեծ մասը՝ պատճառատուած հայ հեղինակներու կողմէ, ունէին նկարագրական բնոյթ, կարծես տարհամոզելու աշխարհը, որ մոռցած էր հրէական Ողջակիզումէն առաջ պատահած այս ցեղասպանութիւնը, որ նոյնիսկ ծնունդ տուած էր ցեղասպանութիւն բնորոշումին, եւ որ միջազգային քաղաքականութեան եւ շարք մը պետութիւններու շահագիտական նկատումներուն հետեւանքով թաքնուած մնացած էր գորգերու տակ, մինչեւ որ հայերը Եղեռնի վաթսուներեակին, 1965, զանգուածով իջան փողոց եւ սկսան քաղաքական աւելի աշխոյժ գործունէութեան յաջողելով ձեռք բերել աշխարհի ճանաչումը:

Մօտիկ անցեալին, զեկուցաբերները յուզումով կը խօսէին իրենց անձնական փորձառութիւններու մասին՝ իբրեւ ակնատես վկաներ, ինչպէս եւ իրենց անմիջական յաջորդները, բայց տարօրինակ կերպով Եղեռնին յաջորդող երրորդ սերունդին մօտ եւս կը շարունակուի նոյն զգացողութիւնը, ոչ միայն իբրեւ ողբերգական պատահար, ոչ միայն իբրեւ սոսկում պատերազմ կորսնցնող հատուածի մը, այլ իբրեւ շփոթութիւն, զայրոյթ եւ յուսախաբուութիւն, հետեւանք ցեղասպանութեան ենթադրած վերապրումներուն:

Վերադառնալով 1982- հրատարակութեան, երեւոյթները փոխուեցան բարեբախտաբար. եւ վերջերս հրատարակուած հատորի մը մէջ («Հայկական ցեղասպանութեան մշակութային եւ բարոյական կտակները»), 20 տարի վերջ, կ'արձարծուին գրական, երաժշ-

տական, արուեստի փիլիսոփայութեան եւ բարոյագիտական նիւթերու շուրջ, ոչ միայն հայ հեղինակներու կողմէ: Թուրք հեղինակ մը եւս, իբրեւ ապացոյց դրական զարգացումի մը թրքական ազգայնամոլութեան յաջորդող թուրք հեղինակներու, որոնք կը դիմակալեն իրենց պատմութիւնը, կ'ուսումնասիրեն բարդ հարցեր, ինչպիսին է Օսմանեան տիրապետութեան տակ ապրող հայ բնակչութեան պարագան:

Քաղաքական գետնի վրայ, Միացեալ Նահանգներու Քոնկրէսը տակաւին չէ ճանչցած հայկական ցեղասպանութիւնը, իբրեւ հետեւանք թուրք պետութեան ճնշումին, քանի ՄՆ կ'օգտագործէ թուրք իոյ օդային միջոցներն ու զինուորական խարխիւները Իրաքի պատերազին միջոցին: Կը թուի թէ 90 տարի առաջ պատահած դէպքի մը ճանաչումով՝ քոնկրէսականները յանցաւոր եւ մեղսակից պիտի նկատեն Իրաքի մէջ կոռուող ամերիկացի զինուորները եւ հետեւաբար պատճառ պիտի ըլլան անոնց տառապանքին:

Ինչ կը վերաբերի Օսմանեան կայսրութեան հանդուրժողականութիւնը առասպել մըն է, որովհետեւ այդ հանդուրժողութիւնը խարխիւուած էր անհաւասարութեան եւ երկրորդ կարգի քաղաքացիութիւն վրայ: Անհաւատարիմը հաւաքաբար ստորագնահատուած էր եւ արհամարհուած, հոգ չէ թէ անհատապէս կրնար բարեկամ ըլլալ կամ դրացի, այնպէս ինչպէս մէկը կրնայ հրեայ բարեկամ մը ունենալ, բայց միաժամանակ հակասեմական մէկը ըլլալ: Կամ այնպէս ինչպէս կ'ըսուի, որ երկու յոյներ պէտք պիտի ըլլան խաբէլու համար հրեայ մը, եւ վեց հրեաներ՝ խաբէլու համար հայ մը ընչասիրութեան եւ ազահութեան մէջ: օսմանեան կայսրութեան մէջ հայերը վերապրեցան խուսափելով բախումներէ եւ ընդունելով ստորադասական կարգավիճակը եւ փորձելով աննշմար մնալ:

Ընկերութեան մը մէջ, ինչպիսին է թրքական ընկերութիւնը, հաւասարութեան իրաւունք պահանջելը կ'ընդունուէր իբրեւ սպառնալիք, հետեւաբար կը նկատուէր պատժելի արարք մը: Այս է որ պատահեցաւ 19-րդ դարուն, երբ որոշ հաւասարութիւններու պահանջքը հայերու կողմէ դիմաւորուեցաւ յաջորդական ջարդերով, 11894-1895 տարիներուն, Սուլթան Ապտուլ Համիտի գահակալութեան շրջանին: Ցեղասպանութեան սկզբնաւորութիւնն էր: Այս կոտորածները բացառապէս հայերու խոցելիութիւնը, ինչպէս 30-ական թուականներուն պատահեցաւ հրեաներուն Գերմանիոյ մէջ: Այս ձեւով թոյլ տալով ցեղասպանութեան գործադրումը անպատիժ կերպով:

Երիտասարդ թուրքերու ընկերային քաղաքականութիւնը կրնայ նկատուիլ իբրեւ ընկերային ճարտարագիտութիւն: Թուրք Ազգ-Պետութեան մը ստեղծումին մեծագոյն սպառնալիքը՝ հայութեան զանգուածային ներկայութիւնն էր, որ տակաւին կ'ապրէր իր պատմական հողերուն վրայ, թուրքիոյ արեւելեան շրջաններուն մէջ: Թուրք պետութիւնը պէտք է ձերբազատուէր այս սպառնալիքէն, ինչպէս նաեւ ոչ-մահմետական բոլոր բնակչութիւններէն՝ ասորի, յոյն, եգիպտի, այնուհետեւ պէտք է թրքաց-

«ՔԱՋ ՆԱԶԱՐ» ԱՄՍԱԹԵՐԹԻ ԿՈՂՄԵ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԹԵԼԵԹՈՆԸ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 16ի երեկոյեան ժամը 7էն մինչեւ առաւօտեան ժամը 2:30ը, AMGA-ի թիւ 26 եւ 30 ալիքներու վրայ տեղի ունեցաւ՝ Հայաստանի Հաշմանդամ եւ Ծնողագուրկ Երեխաներուն նուիրուած Թելեթոնը, կազմակերպութեամբ՝ «Քաջ Նազար» հեռուստա-ժամի/«Քաջ Նազար» ամսագրի եւ Հայաստանի Ֆիլհարմոնիայի:

Կամաւորապէս մասնակցեցան Հայ Երիտասարդաց Միութեան անդամ-անդամուհիները: Խրախուսական ելոյթներ ունեցան Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեան, Կլէնտոն քաղաքապետ՝ Արա Նաճարեան, Կլէնտոն քաղաքապետական Խորհուրդի անդամ Ֆրէնք Բուրնթերօ եւ գաղութիս բազմաթիւ արուեստագէտներն ու պիզնեսմէն-

ները: Յովհաննէս Բալայեանի կողմէ սկսուած եւ իր ութերորդ տարին բոլորած Թելեթոնը, տուաւ լաւ արդիւնք: Նուիրատուութիւններէն ու խոստումներէն գոյացաւ շուրջ \$110,000, որ պիտի յատկացուի Երեւանի եւ շրջաններու հաշմանդամ եւ ծնողագուրկ երեխաներու կեդրոններու կարիքներուն, ինչպէս նաեւ Երեւանի «Խարբերդ» հաշմանդամ երեխաներու կեդրոնի զուգարաններուն, լոգարաններուն, կիսակեր սենեակներուն ուսարահին վերանորոգութեան աշխատանքներուն:

Թելեթոնի եօթը ժամերու ընթացքին ելոյթներ ունեցան գաղութիս հանրայայտ դէմքեր, մտաւորականներ եւ արուեստագէտներ:

ուէր քիւրտ բնակչութիւնը: Քեմալական շրջանին ուրիշ փոքրամասնութիւններ ջնջուեցան, ինչպէս Տերսիմի եւ այլ շրջաններու ալեւիները, յիշեալ ընկերային ճարտարագիտութեան մէկ մասը, որ կը շարունակուի մինչեւ հիմա:

Դոկտ. Ռ. Յովհաննէսեան անդրադարձաւ նաեւ տնտեսական գործօնին, որ կ'ենթադրէր հարստութեան փոխանցումը մէկ խմբակցութեան՝ դէպի միւս խմբակցութիւնը, ի հաշիւ հայերու, յոյներու եւ հրեաներու: Այս քաղաքականութիւնը շարունակուեցաւ 1940-ական թուականներուն, երբ Թուրքիա ի նպաստ Գերմանիոյ որդեգրեց չէզոքութիւն մը եւ տարապայման վրայ ապրող փոքրամասնութիւններուն վրայ, փճացնելու համար անոնց տնտեսութիւնը, ինչպէս եւ վերջ տալու համար ն ոնց ներկայութեան:

Ուրեմն հայկական ցեղասպանութիւնը կրնայ նկատուիլ նախատիպար մը բազմաթիւ իմաստներով արդի ազգայնական վարչա-

կարգերու հոլովոյթին համար, մասնաւորաբար անոնց, որոնք խարխիւուած են այնպիսի գաղափարաստեղծութեանց կամ կառուցներու վրայ, որոնք կ'արդարացնեն ծայրայեղ բռնութիւնը՝ պաշտպանուելու համար պետութեան իրական կամ երեւակայական թշնամիներէն, եւ որոնք ազգայնամոլական, օտարեաց եւ ցեղապաշտական ծրագրեր կ'որդեգրեն:

Թէքէեան Մշակութային Միութեան հաւաքատեղիին մէջ տրուած դասախօսութեամբ, Դոկտ. Ռ. Յովհաննէսեան ներկայացուց այն կայսրութիւնը, որ կը տիրէ ներկայիս Թուրքիոյ կողմէ բռնագրաւուած հայկական նահանգներու մէջ, ուր փրոֆեսորը անձնապէս այցելած է վերջերս: Այս շրջաններու բնակչութիւնը մատնուած է ծայրայեղ աղքատութեան, լքուածութեան եւ ցաւալի վիճակի մէջ: Հայկական ճարտարապետութեան սքանչելի կառուցներ ունեցող այս շրջանները դատապարտուած են քանդումի եւ փճացումի մարդոց ու ժամանակի աւերներուն կողմէ:

**MELODY INTERNATIONAL
MUSIC SCHOOL Inc.**

ՄԵԼՈՏԻ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑ

Happy New Year
Join Our New Music School in Pasadena
By Experineded & Educated Teachers

Piano, Keyboard, Violin, Viola, Vocals,
Singing, Guitar, Bass, Flute, Duduk, Drums &
Percussion lessons for all ages and levels
Professional Digital Recording studio
for all your audio recording needs

1060 N. Allen Ave. #D Pasadena, CA 91104
Phones: (626) 797-8867 & (818) 599-1606
and
334 N. Central Avenue Unit 202
Glendale, CA 91203

Phones: (818) 244-8244 & (818) 599-1606
Visit us at: www.musiclessons4u.com

Levon Ter-Petrosian Supporters Gather For A One-Day Conference Former President Calls On Armenian Citizens To Not Be Intimidated By The Authorities "Psychological Pressure And Threats"

YEREVAN -- In a written statement issued on Tuesday, former President Levon Ter-Petrosian warned that the Armenian police and the National Security Service (NSS) have been busy in the past three months subjecting his supporters to "psychological pressure, intimidation and threats." He said thousands of his them have been summoned to regional offices of the two law-enforcement bodies for that purpose.

Former Foreign Minister Aleksandr Arzumanyan told RFE/RL that his office has documented hundreds of such instances in weekly reports issued since the beginning of November. "There are even instances of people being fired because of supporting the first president," he said.

The Armenian authorities already sparked controversy by launching controversial tax crackdowns on a wealthy businessman supporting Ter-Petrosian and a provincial TV station that broke ranks to air a September speech by the former president. They also prompted strong opposition criticism for breaking up a pro-Ter-Petrosian demonstration in October and arresting its organizers. That was followed by the beating last month of SDHP "Sarkis Tkhrouni" Youth and Student Union chairman Narek Galsdyan who was campaigning for the ex-president.

In a weekend speech, Ter-

Former President Levon Ter-Petrosian addressing the conference

Petrosian portrayed Armenia's upcoming presidential election as a showdown between himself and Prime Minister Serzh Sarkisian as he received fresh pledges of allegiance from about two dozen opposition parties over the weekend.

Addressing hundreds of their activists who gathered for a one-day conference in Yerevan, Ter-Petrosian said he will be Sarkisian's main challenger because none of the other opposition candidates has managed to muster multi-partisan support for their presidential bids. He claimed that some of them are secretly collaborating with the Armenian authorities to prevent him from returning to power.

"No other candidate has consolidated so many influential forces, something which allows one to speak about, if not the emergence of a single opposition candidate, but at least the formation of a clear pole opposed to the regime," he said.

Ter-Petrosian dismissed as fraudulent opinion polls which show him trailing not only Sarkisian but also other candidates. He argued that he has been the main target of attacks by pro-government politicians and media in recent weeks. "Isn't it obvious that if the published ratings were authentic, there would be no need for such edginess [on the part of the government] and Serzh Sarkisian would stand in the elections to the accompaniment of folk music and a brass band?" he said.

Ter-Petrosian's presidential bid has so far been endorsed by 17 parties strongly opposed to Armenia's present leadership. The former president also denounced as "bogus candidates" other opposition heavyweights who have refused to rally around him. In an apparent reference to Artashes Geghamian and possibly Vazgen Manukian, he said they joined the presidential race on government orders with the aim of discrediting him and thereby facilitating a "reproduction"

Continued on page 2

17-Year-Old Nataline Sarkisian Passes Away Her Family Plan To Sue CIGNA HealthCare

LOS ANGELES -- 17-year-old Nataline Sarkisian, a cancer survivor who was denied a liver transplant by CIGNA insurance company died last Thursday. Registered nurses, members of the Armenian-American community and the family and friends of Nataline Sarkisian had marched in protest outside the insurance company's offices in Glendale demanding to reverse its decision.

The 17-year-old Northridge girl was in the intensive care unit at UCLA Medical Center in Westwood.

Nataline was diagnosed with leukemia at age 14. After two years of treatment the cancer went into remission but came back this summer.

When doctors said Nataline could use a bone-marrow transplant, the Sarkisians discovered that her only sibling, Bedig, 21, was a match, and he donated his bone marrow the day before Thanksgiving, the newspaper reported.

But Nataline developed a complication from the bone-marrow transplant and, because her liver was failing, doctors recommended a transplant, according to an appeal letter sent to CIGNA earlier this month.

Doctors said in the letter that CIGNA was denying the transplant because Nataline's plan does not cover

Continued on page 2

OSCE Watchdog Concerned About Harassment And Violence Against Armenia's Media

Miklos Haraszti, media freedom representative at the Vienna-based Organization for Security and Cooperation in Europe, expressed concern last Friday about harassment and violence against Armenia's media, saying there was an atmosphere of intimidation and fear.

The media freedom watchdog also said he was worried that the country's Gala TV may stop broadcasting as a result of pressure by authorities and called on officials to demonstrate goodwill for a compromise settlement.

"The recent cases of harassment and violence against independent and opposition media have contributed to an atmosphere of intimidation and fear in the journalistic community in Armenia," Haraszti said in a letter to Armenian Foreign Minister Vartan Oskanian.

Gala TV is facing two lawsuits that could result in the company being forced to pay about 58,000 euros (US\$83,450) into the state budget and the loss of its right to use its broadcasting tower, according to a state-

Miklos Haraszti

ment issued by Haraszti's office. "I trust that the local authorities will not make arbitrary decisions and demonstrate goodwill for a compromise settlement so that Gala TV can continue broadcasting," Haraszti said in the letter to Oskanian.

In reference to a December 13 explosion at the entrance of Chorrord Ishkhanutyun, a Yerevan-based opposition newspaper, Haraszti said: "I urge Armenia's law enforcement bodies to punish the perpetrators not just for the sake of justice but also to give support to freedom of expression in the country."

Political Prisoner Zhirayr Sefilian Defends Ter-Petrosian On Karabakh

YEREVAN -- Former President Levon Ter-Petrosian's conciliatory discourse on Nagorno-Karabakh prompted on Thursday unlikely support from a jailed nationalist activist and government critic opposed to Armenian territorial concessions to Azerbaijan.

Zhirayr Sefilian, a prominent veteran of the war in Karabakh, condemned as "slander" government allegations that Ter-Petrosian is ready to place the Armenian-populated territory back under Azerbaijani rule. In a statement released from his prison, Sefilian said although he has "serious disagreements" with Ter-Petrosian on the issue, he believes that the latter "would not rush to resolve the conflict" in the event of his victory in the February 19 presidential election.

"I am categorically against the notion that Levon is a president who would surrender Artsakh (Karabakh)," he said. "True, we have serious disagreements with him on the Artsakh issue, the most important of them being our refusal to see any document envisaging territorial concessions on the negotiation table."

"At the same time I am con-

Zhirayr Sefilian

vinced that deep down, as Armenian people, Levon Ter-Petrosian and his allies are also against conceding territories, but because they are more pragmatic than us, they believe that the conflict can not be resolved without concessions," he added.

The main aim of Ter-Petrosian's bid to return to power, continued Sefilian, is to "restore our statehood and constitutional order," rather than make peace with Azerbaijan. "Therefore, supporting his return to power does not mean being in favor of ceding the liberated territories," he said.

The State Of Media Freedom In Armenia According To OSCE

OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) published Needs Assessment Mission Report ahead of the 19 February 2008 Presidential Election in Armenia. The report also involves the state of media freedom in Armenia.

According to it, there are about 60 television channels and about 20 radio companies, as well as more than 100 print media publications (including two state-funded newspapers) in Armenia. However, television is the most important and influential source of information. The public service broadcaster H1 is regarded as the most influential media outlet in Armenia and reaches the whole country. Some other private channels cover large parts of the country. Print media has a limited circulation outside Yerevan.

Despite the relatively high number of media outlets in Armenia, a lack of diversity in viewpoints presented by broadcast media has been criticized by international organizations dealing with freedom of expression, including the OSCE Representative on Freedom of the Media. Factors affecting the media situation include a high level of influence over editorial lines by political and business interests, financial weakness of media outlets because of low advertising profitability, and legal actions taken against journalists in recent years.

By law, all broadcast media have to provide equal airtime to contestants during the official campaign period. Recent amendments to the Law on Television and Radio

Broadcasting extended this obligation to the period before the start of the election campaign. The amendments also included the obligation to provide impartial and nonjudgmental information about the pre-election campaigns of candidates in their information programmes. Campaign broadcasts on TV and radio have now to be explicitly identified as such. The amended law has also clarified the role of the National

Commission for Television and Radio (NCTR), which monitors the broadcast media's compliance with legal procedures. The NCTR is now entitled to file a court case against TV or radio companies that violate legal provisions.

The CEC is obliged to ensure equal access for contestants by random selection of broadcast slots and order of appearance for both free and paid air-

time. The relevant lottery will be held on 22 January 2008. Each presidential candidate is entitled to use up to 60 minutes of free airtime on public television and up to 120 minutes of free airtime on public radio. In addition, each candidate may use paid airtime on public television and public radio: up to 120 minutes and up to 180 minutes respectively. Rates for political advertisements must be publicly announced, consistently offered to all contestants and may not be changed during the election period. Rates were set in November 2007 and range from 100,000 AMD (approx EUR 210) to 130,000 AMD (approx EUR 280), as in the May 2007 parliamentary elections.

Some OSCE/ODIHR NAM interlocutors expressed concerns about access to the media before the official start of the campaign on 21 January 2008. Some alleged that obstacles exist for certain opposition representatives to gain access to media and that an unofficial blockade against their presence on the media, especially on the public broadcaster H1, is being enforced. The example of Gyumri-based TV station Gala was cited which has come under scrutiny from tax authorities, allegedly because it screened a speech by Levon Ter-Petrosian at the end of September in which he announced his intention to run in the presidential election. However, the Chairman of the NCTR as well as the Executive Director of H1 dispute these allegations and explicitly stated their aim to provide equitable access to candidates, particularly once it is known who the nominated candidates are. Especially H1 vows to fulfill its role as public broadcaster and to thoroughly cover the presidential election including possible debates between candidates and a focus on tabulation and transmission of results on Election Day.

A local non-governmental organization, the Yerevan Press Club, is conducting media monitoring of the broadcasts of seven television channels, including H1, and the public radio from 1 October until 15 December, and also plans to monitor the official campaign period. The Office of the Press Secretary of the President is conducting monitoring of the political broadcasts of six private television channels.

OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights is going to send to Armenia 24 log-time and 250 short-time observers.

Levon Ter-Petrosian Supporters Gather For A One-Day Conference

Continued from page 1

of the ruling regime.

In his speech, Ter-Petrosian sounded confident about his chances of defeating Sarkisian, saying that he will visit all regions of Armenia and meet "as many people as possible" during his election campaign. He also told loyalists that he will draw on his experience as a leader of the 1988 movement for Nagorno-Karabakh's unification with Armenia which brought down the republic's last Communist government in 1990.

"Our authorities are no more in-

vincible than the government of the Soviet Union. If we managed to defeat [Soviet leader Mikhail] Gorbachev, then what prevents us from defeating Robert Kocharian and Serzh Sarkisian?" he said to rapturous applause.

Hanrapetutyun's outspoken leader, Aram Sarkisian, appeared to answer this question in his own speech at the gathering. "For the ruling [Sarkisian-Kocharian] pair, retaining power is a matter of life or death," Sarkisian said. "That is why they are gearing up for a fight, not an election. A fight against Levon Ter-Petrosian."

Does The Armenian Leadership Have Plan B?

By Naira Hayrumyan
Lragir.am

In a recent interview with the Azerbaijani agency Day.az Sabine Freizer tried to persuade the Azerbaijani leadership to agree to holding a referendum in Nagorno-Karabakh. "The outcomes of referendum on Nagorno Karabakh's status are not predetermined. Azerbaijan will have the opportunity to offer full-fledged citizenship to Armenians of Karabakh. It is premature to speak of referendum results unless troops are withdrawn and refugees return to their homes. The situation in Karabakh will clear up when refugees come back to their homes, an interim administration is formed, rule of law and human rights are secured. Anyway, irrelevant of the outcome of the referendum, due to the geographical peculiarities of the region, all residents of Karabakh will have to keep in contact with Azerbaijan for the betterment of the region," said Sabine Freizer, the International Crisis Group Director of the Europe Program.

We have no reason to doubt that the Azerbaijani journalists reported the exact words of the European expert because the same approaches were put down in the three ICG reports on the settlement of the Karabakh issue.

Two years ago the ICG released the first report which aroused anger among NGOs and parties in Karabakh, the ministry of foreign affairs responded to the report. In addition, the most arguable point was the idea of the referendum which was believed to ignore the rights of the people of Karabakh for freedom of self determination. Why to hold a new referendum if a referendum was held on December 10, 1991, and why to vote again if it is known how people will vote?

It turns out that the referendum should be held "when refugees come back to their homes, an interim administration is formed, rule of law and human rights are secured". How many refugees will come back, where will they live, what will happen to the Armenian refugees displaced from Azerbaijan, what will the interim administration do in Karabakh? These questions interest nobody. Now the important thing is to get the consent of

the Armenians to the return of territories and refugees, and the consent of Azerbaijan to hold a referendum. In addition, "its outcomes are not predetermined".

Two years after this report the Armenian side states that it is ready to sign the basic principles, which include a referendum.

"Parties to the Nagorno Karabakh conflict publicly announce agreement with the settlement concept. However, absence of political will hampers the process and gives birth to cynicism. Unfortunately, the sides failed to come to an agreement even after the Co-chairs handed them a package of proposals in Madrid. Apparently, they do not see the problem as urgent," Sabine Freizer says.

In the meantime, the International Crisis Group has addressed the settlement of the Nagorno-Karabakh conflict since 2006. We think the settlement should include rejection of use of force, withdrawal of the Armenian force from all the regions of Azerbaijan surrounding Nagorno-Karabakh, return of Azerbaijani refugees, aid from the international community, including deployment of peacekeeping contingent, mutual agreement to voting to the final status of Nagorno-Karabakh, creation of democratic conditions, Sabine Freizer said, noting that this document had been proposed to the parties in Madrid.

The Armenian government should stop glorifying their victory and insist that the occupied territories around Nagorno-Karabakh are essential to national security, Sabine Freizer teaches.

In February Armenia elects a new president. It is not known who the president will be and what a stance the new head of state will have regarding responsibility for the settlement of the Karabakh issue. The best approach would perhaps be full denial of responsibility and participation in the talks as one of the main parties. Will the new government of Armenia be able to nullify agreement reached so far? And does the Armenian government have plan B in case Sabine Freizer succeeds persuading Aliyev to agree to a referendum with an outcome that is not predetermined?

17-Year-Old Nataline Sarkisian Passes Away

Continued from page 1

"experimental, investigational and unproven services."

The California Nurses Association/National Nurses Organizing Committee pledged support of and offered condolences to the family of Nataline Sarkisian, and blasted insurance giant CIGNA for failing to approve a liver transplant one week earlier for the 17-year-old.

"The incredible outpouring of support from Americans across the country for Nataline's family and condemnation of CIGNA's heartless behavior is inspiring — and an indication of the overwhelming public disgust with insurance companies and their restrictions on care," said Geri Jenkins, RN, a member of the CNA/NNOC Council of Presidents who works in a

transplant unit at the University of California San Diego Medical Center. At the same time, Jenkins criticized a few in the media who have attempted to shift the blame onto Nataline's family and the caregivers, instead of CIGNA for denying the transplant. "Nataline did not ask to get sick, and her doctors did urge CIGNA to authorize the transplant. There can be no doubt as to who was the barrier to her care."

The family of Nataline Sarkisian plan to sue her health insurer which refused to pay for the liver transplant until hours before and she died on Thursday night. Her family's lawyer, Mark Geragos, will ask the Los Angeles district attorney to press murder or manslaughter charges against Cigna HealthCare, arguing that the firm "maliciously killed" Nataline Sarkisian by its reluctance to pay for her treatment.

From The Bookshelf:

“Documents Diplomatiques Ottoman: Affaires Armeniennes” Volume III 1895-1896

Edited by Bilal N. Shimshir. Ankara; 1999.

Reviewed by Sarkis Y. Karayan, M.D.

The Turkish Historical Society has published three volumes of Diplomatic Ottoman Documents on Armenian Affairs. The first volume comprises documents from 1888-1893; the second volume from 1894-1895; the third volume is from 1895 to 1896. The editor of all these volumes is Bilal N. Shimshir. This last volume was printed in 1999 in Ankara, and is 435 pages.

The third volume available to me is in French, titled “DOCUMENTS DIPLOMATIQUES OTTOMANS: Affaires Armeniennes, Volume III, (1895-1996). Edited by Bilal N. Shimshir. (Bilal N. Şimşir).

First about the author. Bilal Shimshir. He has been employed in the diplomatic service of the Turkish government as ambassador. He has written several books in Turkish, and his whole effort in these books has been to prove that the Ottoman Turks did not commit the genocide of the Armenians during the First World War. On the contrary, he has repeated the same story that all Turkish writers have been stating, namely, it is the Armenians who rebelled against Turkey during the war, so of course when people fight, there are always casualties. In this case both Turks and Armenians died.

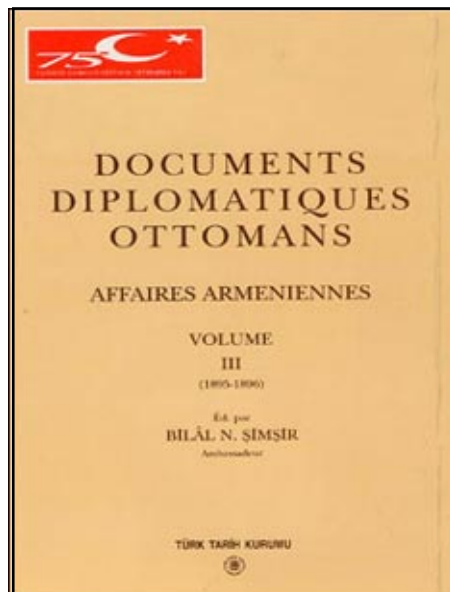
So what is the fuss about, that Armenians have been making since 1918 about massacres committed by Ottoman Turks.

The Ottoman government published a 416 pages book in French in 1917 titled “Aspirations et Agissements Revolutionnaires Des Comites Armeniens avants et après la proclamation de la Constitutions Ottomane”.

[The aspirations and the revolutionary agitations of the Armenian committees before and after the proclamation of the Ottoman Constitution]. The preparation of the book was finished on August 15, 1916 and there is evidence that it was prepared to justify the genocide that started in early 1915. The book does not say why the Armenians were not content with the Ottoman regime, and puts the responsibility of the massacres on the revolutionary activities of the Armenians. This book violates every principle of honest historiography, and has served as an example for all Turkish historians and some western turkophile academics, when writing about Turkish-Armenian relations during the last quarter of 19th and first two decades of 20th centuries. Shimshir’s writings follow the pattern set by the above mentioned book in French, namely, Armenians were trouble makers, and they were punished for it.

Shimshir’s latest book is “Ermeni Meselesi, 1774-2005. Printed in Istanbul, 2005.

In his introduction to the book under consideration, “Documents Diplomatique Ottoman” volume III, page VIII, Shimshir states that, “during the month of November 1895, Armenian

revolutionaries and terrorists caused bloody incidents in the regions of Diarbekir, Siverek, Malatya, Karput (Kharpert S.K.) Arapkir, Sivas, Merzifon, Antep, Marash and Mush. In present volume contains documents about these incidents and revolts by Armenians. These incidents were not of serious nature, and lasted from one to two days”.

It is not my intention to review all this volume and point out the errors of Shimshir.

I will take only what he has written about Aintab, and show that Shimshir has invented incidents, and has made the victimizers, that is the Turks, as victims; and the victims, the Armenians as victimizers.

The incident of the city of Aintab is mentioned for the first time in this book on page 127, in a telegraphic message from Tevfik Pasha, Ottoman Minister of Foreign Affairs to Morel Bey, Ottoman Charge d’Affaire in London, dated Nov.22, 1895, and reads in part as follows; “The investigation in connection with disorders in Aintab revealed that it was due to the killing of three Moslem Turks by the Armenians. At present a perfect tranquility reigns in this city”.

On Page 129, a second telegram, dated Nov.23, from Tevfik Pasha to representatives of Ottoman government in foreign countries informs that “A Moslem in Aintab has been wounded by a gun shot by an Armenian”.

On page 135, a third telegram, dated 26 Nov. 1895, from Tevfik Pasha to the Ottoman Mission in London states; “Armenian rioters of Aintab have wounded one soldier and 4 Turks. As a result, some disturbances occurred in this place”.

The above described incidents ascribed to Armenians of Aintab show that what Shimshir said in his preface, mentioned above, that bloody incidents by Armenian revolutionaries took place in Diarbekir, ... Aintab” in November of 1895 does not correspond to truth. Armenians of Aintab did not revolt and killed Aintab Turks in 1895.

What happened in Turkey in 1894-96 is known as Hamidian Massacres. It started in Sassoun region in 1894, and continued in Turkey, resulting in more than 100,000 killed savagely. On

Continued on page 4

Postcards, Which Have Become Relics

By Krikor Janigian

I recall a letter written in 1911 by Daniel Varoujan from Perknig [his birthplace near Sebastia] to his friend, a student in Belgium: “Dear Pierre, I’ve been married for two years already.

My wife is named Araxie, she’s a fair-haired beauty whom I have a bucolic love for. In addition, I have a one-year-old daughter, who’s endowed with a precocious intelligence. She can already say ‘hayrig’; that word fills me with indescribable joy. I’ve dedicated a poem to her, titled ‘To my Varoujanig.’ That’s the name of my little angel, whom I’m so terribly fond of.”

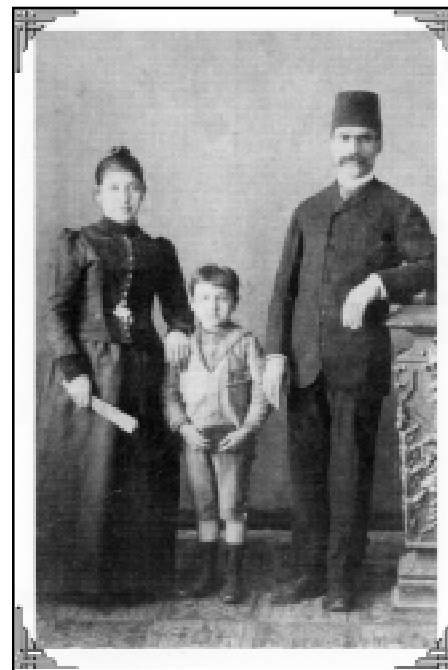
Varoujan often used to put his little girl on his lap and recite that poem:

*Aghvor, aghvor, aghvor vartn im Karunis,
Vor srdis vra patsvetsar,
Yev kezi hed patsir hokis vshdaheghts,
Nor yerazi me baidzar....*

A lovely, lovely, lovely spring rose,

You bloomed on my heart,
Relieving my troubled heart,
Becoming a bright new dream....

The firstborn child of the great poet, Veronica Varoujan Safrasian, is now 96 years old, living in the United States. She recently published a book of reproductions of postcards kept in her family album. The Armenian texts

Perking: Family photo

of the cards, which were mainly holiday greetings, were translated into English by the well-known translator Aris Sevag. Varoujan wrote 16 of the 26 cards published, when he was a student, first in Venice, then in Ghent, and sent them to his mother, father and brothers. Thanks to [the fine state of the cards’ preservation and] the high quality of the printing, his handwriting that’s now over 100 years old is still quite legible.

The Easter card sent by Varoujan to his mother Takouhi in 1908 from Ghent is particularly moving:

“Sweet Mother, Christ is risen from the dead. God willing, next Easter we’ll color eggs red together.

I’m hale and hearty. I have a new suit and my belly is full. Don’t worry. If there is something missing, that is you. It won’t be too long now. Pray that I pass my exams this year so that I can come to Perknig in the summer and kiss your two hands, your two eyes,

Letter: Taking Leave From Father

which get no sleep from watching over me. Hugging you, jan jigger mayrig [my dear mother], I remain. Your son, Daniel.”

He often tried to match the contents of the cards to their illustrations, and even created his message in poetic form. On the front of a card showing swallows on a telephone wire (see accompanying photo), which he sent to his father Krikor, Varoujan wrote a poem entitled “Farewell”:

*Hayr, art yes al dzidzernag,
M’yegha bantukhd, dar Asdvadz,
Vor tarnayi voghch, usadz,
Poons hayreni cherm, kaghtsrig.
Mnas parov, hayr im,
Pajanman keru m’e vortit.*

Father, now I too have become an emigrant swallow.

I pray to God that I may return an educated man, safe and sound, to my nesting ground warm and sweet.

Stay well, my father.

I’m a prisoner of separation.

The last card sent by father to son is dated January 7, 1915 (January 20, according to the new calendar). It is interesting to note the latter’s address on the card: Mr. Daniel Varoujan (Tchiboukhear), Principal S. K. L. [Sourp Krikor Lusavorich, or St. Gregory the Illuminator] School, Yeshil St. No. 1, Pera, Constantinople.

In response to his son’s New Year’s greeting card, the father also sent greetings, promising to “always pray for your health” and wishing “may the Lord keep you happy, together with my lovely grandchildren.” In addition, he expressed hope “for God to grant total peace to the entire world” in the New Year.

What happened just three months after this exchange of greetings is universally known. I have quite another reason for writing about this album. When I go abroad, I often leaf through such family documents-turned-relics. In particular, I see libraries of old Armenian books and always ponder, worry over the fate of such riches, in light of the fact that even the grandchildren of Diasporan Armenian writers, not to mention their grown-up great-grandchildren, don’t read Armenian. It’s easy to say, “Armenia is the final homeland of any given national value, its rightful heir is

Continued on page 4

Congressman Adam Schiff Blasts Mischaracterization Of Meeting With Turkish Delegation

WASHINGTON, DC -- Representative Adam Schiff (D-CA) has strongly condemned an article in the Turkish newspaper Today's Zaman that mischaracterized a meeting that he had in early December with a group of young Turkish political leaders. The article, entitled "US Democrat Schiff 'Surprised' by Turkish Side of Armenian Story," included a manufactured quote from Congressman Schiff that implied that Schiff was rethinking his position on the Armenian Genocide.

In a letter to the editor of Today's Zaman, Schiff reiterated his unwavering support for genocide recognition, saying that:

"I told the delegation that the historical record was unequivocal – that 1.5 million Armenians perished at the hands of the Ottoman Empire between 1915-1923 and that this tragedy constituted the first genocide of the Twentieth Century. I said that I believed that the decades of denial of the

genocide was, in the words of Nobel laureate Elie Wiesel, a "double killing" and that millions of Armenians worldwide were still suffering, even after more than 90 years had passed."

He also criticized the Turkish daily for its poor journalism and noted that the episode is emblematic of Ankara's campaign of denial:

"While I certainly did not expect the Turkish delegates to accept my views, I did not expect them to completely mischaracterize mine and for your paper to misquote me — never bothering to contact my office to find out what in fact I said. While I am troubled by the misquote and deliberate nature of the misrepresentation, I realize that this is another small episode in a decades-long campaign of denial and self-delusion that has poisoned generations of your countrymen and has been a persistent irritant in relations between our two countries."

The full text of the letter is below:

To the Editor:

The article in today's edition of your newspaper, "US Democrat Schiff 'Surprised' by Turkish Side of Armenian Story," grossly mischaracterizes the meeting that I had earlier this month with a Turkish delegation.

The meeting, which was arranged by the American Council of Young Political Leaders (ACYPL), was intended to promote a frank and open dialogue between a younger generation of Turkish politicians and opinion-makers and the Congress. In setting up the meeting, the ACYPL wanted to afford the Turkish members of the delegation the chance to discuss my position on the importance of American recognition of the Armenian Genocide that would afford both sides the opportunity better understand why so many Members of Congress believe that this is the right thing to do for America and for Turkey. Having followed Turkish press coverage of this issue for several years, I looked forward to the opportunity to have a dialogue that was candid and unfiltered with a group of new leaders, perhaps less wedded to the dogmas of their party elders. This is consistent with my open-door policy of meeting with those who share as well as those who disagree with my views.

I told the delegation that the historical record was unequivocal – that 1.5 million Armenians perished at the hands of the Ottoman Empire between 1915-1923 and that this tragedy constituted the first genocide of the Twentieth Century. I said that I believed that the decades of denial of the genocide was, in the words of Nobel laureate Elie Wiesel, a "double killing" and that millions of Armenians worldwide were still suffering, even after more than 90 years had passed.

I also emphasized that modern Turkey's denial of the genocide was hurting Turkey and jeopardizing the country's accession to the European Union. I was especially emphatic in raising the issue of Article 301 of the Turkish penal code, which makes it a crime to insult "Turkishness," a thinly-veiled reference to the genocide. Having met the courageous journalist Hrant Dink, I told them I thought it was a travesty to prosecute his son for publishing his murdered father's words. Why would a modern nation go to such lengths to criminalize the discussion of an historical event if it was not the truth?

I also listened to the delegation members, who were eager to share their views with me and had told me that they considered obtaining this meeting the highlight of their time in Washington, D.C. and our meeting, which lasted the better part of an hour, was lively and interesting.

While I certainly did not expect the Turkish delegates to accept my views, I did not expect them to completely mischaracterize mine and for your paper to misquote me — never bothering to contact my office to find out what in fact I said. While I am troubled by the misquote and deliberate nature of the misrepresentation, I realize that this is another small episode in a decades-long campaign of denial and self-delusion that has poisoned generations of your countrymen and has been a persistent irritant in relations between our two countries.

In 2003, I had the pleasure of a brief stop in Turkey on my way back from a visit to our troops in Iraq. The Turkish people, well aware of my views, were nonetheless warm and hospitable, and keenly aware of the importance of their alliance with the United States. That alliance can and must survive the truth. Our relationship will be better for it and, more importantly, Turkey will be as well.

Sincerely, Adam B. Schiff

"Documents Diplomatiques Ottoman: Affaires Armeniennes" Volume III

Continued from page 3

Sept. 30, 1895, massacres started in the capital of Constantinople, and continued, like a prescribed order, in Trebizond Oct. 8; in Ak-Hisar Oct. 9; Gumushhane, Oct. 11; Baiburt Oct. 13; Erzincan, Oct. 21; In Bitlis, Palu, Diarbekir and Kara Hisar, Oct. 25; In Erzerum vilayet Oct. 30; In Urfa, Oct. 27; In Malatya and Arapkir Nov. 6; In Kharpert Nov. 11; in Sivas Oct. 12; in Gurun Nov. 10; in Mush and Marzovan and Aintab Nov. 15; Marash Nov. 18; Zile Nov. 18; Gesaria Nov. 30; Birejik Jan 1, of 1896.

I will give only what happened in Aintab as a result of the massacres. The same can be said about massacres in all the places mentioned above.

In 1895, Aintab had a total population of around 50,000 persons; Turks being 30,000 and Armenians 20,000. For the Turks, conscription in the Ottoman army was obligatory; Armenians being Christians were not drafted, as Moslem law did not allow Christians to bear arms. Thus, in 1895, all the Turks and Kurds knew how to use military arms. The Armenians in Aintab did not have bombs or guns. All they had were primitive rifles and a few hand guns.

The massacre of the Armenians and looting of their homes was carried out by the local Turks from Aintab and surrounding villages, in spite of the presence of about 200 armed Turkish soldiers. The human losses of Armenians have been estimated to be about 400

dead (one of whom was my grandfather, and another was the grandfather of my cousin). Many more, about a thousand were wounded, during 3-4 days. The Turkish losses were about 10 dead. Many Armenian houses were looted.

Shimshir does not mention that the majority of the dead were Armenians. He mentions only a few Turks killed by Armenians. These were killed most probably in self defense by Armenians.

On page 164, Shimshir gives the following telegraphic communication, dated December six, 1895 from Tefvic Pasha, to Ottoman Mission in London: I quote;

"The Armenians of Aintab have poured poison into the drinkable water of the city". This is absolutely untrue and physically impossible. There was no water depot or piped water in Aintab that could be poisoned or contaminated. Moreover, the Armenians and Turks, as mentioned above, lived side by side and used the same water source, which was a small river running into the city. (See "Gaziantep Cevre Incelemesi" pp.6,7, and 46, by Mehmet Solmaz and Hulusi Yetkin, Gaziantep, 1969). If the water source was poisoned by Armenians, they would be poisoned as much as the Turks! (As far as I know, there is no poison that can be used to contaminate a water source)

To conclude: The Ottoman Archives that have interested historians, seem to be not reliable, and thus useless. It is not worth the paper that is used to print these so-called Archives.

Postcards, Which Have Become Relics

Continued from page 3

the Armenian people." However, carrying it out, judging from our cultural values turning to dust in the Diaspora, is difficult. This is so, despite the fact that we have embassies throughout the world representing the Republic of Armenia, and cultural attaches working in them....

This article originally appeared

in one of the November 2007 issues of Yerevan's Grakan Tert [Literary Gazette]. Copies of the album, entitled "The Tchiboukarians of Perknig," may be obtained by writing to: Aris Sevag, 33-39 80th St., Apt. 2, Jackson Heights, NY 11372 USA. Price, including postage and handling, is \$15 USD. (Orders placed from outside the US are payable only by money order.)

Home Blessing Service

Տ Ե Օ Ր Հ Ն Է Ք

WITH THE CELEBRATION OF CHRISTMAS
BRING THE ARMENIAN CHURCH INTO YOUR HOME

Armenians have a wonderful tradition of having their homes blessed, usually at Christmas and Easter. Parishioners invite their priest into their homes to offer prayers and blessings for the home and the family.

Archbishop Khajag Barsamian, Primate of the Diocese of the Armenian Church of America (Eastern) is encouraging every family to have their home blessed, a meaningful way to welcome the light of Christ into our homes and to instill in our children a love for their Armenian faith and traditions.

Our Diocese will continue to promote the home blessings that bring priest and family together in a ritual that reaffirms the home's sanctity throughout 2008.

Invite your parish priest into your home for a "Home Blessing" today.

For more information, and to find the parish nearest your home, please visit:
www.armenianchurch.net/worship/blessings/index.html

Diocese of the Armenian Church of America (Eastern)
630 Second Ave., New York, NY 10016

Tel. (212) 686-0710 Fax (212) 779-3558 www.armenianchurch.net

Massis Weekly on the Internet
www.massisweekly.com
updated every Friday

ՊԱՏՈՒԹԵԱՆ ԷՋԵՐԵՆ

62 ՏԱՐԻ ԵՏՔ ԲԱՅԱՅԱՅՏՈՒՄՆԵՐ
ՍԹԱԼԻՆ ՈՒԶԱԾ Է ԹՈՒՐԲԻՈՅ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԱՍԸ ՁԵՌՔ ՁԳԵԼ...
ՀԱՅԵՐԸ ՀՈՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՄՈՒՀԱՄՄԱՏ ՆՈՒՐԵՏՏԻՆ
(«ՄԱՖԻՐ» ՕՐԱԹԵՐԹ, ԼԻԲԱՆԱՆ)

Թրքական օրաթերթերը վերջերս չլիշեցին, թէ Սովետական Միութեան ղեկավար Ժողովի Սթալին կ'ուզէր Համաշխարհային Բ. պատերազմին ընթացքին թուրքիայէն կարգ մը շրջաններ Սովետական Միութեան կցել, եւ թէ ան կ'ուզէր թուրքիոյ արեւելեան մասը ձեռք ձգել, հայերը հոն վերադարձնելու համար:

Այս մասին տեղեկութիւնները կը հիմնուին ամերիկեան պետական քարտուղարութեան արխիւներէն փաստաթուղթերու վրայ, սովետա-բրիտանական խօսակցութիւններու վերաբերեալ: Թրքական մամուլը դիտել տուաւ, թէ այն, ինչ որ լայն ծիրի մը մէջ տարածուած էր առանց պաշտօնական հաստատումներու, այդ փաստաթուղթերը եկան փաստելու գանոնք եւ թէ գնդակը ռուսական արխիւի դաշտին մէջ կը գտնուի, այդ տեղեկութիւնները հաստատելու կամ հերքելու համար: Աչքառու պարագան այն է, որ ռուսական հողային պահանջները եկած են խորհրդային ամենաբարձրաստիճան պատասխանատուին՝ Ժողովի Սթալինի լեզուով: Այդ օրերուն, սովետները այդ տարածաշրջաններու կը պատասխանէին ըսելով, թէ «պատերազմական քարոզչութիւններ» են Երկրորդ Աշխարհամարտին ընթացքին:

Համաձայն այդ վաւերացումը-

թերուն, Բրիտանիոյ եւ Սովետական Միութեան արտաքին գործոց նախարարներ էրնեսթ Պեվիլն ու Վիաչեսլաւ Մոլոթովը ժողով մը գումարած են 19 Դեկտեմբեր 1945ին, (թուականէս ճիշդ 62 տարի առաջ), երեկոյեան ժամը 7:10ին, ապա Սթալին ընդունած է երկու նախարարները: Յաջորդ օր, Բրիտանիան Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարարութեան յանձնած է ժողովին ատենագրութիւնը, որ արխիւներուն մէջ իր տեղը գրաւած է պաշտօնապէս:

Ատենագրութեան մէջ կը նշուի, թէ սովետական եւ բրիտանական պատուիրակութիւնները նախ քննարկեցին Պաքուի եւ Թեհրանի քարիւղի խնդիրը, եւ ապա անդրադարձան թուրքիոյ հարցերուն: Պեվիլն Սթալինին դիմած է հարցնելով. «Ի՞նչ է ձեր խնդիրը թուրքիոյ հետ»: Սթալին պատասխանած է ըսելով, թէ «հարցը կրնայ սխալ հասկցուիլ, սակայն ջիղերու պատերազմի նշաններ են»: Պեվիլն պատասխանած է. «Մենք թուրքիոյ դաշնակիցն ենք եւ կ'ուզենք նիւթը հասկնալ»: Սթալին բացատրած է ըսելով, թէ երկու խնդիրներ կան. առաջինը նեղուցն երու մասին է, իսկ երկրորդը կը վերաբերի թրքական կարս եւ Արտահան նահանգներուն Սովետական Միութեան կցումին: Պեվիլն ակնարկած է, թէ «խօսքեր կան որ խարխիսի մը կ'ուզէք նեղուցներուն մէջ», եւ Սթալին երկրորդած է անոր խօսքերը:

Կարսի եւ Արտահանի մասին Սթալին ըսած է, թէ թուրքիան անոնց վրայ ձեռք դրաւ, եւ թէ ինք կ'ուզէ սահմանը վերադարձնել 1921 թուականի կարսի եւ Մոսկուայի համաձայնագիրներէն առաջ տիրող վիճակին, նկատել տալով, թէ խորհրդային վարչակարգը տկար էր 1921 թուականին, եւ թէ թուրքիան այս վիճակէն օգտուեցաւ երկու նահանգները իրեն կցելու համար: Ատենագրութեան մէջ նոյնպէս կ'ըսուի, թէ Սթալին ըսած է, որ նեղուցներուն վերաբերող Մոնրոյի համաձայնագիրը թուրքիոյ իրաւունք տուաւ նեղուցները փակելու իր ուզած ժամուն, եւ թէ այս դժուարութիւն կը կազմէ Ռուսիոյ համար, որովհետեւ թուրքիան կրնայ ուզած ժամուն ճնշել իր վրայ: Ուստի, Մոսկուան կը պահանջէ նեղուցներէն անցնելու ազատութիւնը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԸ

Սթալին արժարձած է նաեւ երկրորդ խնդիր մը, ըսելով, թէ թուրքիան տիրած է հողերու, ուր հայեր եւ վրացիներ կը բնակէին, եւ թէ այս վիճակին սրբազրուծ կը պարտաւորեցնէ «վերադառնալ այն սահմաններուն, որոնք գոյութիւն ունէին ցարական իշխանութեան օրով, սակայն անհիմն է թուրքիոյ դէմ պատերազմի մասին գրոյցը»: Ասոր լուծումը, Սթալինին կարծիքով, Միացեալ Նահանգներուն եւ Բրիտանիոյ հետ խօսակցութիւններու մէջ կը կայանայ:

Պեվիլն Սթալինին հարցուցած է, թէ ի՞նչ կ'ուզէ որոշակիօրէն: Սովետ ղեկավարը պատասխանած է. «Վերադարձնել հայերուն եւ վրացիներուն պատկանող հողերը, ինչպէս որ էր իրավիճակը 1921 թուականի համաձայնագիրէն առաջ»: Եւ երբ Պեվիլն անոր ըսած է, թէ այդ հողերը երկար ժամանակ չմնացին Յարական Ռուսիոյ ձեռքը, Սթալին անոր կարծիքին համամիտ գտնուած է, սակայն ըսած է, որ «հայերն ու վրացիները միշտ հոն էին»: Պեվիլն անգամ մը եւս նեղուցներուն հարցը արժարձած է հարցնելով անոր, թէ Մոսկուան ճիշդ ի՞նչ կ'ուզէ: Սթալին պատասխանած է. «Սովետական Միութեան համար խարխիսի մը հաստատել հոն»:

Այդ վաւերացումներն այլ էջերու մէջ կը չլիշուին, որ Սթալին սկսաւ իր ծրագիրը գործադրել աստիճանաբար, Գերագոյն Սովետին մէկ որոշումին ընդմէջէն, 19 Հոկտեմբերի 1946ին, որ կը վերաբերէր աշխարհի մէջ հայերուն ուղղուած հրահրի մը, վերադառնալու խորհրդային Միութիւն եւ յատկապէս Սովետական Հայաստան, պայմանաւ որ վերադարձող հայերուն սովետական հպատակութիւնը տրուի: Այդ ծրագիրը կը վճռէր ցոյց տալ, թէ խորհրդային Հայաստանը այլեւս չի բաւեր միլիոնաւոր հայերու, ինչ որ ճնշումի տարր մը կը կազմէ թուրքիոյ վրայ, գանոնք վերադարձ նելու համար այն հողերը, ուրկէ բռնագաղթուած էին, թուրքիոյ արեւելքը: Փաստաթուղթերը կ'ըսեն, թէ Սթալին աշխատեցաւ հայերը բերելու ոչ միայն աշխարհի տարբեր երկիրներէն, այլ նոյնինքն թուրքիայէն նաեւ:

Wahib's
MIDDLE EAST RESTAURANT
الشرق مطعم
MEDITERRANEAN LEBANESE FOOD

Wahib

COME IN AND ENJOY OUR PATIO AND THE FINEST SHISA "HOOKAH"

CATERING FOR ALL OCCASION

FAMILY ENTERTAINMENT
BANQUET HALL
EVERY
FRIDAY ~ & ~ SATURDAY
NIGHT
INTERNATIONAL ~ ARABIC
CALL FOR RESERVATION

MOUHAMAD SALEM
& HIS BAND ~ VARTAN / NAZO & AMIR

BELLY~DANCING

910~E.MAIN ST, ALHAMBRA, CA.
TEL 626-281-1006 626-587-1048
FAX 626-281-3641

ՅԻՇԱՏԱԿ

**ՎԱԹԱՌԻՆԱՄԵԱՅ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ ՅԱՅ
ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆԱՅ**

**ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆԵՐ, ՊԱՏՐԻԱՐՔՆԵՐ, ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆԵՐ
(1947-2007)**

Ներկայ Ցուցակը որպես երախտիք կ'ընծայենք յիշատակին այն բոլոր բարձրաստիճան հայ հոգեւորականներուն որոնք վախճանեցան անցնող 60 տարիներու ընթացքին: Ընդամենը 69 հոգեւորականներ, Կաթողիկոս, Պատրիարք, Արքեպիսկոպոս, Եպիսկոպոս, որոնք ցուցակագրուած են վախճանման թուականի կարգով՝ սկսելով 1947 թուականէն: Վախճանեալ հոգեւորականներու մահուան թուականէն զատ տուած ենք նաեւ անոնց եպիսկոպոսացման թուականը, Կաթողիկոսին անունը որմէ ձեռնադրուած է օծուած են, ինչպէս նաեւ անոնց տարիքը:

**ԴՈԿՏ. ԶԱԻՆ Ա. ՔՆՆՅ.
ԱՐՁՈՒՄԱՆԵԱՆ**

1947 - **ԶԱԻՆ Պատրիարք Տէր Եղիայեան Կ. Պոլսոյ:** Զեռնադրուած Մատթէոս Բ Իգմբրլեան կաթողիկոսէն 1910-ին: 79 տարեկան:

1948 - **ՆԵՐՍԷՍ Արք. Մելիք-Թանգեան Ատրպատականի:** Զեռն. Գէորգ Ե Սուրբնեան կաթողիկոսէն 1914-ին: 82 տարեկան:

1949 - **ԿԻՒՐԵՂ Բ Պատրիարք Իսրայէլեան Երուսաղէմի:** Զեռն. Գէորգ Զ Չորեքճեան կաթողիկոսէն 1945-ին: 55 տարեկան:

1950 - **ՄԱՏԹԷՈՍ Արք. Ինճեան Զմիւռնիոյ:** Զեռն. Գէորգ Ե Սուրբնեան կաթողիկոսէն 1914-ին: 73 տարեկան:

1951 - **ԿԱՐԱՊԵՏ Արք. Մազլըմեան Յունաստանի:** Զեռն. Մատթէոս Բ Իգմբրլեան կաթողիկոսէն 1910-ին: 81 տարեկան:

1951 - **ԱՐՏԱԻԱԶԴ Արք. Սիւրմէան Ֆրանսայի:** Զեռն. Սահակ Բ Խապայեան կիրիկիոյ կաթողիկոսէն 1929-ին: 62 տարեկան:

1951 - **ԳԻՈՐԳ Արք. Արսլանեան Կ. Պոլսոյ:** Զեռն. Գէորգ Ե Սուրբնեան կաթողիկոսէն 1923-ին: 82 տարեկան:

1952 - **Տ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Ա Յովսէփեանց կաթողիկոս Տանն Կիրիկիոյ:** Զեռն. Գէորգ Ե Սուրբնեան կաթողիկոսէն 1917-ին: 85 տարեկան:

1953 - **ՆԵՐՍԷՍ Եպս. Աբրահամեան Մայր Աթոռոյ:** Զեռն. Գէորգ Զ Չորեքճեան կաթողիկոսէն 1945-ին: 70 տարեկան:

1954 - **Տ. Տ. ԳԻՈՐԳ Զ Չորեքճեան կաթողիկոս Ամենայն Հայոց:** Զեռն. Գէորգ Ե Սուրբնեան կաթողիկոսէն 1917-ին: 86 տարեկան:

1955 - **ՌՈՒԲԷՆ Արք. Մանասեան Մայր Աթոռոյ:** Զեռն. Գէորգ Ե Սուրբնեան կաթողիկոսէն 1928-ին: 73 տարեկան:

1956 - **ՏԻՐԱՅՐ Արք. Տէր Յովհաննէսեան Ամերիկայի:** Զեռն. Գէորգ Ե Սուրբնեան կաթողիկոսէն 1917-ին: 89 տարեկան:

1956 - **ՊԱՐԳԵՒ Եպս. Վրթանէսեան Երուսաղէմի:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1955-ին: 51 տարեկան:

1957 - **ՓԱՌԷՆ Եպս. Մելքոնեան Տանն Կիրիկիոյ:** Զեռն. Գարեգին Ա Յովսէփեանց կիրիկիոյ կաթողիկոսէն 1947-ին: 84 տարեկան:

1958 - **ԳՐԻԳՈՐ Եպս. Գուսան Կարապետեան Պուլկարիոյ:** Զեռն. Գէորգ Զ Չորեքճեան կաթողիկոսէն 1945-ին: 67 տարեկան:

1959 - **ՅՈՎՍԷՓ Եպս. Կարապետեան Ամերիկայի:** Զեռն. Խորէն Ա Մուրադէզեան կաթողիկոսէն 1932-ին: 66 տարեկան:

1960 - **ՎԱՀԱՆ Արք. Կոստանեան Մայր Աթոռոյ:** Զեռն. Գէորգ Զ Չորեքճեան կաթողիկոսէն 1945-ին: 79 տարեկան:

1961 - **ԳԱՐԵԳԻՆ Պատրիարք Խաչատուրեան Կ. Պոլսոյ:** Զեռն. Գէորգ Ե Սուրբնեան կաթողիկոսէն 1922-ին: 81 տարեկան:

1961 - **ՄԱՄԲՐԷ Արք. Գալֆայեան Ամերիկայի:** Զեռն. Խորէն Ա Մուրադէզեան կաթողիկոսէն 1935-ին: 68 տարեկան:

1962 - **ԵԶՆԻԿ Եպս. Ազնաւուրեան Մայր Աթոռոյ:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1955-ին: 82 տարեկան:

1962 - **ՍՈՒՐԷՆ Եպս. Թորոսեան Ռուսմանիոյ:** Զեռն. Գէորգ Զ Չորեքճեան կաթողիկոսէն 1945-ին: 78 տարեկան:

1963 - **Տ. Տ. ԶԱՐԵԶ Ա Փայասլեան կաթողիկոս Տանն Կիրիկիոյ:** Զեռն. Գարեգին Ա Յովսէփեանց կիրիկիոյ կաթողիկոսէն 1947-ին: 49 տարեկան:

1963 - **ԴԵՐԵՆԻԿ Եպս. Փոլատեան Տանն Կիրիկիոյ:** Զեռն. Գարեգին Ա Յովսէփեանց կիրիկիոյ կաթողիկոսէն 1947-ին: 50 տարեկան:

1965 - **ՍԱՀԱԿ Արք. Տէր Յովհաննէսեան Մայր Աթոռոյ:** Զեռն. Գէորգ Զ Չորեքճեան կաթողիկոսէն 1951-ին: 86 տարեկան:

1966 **ՄԱՄԲՐԷ Արք. Սիւրուեան Եգիպտոսի:** Զեռն. Խորէն Ա Մուրադէզեան կաթողիկոսէն 1933-ին: 77 տարեկան:

1966 **ՎԱՐԴԱՆ Արք. Գասպարեան Գալիֆորնիոյ:** Զեռն. Գէորգ Զ Չորեքճեան կաթողիկոսէն 1945-ին: 92 տարեկան:

1968 - **ԽԱԿ Արք. Աջապահեան Տանն Կիրիկիոյ:** Զեռն. Սահակ Բ Խապայեան կիրիկիոյ կաթողիկոսէն 1929-ին: 85 տարեկան:

1968 - **ՎԱՐԴԱՆ Եպս. Տէր Սահակեան Մայր Աթոռոյ:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1955-ին: 90 տարեկան:

1969 - **ՍՈՒՐԷՆ Արք. Քէմհանեան Երուսաղէմի:** Զեռն. Գէորգ Զ Չորեքճեան կաթողիկոսէն 1951-ին: 84 տարեկան:

1970 - **ՇԱԻԱՐՇ Եպս. Գուլումեան Դամասկոսի:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1955-ին: 62 տարեկան:

1970 - **ԵՂԻՇԷ Եպս. Սիմոնեան Գալիֆորնիոյ:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1965-ին: 70 տարեկան:

1972 - **ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ Արք. Աբրահամեան Մայր Աթոռոյ:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1955-ին: 65 տարեկան:

1973 - **ՄԱՇՏՈՅ Եպս. Թաճիրեան Շիրակի:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1962-ին: 78 տարեկան:

1978 - **ԱՍՈՂԻԿ Արք. Ղազարեան Իրաքի:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1957-ին: 69 տարեկան:

1978 - **ԲԱԲԳԷՆ Արք. Ապատեան Արժանթինի:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1959-ին: 60 տարեկան:

1978 - **ՏԱՃԱՏ Արք. Ուրֆալեան Լիբանանի:** Զեռն. Զարեհ Ա Տանն Կիրիկիոյ կաթողիկոսէն 1956-ին: 59 տարեկան:

1980 - **ԿՈՄԻՏԱՍ Արք. Տէր Ստեփանեան Երեւանի:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1957-

ին: 55 տարեկան:
1980 - **ՀՐԱՆԴ Արք. Խաչատուրեան Տանն Կիրիկիոյ:** Զեռն. Զարեհ Ա Կիրիկիոյ կաթողիկոսէն 1958-ին: 54 տարեկան:

1981 - **ՊԱԿ Արք. Թուճայեան Անգլիոյ:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1955-ին: 69 տարեկան:

1981 - **ՀԱՅՐԻԿ Արք. Ասլանեան Երուսաղէմի:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1955-ին: 72 տարեկան:

1983 - **Տ. Տ. ԽՈՐԷՆ Ա Բարոյեան կաթողիկոս Տանն Կիրիկիոյ:** Զեռն. Գարեգին Ա Յովսէփեանց Տանն Կիրիկիոյ կաթողիկոսէն 1947-ին: 69 տարեկան:

1984 - **ՍԵՐՈՎԲԷ Արք. Մանուկեան Ֆրանսայի:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1955-ին: 76 տարեկան:

1987 - **ՆԵՐՍԷՍ Արք. Բարտիկեան Տանն Կիրիկիոյ:** Զեռն. Խորէն Ա Կիրիկիոյ կաթողիկոսէն 1974-ին: 77 տարեկան:

1989 - **ՏԻՐԱՆ Արք. Ներսոյեան Ամերիկայի:** Զեռն. Գէորգ Զ Չորեքճեան կաթողիկոսէն 1945-ին: 85 տարեկան:

1990 - **ԵՂԻՇԷ Պատրիարք Տէր-տէրեան Երուսաղէմի:** Զեռն. Գէորգ Զ Չորեքճեան կաթողիկոսէն 1951-ին: 80 տարեկան:

1990 - **ՇՆՈՐՀՔ Պատրիարք Գալուստեան Կ. Պոլսոյ:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1955-ին: 77 տարեկան:

1990 **ՎԱԶԳԷՆ Արք. Քէչիչեան Գանատայի:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1984-ին: 55 տարեկան:

1991 **ՍԻՈՆ Արք. Մանուկեան Մայր Աթոռոյ:** Զեռն. Գէորգ Զ Չորեքճեան կաթողիկոսէն 1945-ին: 85 տարեկան:

1991 - **ԶԳՕՆ Եպս. Տէր Յակոբեան Միլանոյի:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1958-ին: 87 տարեկան:

1994 - **Տ. Տ. ՎԱԶԳԷՆ Ա Պալճեան Ամենայն Հայոց կաթողիկոս:** Զեռն. Գէորգ Զ Չորեքճեան կաթողիկոսէն 1951-ին: 86 տարեկան:

1996 - **ՆՈՐԱՅՐ Արք. Պողարեան Երուսաղէմի:** Զեռն. Գէորգ Զ Չորեքճեան կաթողիկոսէն 1951-ին: 92 տարեկան:

1997 - **ԳԱՐԵԳԻՆ Գազանճեան Պատրիարք Կ. Պոլսոյ:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1966-ին: 70 տարեկան:

1999 - **Տ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Ա Սարգիսեան Ամենայն Հայոց կաթողիկոս:** Զեռն. Խորէն Ա Տանն Կիրիկի-

իոյ կաթողիկոսէն 1964-ին: 67 տարեկան:
1999 - **ԱՐՏԱԿ Արք. Մանուկեան Թեհրանի:** Զեռն. Զարեհ Ա Տանն Կիրիկիոյ կաթողիկոսէն 1956-ին: 68 տարեկան:

2000 - **ԲԱԲԳԷՆ Արք. Վարժապետեան Ուաշինկթընի:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1957-ին: 82 տարեկան:

2000 - **ԳՆԷԼ Արք. Ճէրէճեան Դամասկոսի:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1958-ին: 85 տարեկան:

2001 - **ՅԱԿՈԲ Արք. Վարդանեան Մարսիլիոյ:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1965-ին: 82 տարեկան:

2002 - **ՀՄԱՅՆԱԿ Եպս. Ինդոյեան Երուսաղէմի:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1974-ին: 94 տարեկան:

2002 - **ՎԱՂԱՐՇ Եպս. Խաչատուրեան Երուսաղէմի:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1988-ին: 62 տարեկան:

2002 - **ԳԻՈՐԳ Արք. Սերայտարեան Վրաստանի:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1973-ին: 64 տարեկան:

2003 - **ՍԱՀԱԿ Արք. Այվազեան Տանն Կիրիկիոյ:** Զեռն. Զարեհ Ա Կիրիկիոյ կաթողիկոսէն 1958-ին: 73 տարեկան:

2003 - **ՄԵՍՐՈՊ Արք. Աշեան Տանն Կիրիկիոյ:** Զեռն. Գարեգին Բ Կիրիկիոյ կաթողիկոսէն 1977-ին: 62 տարեկան:

2003 - **ԿԻՒՐԵՂ Եպս. Գաբրիելեան Երուսաղէմի:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1978-ին: 82 տարեկան:

2004 - **ԶԱԻՆ Արք. Զինչինեան Եգիպտոսի:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1965-ին: 75 տարեկան:

2004 - **ԶԱՐԵԶ Արք. Ազնաւուրեան Տանն Կիրիկիոյ:** Զեռն. Գարեգին Բ Կիրիկիոյ կաթողիկոսէն 1980-ին: 57 տարեկան:

2004 - **ՎԱՐԴԱՆ Արք. Տէմիրճեան Տանն Կիրիկիոյ:** Զեռն. Գարեգին Բ Կիրիկիոյ կաթողիկոսէն 1977-ին: 65 տարեկան:

2005 - **ՂԵՒՈՆԴ Արք. Զէպէյեան Տանն Կիրիկիոյ:** Զեռն. Գարեգին Ա Յովսէփեանց կաթողիկոսէն 1947-ին: 92 տարեկան:

2005 - **ՇԱՀԷ Արք. Աճէմեան Մայր Աթոռոյ:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1965-ին: 79 տարեկան:

2005 - **ՅՈՒՍԻԿ Եպս. Պաղտասեան Երուսաղէմի:** Զեռն. Վազգէն Ա Պալճեան կաթողիկոսէն 1992-ին: 71 տարեկան:

Հայ Թելեժամբը Կը Վերադառնայ 18ը Ալիքի Վրայ Ոչ Քէ մէկ, ոչ Քէ 2, ոչ Քէ 3 Ժամ այլ Օրուան 24 Ժամերը

Շարաքը 7 օր անվնար
Հարկ չկայ բաժանորդագրուելու - 40 Յաւելեալ ալիքներ

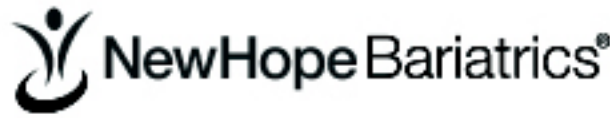
Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել Հայկական Թելեժամ (818) 982-2400

*****

The Armenian Teletime Is Back On Channel 18
Not 1 Hour, Not 2 Hours, Not 3 Hours But 24 Hours Per Day
7 Days Per Week, Free
No Subscription Fee - Plus 40 Additional Channels
For info call The Armenian Channel (818) 982-2400

Դիմեցէ՛ք ԲԺ. Դաւիթ Դաւթեանին

ԲԺ. Դաւիթ Դաւթեանը կը սեպուի LAPBAND-ի լաւագոյն մասնագէտ ռահվիրան որն ունի եզակի փորձարութիւնը եւ՝ իբրեւ մասնագէտ եւ՝ իբրեւ LapBand կրող անձ:

David G. Davtyan M.D., FACS, FICS,
Board Certified - American Board of Surgery, American Board of Bariatric Medicine
American Society for Metabolic and Bariatric Surgeons

*110 Ֆունդ կշիռը
կորսցնելն վերջ սկսեցի
ինքզինքս բոլորովին
նոր անձ մը տեսնալ:
LapBand-ը եղաւ
կեանքիս փրկութիւնը:
– Տանիս Պ.*

*114 Ֆունդ կշիռ կորսցնլը եւ հագուարեղենի
22 չափէն 4 չափին իջնալը, կեանքիս ամենէն
յանկի երևոյթներէն մին եղամ է, ԲԱՅՅ
միայն մէկ արհեստանք ունիմ՝ երանի ակի
կանուխէն LapBand ըլլայի:
– Ռիմա Բ.*

Յիշեցէ՛ք՝

Եթէ հոգնած էք նիհարնալու միջոցներ փորձելէն եւ որոնելէն
Եթէ հոգնած էք չնիհարնալու յուսախաբույթնէն
Եթէ կ'ուզէք՝ ՆԻՏԱՐՆԱԼ ԱՐԱԳ եւ ԸՆԴՄԻՇՏ
Եթէ կ'ուզէք՝ ըլլալ ԱՌՈՂՁ եւ ԳԵՂԵՅԻԿ
Դիմեցէ՛ք ԲԺ. Դաւիթ Դաւթեանին

BEVERLY HILLS OFFICE
11847 Wilshire Blvd., Suite 200
Los Angeles, CA 90025
(310) 500-3750

GLENDALE OFFICE
1141 N. Brand Blvd., Suite 300
Glendale, CA 91202
(818) 546-1500

www.LapBandLA.com
www.NewHopeToday.com
Info@NewHopeToday.com

ԴԵՊԻ ՇԵԹԱՆՈՍ ՈՒ ՔԻՐԱՏՈՆԵԱՅ ՏԱՃԱՐՆԵՐ

ՊՕՂՈՍԼԱԳԻՍԵԱՆ
(Շարունակումս ընդհատված է)

Ճանապարհին Գեղարդին է լերան լանջին փռուել: Փայտէ ձկուած յենակները հազիւ էին կարողացել խնձորենիների կթած թեւերը պահել, կարծես փլուում էին: Արեւն էր իր կրակ լոյսով իջել նրանց վրայ, որոնք նրա հուրից շիկնած ժպտում էին: Ինձ ուղեկցող Գրիշան կանչում էր ծիրան, իսկապէս դոյլում ծիրան էր, մանր, սակայն իսկական կրակափայլ ծիրան: Ապշած նայում էի ծիրաններին, աշնանը ծիրան որտեղից, ինչպէս պիտի ասէր «Տէր ու Մանան» վիպակի թաթոս աղայի կինը «Այս աշնանը կկու որտեղից»: Իսկ շինականը ժպտում էր, բացատրում որ իրենց պարտէզներում Սեպտեմբերին հասնող ծիրան կայ, քաղաքից այստեղ են գալիս ծիրան ուտելու: Ուր էք գնացել ասում էր, գործարան չկայ, սակայն հող կայ, խնամիր նրան, ջերմացրու քրտինքով, մայրութիւն կ'անի քեզ, կը կերակրի քու մանչերին:

Երբ բլուրի գագաթին էինք, մեր առջեւ փռուել էր ընդարձակ շէն, պարտէզ, որտեղ ծառերը իրենց ափերի վրայ պահել էին տները: Իսկ այնտեղ ձորի պուտակին չաղթ կանգնել էր սիւնաշրերով տանիքը պահած մեր նախնիների հեթանոս տաճարը, Գառնին է այն: Գառնի գիւղում ենք, որին մինչեւ 1935 թուականները Բաշ-Գառնի էին անուանել: Գեղամայ լեռնաշղթայի Գեղասար գագաթի լանջերն էին գրկել նրան: 1679 թուականի երկրաշարժը աւերել ու ամացրած էր եղել նաեւ գիւղը:

Գառնեցի Մարտիրոսը որպէս վաշտապետ նակիրում մասնակցած էր եղել Արեւմտեան Հայաստանի ազատագրութեան մարտերին եւ առաջինը որպէս ռուսական զորքի առաջապահ մտել Մուշ, պարզեւատրուած եղել Գեորգեան 1,2,3րդ աստիճանների շքանշաններով: Մասնակցել էր նաեւ Բաշ-Ապարանի ճակատամարտին եւ վճռական դերակատարութիւն ունեցել Հայաստանը թրքական տարրերից մաքրելու գործին: Մարտիրոսի թոռ գառնեցի Դերենիկը (Ատոմ) իր պապի մարտական ոգու հուրը սրտում մասնակցել է Արցախի ազատագրական կռիւների... ամսուս զոհուել է:

Բերդի քարէ կամարակապ դարպասով ներս ենք մտնում, կարծես այստեղից անցած հայոց արքաների, իշխանների, նախարար-

ների լոյսին աղօթքը, տաճարի քուրմերի ոգու հուրն է իջնում սրտիս, ափսոս որ ինձ շնորհուած լինելութեան ընթացքում ես գիւնուոր չեղայ հայոց կուռին, ինչպէս իմ տասնութ տարեկան լեզէոնական Արմենակ հայրս կամաւորագրուել էր նրան եւ գէնք շաչել թշնամուն:

Գառնի ամրոց, ըստ 16րդ դարի մի ձեռագրի, այն հիմնադրուել է մ.թ.ա. 2166 թուականին: Իսկ Հայոց Պատմահայր Խորենացին վկայել է, որ այն հիմնադրած է եղել Հայկ Նահապետի թոռ Ամասիայի որդի Գեղամը, որի թոռ Գառնիկի անունով անուանուել էր Գառնի: Սակայն ըստ այլ վկայութիւնների այն հիմնադրուած է եղել մ.թ.ա. երրորդ դարում, որին աւերել էին հռոմէացիները: Առաջին դարի եօթանասուն եօթ թուականին այն վերաշինել է Արշակունիների հարստութեան հիմնադիր՝ Տրդատ Ա. Արշակունի թագաւորը: Տրդատ Գ.ի Մեծի, գահակալութեան տարիներին ամրոցի տարածքում կառուցուել են նոր շինութիւններ, որոնցից գունաւոր խճաքանդակ բաղնիքը: Մինչեւ Արշակունեաց հարստութեան անկումը՝ 428 թ. Գառնին եղել է արքունական ամառանոց, որը յետագայում որպէս անմատչելի զորակայան անցել է Զաքարեան, Պռոշեան իշխանական տներին եւ թաւալուծութեանը: Հայկազուն Արտաշէսեանների, եւ Արշակունիների օրօք նաեւ այն եղել է զորակայան:

16-17րդ դարերին Գառնի բնակավայրը ենթարկուել է թուրք ու մոնղոլ-թաթարների ասպատակութիւնների: 17րդ դարում պարսից Շահ Աբաս Ա.ի հրամանով տեղահանուել էր նաեւ Գառնիի բնակչութիւնը, իսկ 1638 թ. այն աւերուում ու ամայացուում է թաթարական զնդերի կողմից: Ամրոցը քանդուել է 1679 թուականի երկրաշարժից: 1828-30 թուականների ռուս-պարսկական պատերազմից, Մակուց գաղթած եւ Դաւալու - այժմեան Արարատ քաղաք - հաստատուած անհնազանդ բնակիչներին ցարական իշխանութիւնները աքսորել էին անմարդաբնակ Գառնի, որտեղ յետագայում բնակութիւն էին հաստատած եղել նաեւ այլ բնակավայրերի բնակիչներ, հիմք հանդիսանալով ներկայիս բնիկ համարուող տոհմերին:

Իմ նախնիների արիական ոգին գրկած, ակներս նրա լոյսով վառուած քայլում եմ դէպի սիւնազարդ

լուսայրոյ մեհեան, այն մութ խուց է, այնտեղ արեւ է, լոյս է: Արեւի, լոյսի արդարութեան, ճշմարտութեան Միհր հաստուծոյ տաճարն է այն, հազարամեակներ առաջ արմէնները նրա պաշտամունքն էին արարել, Պահլաւները տարել էին այն իրենց երկրում ճշմարտութիւն ճառագելու: Արմէնների տիեզերական բազում հեթանոս տաճարներից միակ կանգուն մնացել էր Միհրի տաճարը, աւերուել էր հազար վեցհարիւրականների երկրաշարժից: Գրիգոր դարձած Սուրէնը այն չէր կործանել, յունական եփեսոսի տաճարի արտաքին տեսքին նման եղած լինելու պատճառով: Սակայն հայ իմաստուն գիտնական, բանաստեղծ՝ Արթուր Արմէնը, իր խոհուն մտքով թափանցելով տաճարի ստեղծագործութեան խորհուրդին, եզրակացրել է որ նրա կառուցուած քային բազադարմասերը՝ սիւներ, աստիճաններ, հարթակներ, քանդակներ ներկայացնում են տիեզերական համակարգի կառուցը:

Արեւազալին Միհրն է իջնում իր լոյսով ատրուշանի կրակը վառելու: Բարձրանում եմ նրա քարէ աստիճաններով, գրկում սիւները որ հայոց հին աստուածների իմաստութեան խորհուրդը հոսի սրտիս: Գնում են ատրուշան, մոխիր եմ ափով վերցնում, որ կրակ փնռեմ այնտեղ, որ նրա ոգու ջերմով հոգիս այրեմ իմ նախնիների հաւատքով: Ակներս գոցում եմ որ գրկեմ բնութեան պաշտամունքին, արեւին, լոյսին այստեղ աղօթած բնապաշտ քուրմերին: Գրկում եմ լոյսից շիկացած ատրուշանի քարերը, աղօթում բնութեան արարչութեանը, հայոց հողի յաւերժութեանը: Այդ ինչպէս եղաւ, որ հազարամեակներ լոյսին, ուժին, կեանքի փառաբանմանը, բնութեան արարչութեանը աղօթող արիացին լքեց իր հին աստուածների իմաստութիւնը, խաւարեց իր հոգում ուժի պաշտամունքը եւ տանուլ տուեց իր հողը եւ միայն շնորհիւ իր լեռներում իջած տիեզերական կենսութիւն շարունակում է ճեմել մոլորակի պատմութեան ճամբաներին: Եւ իրենց արիական ցեղի սրտի արեան կանչով տղաներ, այս մեհեանի հրապարակում տօնախմբում են իրենց նախնիների կենսատու լոյսի, մաքրութեան, բարութեան, ճշմարտութեան արեգակ աստուած՝ Միհրի լոյսի փառաբանումը: Պատերազմի, քաջութեան ու չաղթանակի աստուած Վահագնի՝ բոցեղէն ծնունդը: Մայրութեան, զգաստութեան, պտղաբերութեան, արգասաւորման աստուած Անահիտի մայրացման գարունը, հայոց սիրոյ եւ գեղեց-

կութեան ու Վահագնի սիրուհի Աստղիկի՝ սիրոյ դիւթանքը: Իմաստութեան եւ ողջախոհութեան դիցուհի Նանէի՝ հողի, տան, ծուխ ծխանիի ոգու գովերգումը:

Դպրութեան, պերճախօսութեան, գիտութիւնների ու արուեստների, աստուածների ատենադպիր, մարդկանց ճակատագրերի գուշակող ու երագների մեկնաբան եւ նրանց չարի ու բարիի գործերը արձանագրող աստուած Տիրի՝ արուեստների ու դպրութեան տօնախմբութիւնը: Հիւրընկալութեան աստուած Վանատուրն էր իր հիւղականների դռները բացած կանչում անցորդներին, Նար Մովինարն էր ի նշան մաքրութեան ջուր ցանում անցորդների վրայ: Արի, իմաստուն, ամենագոր Արամագղն է իր դուստրեր՝ Անահիտի, Աստղիկի, Նանէի, Նար Մովինարի, որդիների՝ Վահագնի, Միհրի, Բարշամիւնի, Սարտարամետի, Վանատուրի, Տիրի հետ տաճարի աստիճաններից իջնում տիեզերական պաշտամունքի իմաստութիւնը ցողելու հայրի սրտերին, հայոց հողին, ցնծում է հրապարակը, կարմիր հրճուանք է այնտեղ, երգում են Վահագնի ծնունդը, իրենց աստուածների փառաբանման գողթան երգերը:

Հազար տարիներ յետոյ էլ հայոց սրտերում չչանգաւ իրենց մայրութեան աստուածուհի՝ Անահիտի պաշտամունքը եւ նոր հաւատքի սրբացած իմաստուններ՝ Նարեկացի, Շնորհալի արեւազալին, մալր դիցուհի Անահիտի փառաբանմանը շարականներ էին յօրինել: Տաճարի սիւները գրկած հայ նոր քուրմեր արեւազալի ու Անահիտին ձօնուած շարականներն էին խմբերգում, ժողովուրդն էր ձայնակցում, ձորն ու լեռներն էին արձագանգում, ուր ես հասել Արմէն-Հայ, առի քու հին ու նոր տաճարներ, որ քու ցեղի սրտին նրանց օրհնութիւնը հոսի: Պահլաւը, պարսիկը, հինտուն իրենց երկիր տարան քու աստուածներին, իսկ դու սպաննեցիր նրանց, կործանեցիր նրանց մեհեանները, ուրացար քու հին տոհմի հաւատքը եւ տանուլ տուեցիր քեզ ու քու օրրանը:

Այս տաճարը կառուցել է առաջին դարի երկրորդ կէսին (77 թուականին) ամրոցի վերակառուցման շրջանում: Եղել է Տրդատ Գ թագաւորի քրոջ՝ Սոսրովադուխտի ամառանոցային սենեակը, կործանուել է 1679 թուականին երկրաշարժի ժամանակ: 1909-1911 թուականներին Մառը պեղումներ է արել ու բացել տաճարի աւերակները: 1959-1974 թուականներին

Շարք էջ 17

MERO ENTERTAINMENT GROUP INC. PRESENTS

THE EVENT OF THE YEAR

FEATURING THE STAR OF ARABIC TRADITIONAL MUSIC

WADIH MRAD

صوت الطرب الأصيل

المطرب وديع مراد

حفل واحد في تونس أنجلوس فقط

مازات وماكولات لبنانية مميزة

SATURDAY JANUARY 5, 2008

For Reservations Call: (818) 276-7567 Location: 740 E. Washington Blvd. Pasadena CA 91104

ՄԻ ԸԱԶՈՒԱԳԻՏ, ԱԶՆՈՒԱԿԱՆ-ԳՈՂՏՐԻԿ ԵՐԵԿՈՅ «ՄՏԱՐԱ» ԹԱՏՐՈՆԻ ՍՐԱՇՈՒՄ...

ՎԼԱԴԻՄԻՐ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

Հայ հասարակութիւնը վերջին տարիներին այնքան է հեռացել «ագնուական» հասկացողութիւնից, որ գրեթէ այդ գեղեցիկ բառը ի սպառ վերացել է գործածութիւնից:

Վերջերս, մի գեղեցիկ, ինքնատիպ երեկոյ, որը նուիրուած էր հանրաճանաչ սիրուած երգչուհի Նարինէ Շահբազեանի ստեղծագործական, բեմական գործունէութեան 30-ամեակին, ներկաների վրայ թողեց անջնջելի, նաեւ հաճելի սպառնալից թիւն:

Սրահի մուտքի մօտ իւրաքանչիւրին դիմաւորում էին անսովոր անակնկալով շամպայնի գաւաթով, իսկ կանանց նաեւ թարմ ծաղիկներով: Նարինէն, իր ընտանիքով այնքան մանրակրկիտ ճաշակով էր նախապատրաստել երեկոն, որ նոյնիսկ վերափոխուել էր հանրայայտ ասացուածքը, «Թատրոնը սկսում է հանդերձարանից» այդ օրը «Թատրոնը սկսում էր նախաշնչից-մուտքից...: Ասեմ նաեւ որ ներկաները կարող էին իրենց ճաշատեսակներով հարուստ սեղան լրացնել տարբեր խմիչքներով, որի օգտագործումից սրահում, բնականաբար մթնոլորտը չափից դուրս ջերմ էր:

Ի լրումն ամէնի, Նարինէ ոգեւորուած 3-4 ժամ շարունակաբար դահլիճին ներարկեց այնպիսի լարուածութիւն եւ ուրախ տրամադրութիւն, որ անընդհար ծափահարութիւն ու բացականչութիւններով էին ընդունում տաղանդաւոր երգուչուհու բոլոր կատարումները, կատակները, որոնք վկայում էին երգչուհու նկատմամբ հանդիսականների սէրն ու անկեղծ երախտագիտութիւնը:

Անկրկնելի երեկոն չաջողութեամբ կայացաւ: Այսպիսով յոբելիանական երեկոյ-ճաշկերոյթ-համերգը անձամբ կազմակերպել էր Նարինէ Շահբազեանը իր ընտանիքով, ինքը նշում էր իր գործունէութեան 30-ամեակը: Լաւ է թէ՛ վատ: Այս հարցը ինձ բազմաթիւ մտահոգութիւնների առիթ տուեց, որից ծնուել է այս փոքրիկ ակնարկը:

Ճիշտ է որ վերջին 20 տարիներին ընթացքում դեռեւս լինում են առանձին դէպքեր, երբ արուեստագէտները արժանանում են պետութեան, հասարակութեան գնահատանքին, նշում են նրանց յոբելիանական տարեթուերը, սակայն եւ ոչ բոլորինը... Առաձն ասում է. «սերովին տէրն է տարել, անտէրին՝ գեղջ» կոպիտ է, բայց ճշմարիտ: Եւ այս ամէնը գալիս է մայր հայրենիքից: Ինչ է ցուցադրում ՀՀ հեռուստատեսութիւնը իր «Ռոբիկոն»ի պրեմիերաներով ու անարժէք տեսաժապաւէններով, ձայներիզներով, որոնց մեծամասնութիւնը կատարումից յետոյ մոռացւում ու ասպարէզից դուրս են գալիս... Կամ հեռուստատեսութեամբ ցուցադրում են Նաուայի զգեստապահարանը, Յասմիկի ման-

կապարտէզն ու դպրոցը, ոմանց վարսավիրանոցը, խանութը, ուր գնումներ են կատարում, պարֆումերիա գնում եւ էլի շատ անհեթեթութիւններ... Դրան գուգահեռ երեւանի փողոցներում երիտասարդների հարցումների ժամանակ համատարած անտեղեակութիւն մեր արուեստի մեծերի նկատմամբ: Մի հաղորդման ժամանակ 2-3 երիտասարդների հաղորդավարը հարցնում է, թէ ո՞վ է Աւետ Աւետիսեանը, երիտասարդները մի քիչ մտածելուց յետոյ պատասխանում են, հաստատ չգիտենք, բայց հաւանաբար պառլամենտի դեպուտատ է...

Հայ ժողովուրդը հպարտ է գիտութեան, մշակոյթի, արուեստի մեծերով, եւ նրանց մոռանալով մենք կորցնում ենք լիչողութիւնը մեր պատմութեան նկատմամբ:

Վերջապէս Նարինէ Շահբազեանը, որը 30 տարի անմնացորդ իր երգը, հոգին ու կարողութիւնները շուրջընդհանրում է հասարակութեանը, իր երկրպագուներին, տատիկներին, պապիկներին, մամիկներին, չի արժանացել նրանց գնահատանքին, որ այդ յոբելիանը կազմակերպուելու ու անցկացուելու հասարակութեան կողմից ի նշան մեծ շնորհակալութիւն ու գնահատանքի տաղանդաւոր երգչուհու գործունէութեանը:

Այսքանը ասպագայում խորհելու համար: Նարինէ Շահբազեանը ոչ ոքի չի մոռացել իր համերգները նուիրել է մայրերի, հայրերի, երեխաների սոնական օրերի առթիւ, կազմակերպել է համերգներ ծնողազուրկ, ֆիզիքական թերութիւններով երեխաներին նուիրատուութիւններ է կատարել Հայաստանի որոշ մանկատներին: Իսկ Սեպտեմբերի 11ին տեւորիստների կողմից կատարուած ոճրագործութեան զոհերի լիչատակին նուիրուած խոշոր միջոցառում համերգը իր բազմաբովանդակ մտահարողութեամբ ցնցեց ներկաներին:

Նարինէ Շահբազեանը լիրակի տաղանդաւոր է, նա իր երգերով գերում է ունկնդիրներին մերթ թախիծ, մերթ ուրախութիւն եւ պարային տրամադրութիւն ստեղծելով նրանց մօտ: Անչափ շատ են Նարինէի երգի սիրահարները, Նարինէի համար յատուկ երգեր են գրել այլազգի բազմաթիւ ճանաչուած կոմպոզիտորներ:

Յուսանք որ Նարինէն դեռ երկար ժամանակ կ'ուրախացնի իր ունկնդիրներին նոր, գեղեցիկ ստեղծագործութիւններով:

Սիրելի Նարինէ, թոյլ տուր քո բազմաթիւ երկրպագուների անունից յատուկ շնորհաւորել քո բեմական գործունէութեան 30 ամեակի առթիւ եւ այն թող ուղեկցուի բազմահարկ երգասէրների անկեղծ, բարի մաղթանքներով ու շնորհաւորանքներով յառաջիկայ ամառորի եւ սուրբ ծնունդի առթիւ:

«ՄԱՅՐ ԸԱՅԱՍՏԱՆ»

«Մայր Հայաստան» ըսելով կը հասկնանք՝ էրգրում, վան, Մուշ, Սասուն եւ Պիթլիս:

Ո՞վ կործանեց Մայր Հայաստանը.

Թուրքերը: Ոչ:

Քիւրտերը: Ոչ:

Ուրեմն ո՞վ:

Բիւզանդիոնի յոյն կայսրերը:

Քրիստոսէ ետք 1000 թուականին, շուրջ վեց միլիոն էր հայ ժողովուրդը:

Բիւզանդական կայսրութիւնը սկսաւ 395 թ. մինչեւ 1453:

Բիւզանդական կայսրութիւնը Փոքր Ասիոյ մեծ մասին կ'իշխէր: Անկէ անդին կային հայերը.

Բիւզանդական կայսրութեան հիւսիսը կար Սեւ Մովը, հարաւը՝ Միջերկրական Մովը, արեւմուտքը՝ Քրիստոնեայ Եւրոպան: Ապահով էին: Արեւելքի մէջ ալ կար վեց միլիոն ժողովուրդով հուժկու Հայաստանը: Յոյներուն դիրքը հայոց հանդէպ, հայ երիտասարդները բանակի մէջ առնել, իսկ ընտանիքները տեղաւորել կայսրութեան ամէն կողմերը: 578 թ. 10,000 հայ ընտանիքներ Կիպրոս տեղաւորեցին: 602 թ., Մորիս կայսրը հրամայեց 30,000 հայ ընտանիքներ Թրակիա տեղաւորեն: Բարեբախտաբար, հրամանը գործադրուել է առաջ ինք գահընկեց եղաւ: Յետագայ դարերուն հազարաւոր հայ ընտանիքները տեղաւորուեցին Սիսիլի, Սփարթա, Քալպարիա, Կրեստէ, Մակեդոնիա, եւ այլ գաւառներ: Մեզ կործանելով, յոյները թուրքերը բերին Փոքր Ասիա:

Հայերը այնքան շատցան յունաց կայսրութեան գաւառները, որ դարերու ընթացքին յունացած հայերը Բիւզանդիոնի գահին տուին 18 կայսրեր եւ 9 կայսրուհիներ:

1042 թ., յունաց Միքայէլ Քալաֆատէս կայսրը երկու անգամ յարձակեցաւ Անի քաղաքի Բագրատունեաց Հարստութեան պարիսպներուն վրայ: Սակայն հայոց վահրամ Պահլաւունի զօրավարը շախմատեց յունաց զօրքերը:

Ինչու այս թշնամութիւնը հայոց հանդէպ: Յոյները կ'ուզէին որ հայերը լքեն իրենց եկեղեցական վարդապետութիւնները եւ հետեւին յունաց եկեղեցույ:

Պատերազմի դաշտին վրայ էր ձախողեցան, յունաց Մոնոմաքոս կայսրը հրաւիրեց Բագրատունեաց Հարստութեան 18 տարեկան Գագիկ Բ. թագաւորը որ Կ. Պոլիս երթայ, խորհրդակցելու համար: Գագիկ Բ. մերժեց երթալ, որովհետեւ կը կասկածէր կայսրին վրայ: Սակայն, Հայոց Պետրոս Գետադարձ Կաթողիկոսը եւ Վեստ-Սարգիս իշխանը, երկուքն ալ կայսրին գործակալները, համոզեցին երիտասարդ թագաւորը որ երթայ Պոլիս: գագիկ Բ. գնաց Պոլիս բայց չվերադարձաւ: Յոյները սպաննեցին վան քաղաքի Սենեքերիմ թագաւորին երկու մանչերը, ինչպէս նաեւ Կարս քաղաքի Գագիկ թագաւորը: Գալով Բագրատունեաց Գագիկ Բ. թագաւորին, յոյն իշխան մը իր դղեակի պատնէշին վրայ կախաղան հանեց 1079 թուականին:

Այսպէս, Բիւզանդիոնի յոյն կայսրերը կործանեցին Մայր Հայաստանը, ինչպէս նաեւ Անի քաղաքին Բագրատունեաց Տունը, յոյսը հայ ազգին:

Մայր Հայաստանը կործանելով, Բիւզանդիոնի յոյն կայսրերը ճամբայ բացին որ Ալի Արսլանի Սելճուք թուրքերը գան Կ. Պոլիս 1453ին, եւ զլիսատեն յունաց մեծերը, ինչպէս նաեւ Այա Սոֆիա շքեղ տաճարն ալ վերածեցին մզկիթի, իրենց ձիերը տաճարի բեմին վրայ հանելէ ետք:

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly

Enclosed a check for (one year)

* \$50,00 for USA

* \$60,00 (second class), \$ 75,00 (Air Mail) for Canada.

* \$85,00 (second class), \$ 125,00 (Air Mail) Overseas.

Name: -----

Address: -----

City: ----- State:----- Zip Code:-----

Country: -----

Tel :----- Fax :-----

ՎԱՐՁՈՒ ՍՐԱՇ ՓԱՍԱՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ

(200 ԴՈԳԻ ԸԱՍԱՐ)

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ԸԱՍԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA
ԸՆՈԱԶԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

Ձեր Ծանուցումները Վստահեցէք

«Մասիս» Շաբաթաթերթին

T: (626) 797-7680 F: (626) 797-6863

massis2@earthlink.net

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ԱՐԹՈՒՐ ԱԲՐԱՅԱՍԸ
ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԻ ԼԱԲԱԳՈՅՆ ԲՈՆՑՔԱՍԱՐՏԻԿՆ Է

Միջին քաշում IBF-ի վարկածով աշխարհի ախոյեան Արթուր Աբրահամը երկրորդ անգամ անընդմեջ ճանաչուել է Գերմանիայի լաւագոյն բռնցքամարտիկ: Այսպիսին են գերմանական «Box Sport» ամսագրի հարցման արդիւնքները: Աբրահամը վաստակեց 886 միւսուր՝ 286-ով առաջ անցնելով գերմանացի քաշային կարգում IBF-ի ախոյեան Վլադիմիր Կլիչկոյից: Յաջորդ տեղերում են Զոլթ Էրզեհին, Ֆելիքս Շտուրմը եւ Սեբաստիան Սիլվեստրը:

«Այն բանից յետոյ, երբ էրիսոն Միրանդայի հետ մենամարտում կտրեցի ծնոտս, չէի պատկերացնում, թէ ինչպիսին կը լինի վերադարձս ուրիշ: Սակայն աշխարհի ախոյեանի տիտղոսի երեք քաջող պաշտպանութիւնները 2007-ն ինձ համար յաջողակ տարի դարձրին: Այս մրցանակով հիանալի եզրափակուեց տարին: Առիթից օգտուելով, ցանկանում եմ շնորհակալութիւնս յայտնել գերմանացի երկրպագուներին ինձ աջակցելու համար», նշել է Արթուր Աբրահամը: Արթուրի մարզիչ Ուլի Վեգները ճանաչուել է տարուայ լաւագոյն մարզիչ: Նա արդէն 5-րդ անգամ է նման պատուի արժանանում: «Շատ մեծ պատիւ է 5-րդ անգամ անընդմեջ լաւագոյն մարզիչ ճանաչուել: Այս մրցանակը ինձ համար կարեւոր նշանակութիւն ունի, քանի որ մրցակցութիւնը զգալիօրէն աճել է: Ուրախ եմ, որ գերմանացի մարզասէրները բարձր են գնահատել աշխատանքս», նշել է Վեգները:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՐԶԻԿՆԵՐԸ 2007Թ. ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ՄՐՅՈՒՄՆԵՐՈՒՄ ՆՈՒԱԾԵԼ ԵՆ 104 ՄԵՏԱԼ

Հայաստանի մարզիկները 2007թ.աւանտիւր նուաճել են 104 մետալ բոլոր տարիքային կարգերում տեղի ունեցած միջազգային մրցումներում: Ինչպէս այսօր մամուլի ասուլիսում տեղեկացրել է ՀՀ սպորտի եւ երիտասարդութեան հարցերի նախարար Արմէն Գրիգորեանը, աւելի քան 5000 մարզիկներ մասնակցել են հարիւրաւոր մրցումների, այդ թուում՝ աշխարհի, Եւրոպայի, ՀՀ 78 առաջնութիւնների:

2008 թուականի օլիմպիական խաղերին Հայաստանի 12 մարզիկներ արդեն նուաճել են օլիմպիական վարկանիշ, ենթադրուում է, որ ընդհանուր առմամբ եւս 10-12 մարզիկներ կը միանան նրանց:

Merrill Lynch INVESTMENT BANKING JACK KALANJIAN Professional Financial Advisor Corporate Center Pasadena 225 So. Lake Avenue Pasadena, CA 91101 (626) 396-2825 Direct (626) 376-4665 Fax jack_kalanjian@ml.com "Helping the Armenian Community Build Wealth"

«ՆՈՐ ՄԵՐՈՒՆԴ» ԸՆՈՒՄՏԱՏԵՍԻԼԻ ՅԱՅՏԱԳԻՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑԸ CHARTER CABLE 26-ՐԴ ԿԱՅԱՆ (ԿԼԵՏԵՅԼ, ՊԸՐՊԵՆԵ, ԼԱ ԲՐԵՍԵՆՈԱ) ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՍԸ 10:00-11:00

ՔԱԶ ՆԱԶԱՐ ՈՒՂԻՂ ԵԹԵՐ ԾՕ Ամէն Կիրակի երեկոյեան ժամը 10:00-ից 12:00 Կլէնտոյլի 26-րդ կայանից

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՖՈՒԹՊՈԼ

ԱՆԳՂԻՈՅ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Անգլիոյ ֆութպոլի առաջնութեան 18-րդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները

Table with 2 columns: Team names and scores. Includes Arsenal, Tottenham, Liverpool, etc.

Առաջատար խումբերու դասաւորումը

Table with 6 columns: Team, P, W, D, L, GF, GA. Lists top performing teams like Arsenal, Tottenham, Liverpool.

ԻՏԱԼԻՈՅ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Իտալիայի ֆութպոլի առաջնութեան 17-րդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները

Table with 2 columns: Team names and scores. Includes Fiorentina, Lazio, Juventus, etc.

Առաջատար խումբերու դասաւորումը

Table with 6 columns: Team, P, W, D, L, GF, GA. Lists top performing teams like Fiorentina, Lazio, Juventus.

ՍՊԱՆԻՈՅ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Սպանիայի ֆութպոլի առաջնութեան 17-րդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները

Table with 2 columns: Team names and scores. Includes Real Madrid, Barcelona, Atletico, etc.

Առաջատար խումբերու դասաւորումը

Table with 6 columns: Team, P, W, D, L, GF, GA. Lists top performing teams like Real Madrid, Barcelona, Atletico.

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսայի ֆութպոլի առաջնութեան 19-րդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները

Table with 4 columns: Team names and scores. Includes Lyon, Marseille, Monaco, etc.

Առաջատար խումբերու դասաւորումը

Table with 6 columns: Team, P, W, D, L, GF, GA. Lists top performing teams like Lyon, Marseille, Monaco.

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԳՈՅԱՏԵԽՄԱՆ ՀԱՐՑԸ ՈՂՁ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՄՏԱՅՈՒԹԻՒՆՆ Է

Շարունակում է 5-էն

Լոր՝ իրապատու Սուքիասեանի, Գիւմրիի «ԳԱԼԱ» հեռուստաընկերութեան սեփականատէր՝ Վահան իրապատեանի եւ թիմի, «Սարգիս Տիրուհի» ուսանողական Միութեան ատենապետ՝ Նարեկ Գալստեանի եւ ուրիշների վրայ: Հայրենիքի կործանման եզրին հասցրած Հայաստանի ներկայ իշխանութիւնը այլեւս տեղ չունի մեր ժողովրդի մէջ եւ գիտակցելով իր կատարած վնասակար արարքները հայրենիքի ու հայ ժողովրդի նկատմամբ, պէտք է իր կամքով հեռանայ իշխանութիւնից, տեղը զիջելով արդար ընտրութիւններով ընտրուած նախագահին:

Լոսանճելոսահայ համայնքի արդար ընտրութիւններին հաւատացողները դիմելով հայ ժողովուրդին, կոչ են անում սթափուել թմբիրից, թօթափել ներկայ իշխանութիւնների ներարկած վախը եւ նեցուկ կանգնել անկախ Հայաստանի առաջին նախագահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի թեկնածութեանը՝ վստահ հաւատալով, որ միայն նա կարող է դուրս բերել երկիրը ճահճացած վիճակից իր փորձարութեամբ եւ դիւանագիտութեամբ:

Նախագահական ընտրութիւններում Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի թեկնածութեանը աստարող լոսանճելոսահայ մտաւորականներ, արուեստագէտներ, գործարարներ եւ հայրենիքի ցաւով տառապողներ:

ԱՊԱՔԻՆՄԱՆ ՄԱՂԱՆՔ

Գաղութի ծանօթ մտաւորականներէն եւ «Մասիս»ի աշխատակից՝ Փրոֆ. Դոկտ. Գէորգ Խրլոբեան վերջերս ենթարկուած է վիրաբուժական գործողութեան մը եւ այժմ տուն վերադառնալով կը բոլորէ ապաքինման շրջան մը: Շուտափոյթ եւ կատարեալ առողջութիւն կը մաղթենք իրեն:

«Մասիս»

ՀԱՃՆՈՅ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ Վ Ի Գ Ա Կ Ա Յ Ա Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ի նպաստ Նոր Հաճնոյ Մեծն Մուրատ դպրոցին

Մեծ Պարգել՝ 2008 Lexus ES 350
Ա. Պարգել՝ Երկու Երթ ու Դարձ Տոնս Հայաստան
Բ. Պարգել՝ Laptop Համակարգիչ
Գ. Պարգել՝ 42" Plasma TV

Վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ Կիրակի, Մարտ 16, 2008, Կ.Ե. ժամը 8:00ին Verdugo Hills Country Club
400 West Glenoaks Blvd., Glendale, CA 91202
Նոր Հաճըն Բաղաքի 50-ամեակի տօնակատարութեան առիթով Նուէր՝ \$100
Տոմսերը ստանալու համար հեռաձայնել՝ (626) 351-0695, (626) 577-7234, (818) 243-7029

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Հիպնոսարուժութեան կեդրոն դեկավարութեամբ՝ Փորձառու բժիշկ Արթին Սաղրեանի Փաստփնայի մէջ Ամէն օր՝ առաւօտեան ժամը 10:00էն մինչեւ կ.ե. ժամը 3:00
Հասցէ՝ 1060 N. Allen Ave. 2nd floor Unit E Pasadena CA 91104
Հեռախօս (818) 434-8118
միայն ժամադրութեամբ

- «Միտք մարմնի վրայ» թուլացման (relaxation) միջոցաւ կը դարմանուին.
- Մարմնային բռնիկ հիւանդութիւններ, արեան գերմնշում, շաքարախտ, ազմա, եւայլն:
- Մոլութիւններ - սիկարէթ, ալիւ, քմրադեղեր, եւայլն:
- Հոգեկան տագնապներ - անձկութիւն, ընկճուածութիւն, վախ, անհետքիւն, եւայլն:
- Մանուկներու յատուկ վիճակներ -ADD, գիշերային մէզ, եղունգի կրծում, եւայլն:
- Ուսումնական եւ սրբօրային բարելաւում

ԼԵԶՈՒԱԿԱՆ ԳԵԼՍՈՒՊԵՐԴՈՒՔԵԱՆ ՍԸ

Շարունակում է 7-էն

դուքյան տեսակ մը գիւղական գերվաճառանոց մըն է:

Վերջացնելու համար այս ակնարկը, ընթերցողին ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ մի քանի հազուագիւտ բառերուն եւս, ակրաստ/ակրատ - թեթեւ նախաճաշ, որ առտուայ ժամը 10ին կ'ուտուէր, եւ ալուգրա, որ կրնայ մեր գործածած «գետնախնձոր»ին տե-

ՈԱՅԿ-Ը 2007 ԹՎԱԿԱՆ ԱՄՓՈՓԵՑ ՆՈՐ ՏԱՐԵԳՐԵՈՎ

Շարունակում է 7-էն

ուածների շարքը: Տնտեսագիտութեան դոկտորներ Թաթուլ Մանասրեանի, Զոյա Թաղեհոսեանի, վերլուծաբաններ Յովսէփ Խուրշուդեանի, Արամ Յարութիւնեանի, Թաթուլ Յակոբեանի, Դաւիթ Պետրոսեանի, Սիւզաննա Բարսեղեանի արծարծած թեմաները վերաբերում են մասնաւորապէս Լաւրաբաղեան հիմնախնդրի կարգաւորմանը, Կարս-Ախալքալաք երկաթուղու շինարարութեան ծրագրի, տարածաշրջանային հնարաւոր գարգացումների, Հայաստանի արտաքին քաղաքականութեան հետ կապուած հարցերին, անմիջական հարեւան երկրների հետ յարաբերութիւնների բնականոնացման ուղիներին, Հայաստանի տնտեսութեան առանձնապատկութիւններին, ՀՀ դրամի արժեւորման սոցիալ-տնտեսական հետեւանքներին ու ԱՄՆ դոլարի արժեզրկման քաղաքական շահարկումներին, ինչպէս նաեւ Հայաստանում ժողովրդագրական իրավիճակին: Գիրքը

ղը առնել Հայաստան, եթէ ժողովուրդը ձեռք քաշէ «կարտոֆիլ» եւ կամ «ֆրի» (french fries) բառերէն: Թէ ինչո՞ւ գետնախնձոր բառը չեն գործածեր, պատճառը այն է, թէ ուրիշ բոյսի անուն է - մորմազգիների կարգին պատկանող՝ հատապտուղ ունեցող բոյս, մանուշակագոյն եւ ճերմակ ծառիկներով եւ բազմասերմ՝ կեռասի մեծութեամբ կանաչ պտուղներով: (Մալխասեան, I, 425):

եզրափակում է կենտրոնի աշակիցների լիակազմ անուանացանկը:

Իրենց ելույթներում Ազգային ժողովի պատգամաւոր Ստյոպա Մաֆարեանը եւ միւսները բարձր գնահատեցին ժողովածուի թեմատիկ հրատապութիւնը, հարցադրումների արդիականութիւնն ու նիւթի մատուցման ուրոյն ոճը: Գրքի հեղինակներից Մանասրեանը, Պետրոսեանը եւ Յարութիւնեանը ներկայացրին իրենց աշխատութիւնների հիմնական գաղափարական ուղեւիշներն ու յետագայի ծրագրերը: Ներկաները եւս մէկ անգամ շեշտեցին տարեգրքի արժանիքները, նոր յաջողութիւններ մաղթեցին ժողովածուի ստեղծագործական անձնակազմին:

Գիրքը տպագրութեան է պատրաստուել ՌԱՀՀԿ աշխատակիցների անմիջական ջանքերով: Գլխաւոր խմբագիրն է Գէորգ Լալայեանը, ձեւաւորողը՝ Վահագն Վարդանեանը, խմբագրակազմում աշխատել են Կարապետ Կալենչեանը, Սիւզաննա Բարսեղեանը եւ Սայաթ Գուլումճեանը:

ԴԵՊՈՒ ԸԵԹԱՆՈՍ ՈՒ ՔԻՐՍՏՈՆԵԱՅ ՏԱՃԱՐՆԵՐ

Շարունակում է 16-էն

վերականգնուել է նրա սկզբնական տեսքը, որի ճարտարապետն է եղել Սահինեանը:

Հեթանոս՝ այլադաւան, նախաքրիստոնէական ու ոչ Քրիստոնէական բազմաստուած կրօնների ընդհանուր անուանումն է, որը ասորական hitnos, hetnos բառերից է ծագել: Այն գիտական բովանդակութիւն չունի: Քրիստոնեայ հեղինակները հեթանոսութիւնը անմտօրէն որակելով որպէս վայրենիութիւն, անբարեացակամ վերաբերմունք են դրսեւորել նախաքրիստոնէական պաշտամունքների հանդէպ: Հայկական կրօնագիտութիւնը հայոց նախաքրիստոնէական մարդկերպ աստուածների կրօնը անուանել էր հեթանոսութիւն: Իսկ Աստուծոյ որդին՝ Քրիստոսը մարդ չէր, իսկ արդեօք Աստուած մարդը չէր ստեղծել իր իսկ պատկերով...:

Հեթանոսութիւն, այն մեր Արմէն նախնիների բնապաշտութեան «կրօնք»ն է եղել, որոնք հազարամեակներ փառաբանել էին բնութեան տիեզերական խորհուրդը, այն հայոց պատմութեան ու իմացութեան փառաւոր էջերն են, որի մեհեաններում իրենց արիական ցեղի մշակույթի իմաստաւորումն է արարուել: Եօղունջուզգի Հայկազուն-Տէր Աբրահամն է իմ հայրենի Մուսա Լեւրան այդ գիւղի Ս. Աստուածածած քարէ աւազանիկում, Պօղոս պապիս անունով, մկրտել ինձ որպէս Քրիստոնեայ հայ: Ոչ ոք իրաւունք չունի ինձ հեթանոս

կոչել իմ նախնիների պաշտամունքը հանդուրժելու, նրա խորհուրդը փառաբանելու, բնապաշտ լինելուս համար: Այն օտար երկրի վարդապետների, այլոց կրօն ք չէր եղել, հազարամեակներով Արրատացի, Նայիրիցի, Հայասագի, Արմիայի հայերի բնութեան պաշտամունքի տիեզերական հաւատամքն էր եղել: Այն վայրենի չէր, բնութեան առեղծուածներ՝ լոյսի, արեւի, երկնքի, կրակի, ջրի, ծառի, ծաղիկի, սիրոյ, մայրութեան, դպրութեան, հիւրընկալութեան, ուժի երկրպագութեան պաշտամունքն էր եղել: Եթէ օտար վարդապետի սիրոյ, խաղաղութեան նոր հաւատքը իր բնականոն տարածմամբ հասնէր հայոց աշխարհ, այն ընկալէին հանդուրժողբար եւ շարունակէին հանդուրժել նաեւ իրենց հին աստուածների իմաստութիւնը, ուժի պաշտամունքը, ապա հայն աշխարհը կը դիմաւորէր հոծ, փոքր ու մեծ Հայքերով, հայոց մատենները կը խօսէին: Հայոց «թագաւորը» այդ վարդապետը չէ, մեր Հայկ Նահապետն ու նրա ոգին է մեր թագաւորը: Ի՞նչ, է մինչեւ 301ը Արմէն-Հայ չէինք, ինչ է, հաւատքն է բնորոշում ազգի պատկանելիութիւնը, թէ ցեղի առեղծուածային ոգին եւ վասակ մի «Դաւաճան» չորջորջուած, արդեօք հաւատքից առաւել իր ազգի, ցեղի ոգու պաշտամունքի իմաստութեանը ու իր երկրի թագաւորութեան վերականգնմանը մտադրուած չէր եղել նա:

Իրենց սրտերում նախնիների

(Շարունակելի 2)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ARMENIAN GENERAL BENEVOLENT UNION

Բեղմնաւոր Անցեալ
Proud Past

Լուսաշող Ապագայ
Exciting Future

AGBU PASADENA CHAPTER

Presents

New Year's eve gala

Monday, Dec. 31, 2007
Pasadena Center
8:00pm

SOLD OUT

Dinner catered by "La Fogata"
DJ entertainment by "Heartbeat"

Please RSVP
(626) 794-7942
AGBU Center Pasadena • 2495 E. Mountain St. Pasadena

<p>ADULTS CELEBRATION GYMNASIUM SEATING DONATION \$100</p>	<p>TEEN'S CELEBRATION IN "BOYAJIAN HALL" DONATION \$65</p>	<p>KIDS 12 & UNDER CELEBRATION IN "BIG TENT" DONATION \$30</p>
---	---	---